

B&W ADVIES

Kenmerk: 13BW000096

Nr.:

Datum ambtelijk voorstel:
27 februari 2013Onderwerp:
Voorzieningennota**Te besluiten:**

1. In te stemmen met de voorzieningennota en deze ter besluitvorming voor te leggen aan de raad.
2. De raad voor te stellen het college opdracht te geven voor het opstellen van ten minste twee uitvoeringsplannen (voor het cluster buitensport en voor de overige maatschappelijke voorzieningen).
2. De financiële consequenties in overeenstemming met hoofdstuk 6c van dit advies achteraf te regelen in een administratieve wijziging.

Team/ behandelend ambtenaar:
TOW / M.D. van DoornStatus advies:
openbaarPortefeuillehouder:
G.C. Koopmans-Jacobs

gezien: Ja.

Datum b&w-vergadering:
5 maart 2013Ingewonnen advies andere teams:
TBR, TBVIn voorbereidende vergadering:
26 maart 2013Ingewonnen advies/informatie extern:
Dorpsraden/wijkplatforms
Buitensportverenigingen

In raadsvergadering: 16 april 2013

Ingewonnen advies adviseurs:
Communicatie
FinanciënRegelgeving, delegatie of mandaat: Regel-
geving
Advies Planning&Control: N.v.t.

	Akkoord	Bespreken	Opmerkingen
Burgemeester			
G.C. Koopmans-Jacobs			
F.M.J. van Rooijen			
F.H.G.M. Witjes			
R.W. Mooij			
Gemeentesecretaris			
G.B. Gnodde (TM)			

Kan deze opdracht
geconcreet worden
met onderzoek dat
i.k.v. B5 Sportbedrijf
plaatsvindt? *Ja*

Besluit b&w

Akkoord met advies!
5/3 2013.

Bijlagen:

Voorzieningennota

B&W advies november 2012 12 BW 000551

Memo 'Opbrengsten bijeenkomsten voorzieningennota' 13 int 00352

Toelichting

1. Aanleiding / Probleemstelling

Op 18 december heeft de gemeenteraad gesproken over de concept voorzieningennota. De raad heeft overwegend positief gereageerd op de nota, zodat wij vervolgens het gesprek konden aangaan met dorpsraden, wijkplatforms en buitensportverenigingen.

Op 29 en 30 januari hebben we de voorzieningennota gepresenteerd aan de voornoemde betrokkenen. Uit de discussie is een aantal punten naar voren gekomen die we nog een plaats willen geven in de voorzieningennota.

In dit b&w advies gaan we in op de belangrijkste opbrengsten van deze bijeenkomsten en de manier waarop we deze in de definitieve nota hebben verwerkt. Inhoudelijk is er aan de nota niet veel meer veranderd nadat u deze heeft besproken in november 2012. Daarom gaan we nu niet meer uitgebreid in op de inhoud van de nota.

2. Aansluiting bij collegeprogramma('s)

Samenleven
Wonen

3. Doelstelling en beoogd effect

Wij adviseren u in te stemmen met de voorzieningennota en deze ter besluitvorming voor te leggen aan de gemeenteraad. Als de raad instemt met de nota, kunnen wij aan de slag gaan met het opstellen van het uitvoeringsplan.

4. Ingewonnen adviezen/informatie

- A. Vakteams: TBV, TBR
- B. Extern: Dorpsraden en wijkplatforms (11 september 2012 & 29 januari 2013), buitensportverenigingen (30 januari 2013). De reactie van genoemde partijen kunt u lezen in de memo aan de raad die als bijlage bij de nota is toegevoegd.
- C. Adviseurs:
 - 1. Communicatie
 - 2. Financiën
- D. Team Kwaliteit P&C: N.v.t.

5. Ambtelijk advies aan het college

Op 29 en 30 januari jl. hebben wij de voorzieningennota gepresenteerd aan de buitensportverenigingen en de dorpsraden/wijkplatforms. Het doel van deze bijeenkomsten was tweeledig. Allereerst wilden wij de mening van de betrokkenen over onze visie peilen. Ten tweede wilden we input ontvangen voor de op te stellen uitvoeringsplannen.

a. Visie

De dorpsraden en wijkplatforms hebben overwegend instemmend gereageerd op de visie. Het idee om meer verantwoordelijkheden neer te leggen in de samenleving wordt in grote lijnen ondersteund. Het besef dat de verhouding tussen samenleving - gemeente aan het veranderen is, is steeds meer aanwezig. Dat dit ook voor het accommodatiebeleid gevolgen heeft, wordt steeds meer als 'logisch' ervaren. De 'kantelingsgedachte' biedt mogelijkheden om het leggen van verantwoordelijkheden in de samenleving vorm te geven: op basis van nieuwe verhoudingen (meer samenwerking, minder dominante rol van de gemeente), in gesprek met betrokkenen en zonder dat de uitkomsten al vast staan.

De buitensportverenigingen vinden de uitwerking van de visie in een uitvoeringsplan belangrijker dan de visie op zich. Zij hebben de visie niet 'afgewezen', maar hebben wel aandachtspunten voor en bedenkingen bij het uitvoeringsplan genoemd. We hebben daarom vooral daarover gesproken. De opmerkingen gaan met name over de vraag tot waar het leg-

gen van verantwoordelijkheden in de samenleving kan en moet gaan. Het is niet ondenkbaar dat het beroep op vrijwilligers wordt vergroot. Er zijn daarom wel wat bedenkingen bij de belastbaarheid van de vrijwilligers en verenigingen, ook in financiële zin. Het is belangrijk om daar in het uitvoeringsplan voldoende aandacht voor te hebben.

b. Uitvoeringsplan

Hiermee komen we automatisch aan bij het uitvoeringsplan. Allereerst is naar voren gekomen dat zowel de dorpsraden/wijkplatforms als de buitensportverenigingen bereid zijn om met ons mee te denken met het uitvoeringsplan. Het is ons echter duidelijk geworden dat er van de gemeente een initiërende en regisserende rol wordt verwacht. Zoals een deelnemer verwoordde: *'Je kunt niet van vrijwilligers verwachten dat ze, naast hun "reguliere" vrijwilligerswerk', ook nog een uitvoeringsplan gaan maken en uitvoeren'*. We moeten er dus voor waken vrijwilligers niet te overbelasten. We zullen in de uitvoering daarin een balans moeten zien te vinden.

In ieder geval zal de voorzet voor een uitvoeringsplan van de werkorganisatie moeten komen. Wij denken dan in ieder geval aan:

- een concept prioritering;
- een inhoudelijk voorstel voor de onderwerpen die we in de nota hebben aangekondigd;
- uitlijning van het proces;
- praktische zaken zoals uitnodigen van partijen e.d..

c. Opstellen van uitvoeringsplannen

Voor het uitvoeringsplan van het cluster buitensport is specifieke kennis nodig over het overhevelen van verantwoordelijkheden naar verenigingen. Er zijn gemeenten waarin dit proces inmiddels heeft plaatsgevonden. Wij willen deze kennis benutten om zo tot een soepel proces te komen.

Wij adviseren om die reden om een extern en gespecialiseerd (advies)bureau te laten kijken naar de mogelijkheden om te komen tot een overheveling van verantwoordelijkheden. Dit (nog te kiezen) adviesbureau kan als intermediair tussen gemeente en verenigingen het proces samen met de verenigingen op een 'gekantelde' manier doorlopen. Vervolgens kan het bureau ons een advies geven over de verdere uitlijning van het proces dat we met verenigingen gaan doorlopen. Wij adviseren u om hiervoor een uitvoeringsbudget ter beschikking te stellen (zie paragraaf 6).

Naast een uitvoeringsplan voor het cluster buitensport moet er ook een plan komen voor de (overige) maatschappelijke voorzieningen. Wij zijn op dit moment aan het bekijken op welke manier we dat het beste kunnen invullen. Dit is echter ook afhankelijk van de rol die inwoners, verenigingen en instellingen kunnen en willen nemen. Om die reden vragen we voor dat uitvoeringsplan nu nog geen uitvoeringsbudget aan. Mocht dat in een later stadium nodig zijn, dan zullen wij u alsnog vragen om een uitvoeringsbudget beschikbaar te stellen.

Aanvullingen op de nota

Op basis van de inbreng willen we de volgende aanvullingen doen op de concept voorzieningennota. Om de vergelijking tussen de conceptversie (november 2012) en de definitieve versie gemakkelijker te maken, hebben wij de aanvullingen in het geel gearceerd. Zo kunt u tevens bekijken welke aanpassingen wij nog hebben gedaan naar aanleiding van de bijeenkomsten van 29 en 30 januari jl. De definitieve opgemaakte versie (met en zonder arcering) stellen wij aan de gemeenteraad beschikbaar na uw besluit.

1) Verduidelijking overheveling onderhoud naar buitensportverenigingen

In de conceptnota spreken we van de overheveling van de verantwoordelijkheid voor onderhoud. Hierover is wat onduidelijkheid ontstaan, omdat we nog niet gedetailleerd hadden om-

schreven over welke vorm van onderhoud het gaat. Wij bedoelen het onderhoud waarvoor een aantal verenigingen nu een onderhoudsvergoeding ontvangt.

In de huurovereenkomsten en de 'Richtlijnen onderhoud, renovatie sportvelden en sportaccommodaties' hebben we de verschillende vormen van onderhoudswerkzaamheden afgebakend. Deze afspraken nemen we als leidraad. Als we het hebben over het overhevelen van verantwoordelijkheden, bedoelen we:

- Vertidraineren, verticuleren, doorspuiten drainage en recyclingsdressen (ook wel genoemd: 'groot onderhoud, zijnde specialistisch onderhoud dat gedurende de periode van tenminste 10 weken in mei-augustus van elk jaar' [plaatsvindt]);
- Maaien sportvelden en bijmaaien rondom obstakels, onkruidbestrijding, bladruimen, wintersnoei en beperkte kantensnoei, onderhoud beregeningsinstallatie, bezandingszand aanbrengen, rollen/slepen, herstellen doelgebieden, doorzaaien incl. graszaad en onderhoudsbemesting (ook wel genoemd, 'dagelijks onderhoud').

We bedoelen niet de aanleg of renovatie van velden. In de opzet van de voorzieningennota blijven de buitensportverenigingen huurder van de sportvelden. Het eigendom blijft dus bij de gemeente liggen. Na het overhevelen van de onderhoudswerkzaamheden willen we bekijken of ook de totstandkoming van kleedkamers en de verantwoordelijkheid voor veldinventaris kan worden overgedragen naar de verenigingen.

2) Uitvoeringsplannen

De bijeenkomsten hebben ons gesterkt in het vertrouwen dat er voldoende belangstelling is om mee te werken aan de uitvoeringsplannen. Daarbij is het wel belangrijk dat de gemeente in het opstellen van het uitvoeringsplan een trekkersrol op zich neemt. We hebben daarom uitgebreider dan in de conceptversie een voorzet gedaan voor de uitvoeringsplannen.

- Allereerst hebben we uitdrukkelijk de kaders benoemd waarbinnen het plan moet worden ontwikkeld (zie pagina 14).
- Ten tweede beschrijven we hoe het uitvoeringsplan voor maatschappelijke voorzieningen en een apart plan voor buitensportverenigingen er in grote lijnen uit komt te zien (pagina 15-16).
- Tenslotte hebben we een aantal onderwerpen dat aan de orde moet komen, in de nota al omschreven (pag. 15-16 en 17-18).

Inmiddels hebben zich de drie woningstichtingen in onze gemeente en welzijnsorganisatie STUW al gemeld om mee te denken met het uitvoeringsplan.

3) Wat betekent 'eigen verantwoordelijkheid'

We spreken in de nota over het geven van verantwoordelijkheden aan de samenleving en het nemen van eigen verantwoordelijkheid. De discussies met betrokkenen maakten ons duidelijk dat er dan vaak aan meer vrijwillige inzet gedacht wordt. Dat is zondermeer juist. Toch hoeft het terugleggen van verantwoordelijkheid in de samenleving niet altijd te gaan om concrete uitvoeringsactiviteiten door vrijwilligers. Het is niet zo dat de gemeente per se wil dat alleen vrijwilligers allerlei werkzaamheden gaan uitvoeren.

Als gebruikers van accommodaties niet met vrijwilligers kunnen of willen werken, kunnen zij bepaalde werkzaamheden ook uitbesteden. In dat geval nemen zij (een deel van) de financiële verantwoordelijkheid op zich.

Dit hangt ook weer samen met de discussie die u in december 2011 met de raad heeft gevoerd over kostendekkende tarieven. De raad nam toen weliswaar geen officieel besluit, maar vroeg zich wel af of de kostendekkendheid van gemeentelijke accommodaties verhoogd kan worden. De maatregelen die we nu in de nota presenteren kunnen een bijdrage

leveren aan dit doel. Maar dan niet door tariefstijgingen, maar door het herschikken van verantwoordelijkheden en een 'gekantelde werkwijze'.

Vergelijking 'concept' en 'definitieve versie'

6. Middelen

a. Communicatie

Is er een communicatieplan over dit onderwerp? Ja, de informatie- en discussiebijeenkomsten zijn in samenwerking met team communicatie opgezet en uitgevoerd.
Zo nee, waarom niet?
N.v.t.
Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Ja.
Zo ja, welke communicatie heeft er al plaatsgevonden?
Informatiebijeenkomst 11 september 2012, informatiebrieven over en uitnodiging voor raadsdiscussie op 18 december 2012 (ook naar een aantal beheerders/exploitanten van maatschappelijke accommodaties), informatie- en discussiebijeenkomsten 29 en 30 januari 2013.
Welke in- en externe doelgroepen worden er over het besluit geïnformeerd?
Dorpsraden en wijkplatforms, buitensportverenigingen.
Hoe wordt het voorstel gecommuniceerd?
Vornoemde doelgroepen worden schriftelijk op de hoogte gebracht.

b. Juridisch

Wie is het bevoegde bestuursorgaan? De gemeenteraad.
Is er een beslistermijn van toepassing? Nee.
Zo ja, voor welke datum moet het besluit bekend worden gemaakt? N.v.t.
Is bekendmaking van het besluit verplicht? N.v.t.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) bekendgemaakt?
N.v.t.
Is mededeling van het besluit verplicht? N.v.t.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) meegedeeld?
N.v.t.

c. Financieel

Voor het opstellen van een uitvoeringsplan voor het cluster buitensport is specifieke kennis en ervaring nodig. Daarom adviseren wij om dit proces te laten begeleiden door een daarin gespecialiseerd adviesbureau. Wij denken dat een budget van 20.000 euro hiervoor toereikend is.

Op dit moment is er geen apart uitvoeringsbudget voor de voorzieningennota. Wel is er nog een restant van een voorbereidingskrediet voor de voorzieningennota, dat in 2012 is toegekend met de vaststelling van de collegeopdracht voor de voorzieningennota. Dit budget kan worden gebruikt voor het opstellen van een uitvoeringsplan.

Het restant voorbereidingskrediet bedraagt € 4.691. Wij vragen u daarom een bedrag van € 15.309 (= € 20.000 – € 4.691) ter beschikking te stellen voor het opstellen van het uitvoeringsplan.

Met dit uitvoeringsbudget van € 15.309 is in de begroting 2012 geen rekening gehouden. Daarom stellen we voor om deze eenmalige lasten te dekken ten laste van de algemene

reserve. Op grond van de door de raad vastgestelde financiële verordening is het college in dit geval beslissingsbevoegd.

Financiële paragraaf (alles in €)

Programma:

II. Eenmalige lasten

a. Lasten

- Kostenplaats:

Kostensoort	Omschrijving	Bedrag	BTW-code
4343000	Uitvoeringsbudget voorzieningennota	€ 20.000	BCF C3
	Totale eenmalige kosten	€ 20.000	

b. Dekking ten laste van:

- algemene reserve	€ 15.309
- op andere wijze, namelijk restant krediet nr. 3800537	€ 4.691
Totale eenmalige dekking	€ 20.000

III. Toelichting BTW (in telegramstijl)

Op de uitgaven is het BTW-percentage van 21% van toepassing. Omdat het hierbij gaat om kosten die niet behoren tot de uitzonderingen van het BCF-compensatiefonds is de BTW voor 100% compensabel.

IV. Besluitvormingsprocedure:

Aankruisen	
Collegebesluit:	
	- alleen collegebesluit voor budget grondexploitatie (voldoen aan 3 voorwaarden)
X	- collegebesluit/administratieve wijziging (vaststelling door raad achteraf)

Wij doen nu (nog) geen aanvraag voor een uitvoeringsbudget voor de overige maatschappelijke voorzieningen. Als in het verdere proces blijkt dat dit toch nodig is, dan zullen we u alsnog vragen om een budget ter beschikking te stellen.

7. Uitvoering en evaluatie

Als de raad instemt met de visie, starten we het proces op om tot een uitvoeringsplan te komen. De eerste aanzet daartoe kunt u lezen in de nota op pagina 14 tot en met 16.

Over de vraag 'wat, hoe en wanneer gaan we evalueren' kunnen we pas iets zeggen op het moment dat het uitvoeringsplan afgerond is. Omdat we in deze nota van de werkwijze uitgaan dat het eindresultaat nog niet helemaal te voorspellen is, kunnen we nu nog niet gedetailleerd een evaluatieplan opstellen. Wij komen daar in een later stadium op terug.

Onderwerp: Voorzieningennota

Ons kenmerk: 13RV000016

Programma(speerpunt): Samenleven/Wonen

Nummer:

Elst, 5 maart 2013

AAN DE RAAD

1. Samenvatting

In de voorzieningennota presenteren wij de kaders om in samenwerking met de samenleving (inwoners, marktpartijen, instellingen en verenigingen) te komen tot een passend en financieel duurzaam voorzieningenniveau in de gemeente Overbetuwe. Verschillende ontwikkelingen, zoals de beleidsmatige veranderingen (decentralisaties), demografische ontwikkelingen en financiële overwegingen maken het noodzakelijk om op een nieuwe manier om te gaan met maatschappelijke accommodaties.

We kiezen in de nota voor het scenario 'Organiseren van de betrokkenheid van de samenleving'. Wat dit precies inhoudt, hebben wij aan u gepresenteerd tijdens de politieke avond van 18 december 2012. De hoofdlijn van de visie is het delen van de verantwoordelijkheden voor accommodaties met de samenleving.

De lijn die we kiezen in de voorzieningennota vraagt om een verandering van de rol van 'de gemeente' en van 'de samenleving'. De rol van de gemeente verandert (van automatisch initiëren en realiseren naar compenseren en regisseren). De keuze voor het compensatieprincipe betekent dat we de beweging van 'recht op een voorziening' naar een 'compenserende rol' van de gemeente maken. De vraag is dan wat de gemeente nog kan en wil bijdragen als de eigen kracht van de samenleving wordt benut. Inwoners en verenigingen krijgen in ieder geval meer verantwoordelijkheden voor 'hun' accommodaties. Het beste kan deze verandering als 'kanteling' worden omschreven. In dat opzicht sluiten we nauw aan bij de sociale visie en het Wmo-principe van de kanteling.

Nu de visie op papier staat, is de volgende stap het vertalen van de visie naar een uitvoeringsplan. Dit gaan we gezamenlijk aan de hand van 'het gesprek' met de samenleving oppakken. Een kenmerk daarvan is dat we van te voren niet exact kunnen voorspellen welke uitkomsten dit zal opleveren. Wel geven we kaders mee, waarbinnen het uitvoeringsplan kan worden uitgewerkt. Deze kunt u lezen onder punt 4.

2. Waarom naar de raad

In deze nota stellen we de beleidsinhoudelijke kaders voor het uitvoeringsplan voor onze maatschappelijke accommodaties vast. Het stellen van deze kaders is een bevoegdheid van u op grond van artikel 108 van de Gemeentewet.

3. Doelstelling en beoogd meetbaar effect

De voorzieningennota is de eerste stap op weg naar het uiteindelijke beleidsdoel: een passend, toekomstbestendig en (financieel) duurzaam voorzieningenaanbod in onze gemeente. Het doel van de voorzieningennota is om een visie te presenteren op en kaders te stellen voor het uitvoeringsplan. Het uitvoeringsplan is de tweede stap. In dit uitvoeringsplan werken we concrete onderwerpen verder uit, zodat we tot de uitvoering kunnen overgaan. We hebben in de collegeopdracht al vastgelegd dat we de uitvoering

willen uitsmeren over een periode van 10 jaar, omdat we niet alles tegelijk kunnen doen. De visie in de voorzieningennota helpt ons om de prioriteiten te stellen.

4. Argumenten en alternatieven

Op 18 december 2012 hebben wij een presentatie gegeven van de voorzieningennota en hebben we met u gediscussieerd over de inhoudelijke lijn. U heeft overwegend instemmend gereageerd op de visie van de voorzieningennota. We zijn vervolgens met de wijkplatforms/dorpsraden en de buitensportverenigingen in gesprek gegaan om ook hun reactie op onze plannen te horen.

Omdat u inhoudelijk al goed op de hoogte bent van de visie in de voorzieningennota, gaan we die nu niet meer uitgebreid herhalen. Wel staan we nog even kort stil bij de uitkomsten van de bijeenkomsten (a), de kaders voor het uitvoeringsplan (b) en het uitvoeringsplan voor het cluster buitensport (c).

a. Uitkomsten informatie- en discussiebijeenkomsten

Op 29 en 30 januari jl. hebben wij de voorzieningennota gepresenteerd aan de buitensportverenigingen en de dorpsraden/wijkplatforms. Het doel van deze bijeenkomsten was tweeledig. Allereerst wilden wij de mening van de betrokkenen over onze visie peilen. Ten tweede wilden we input ontvangen voor de op te stellen uitvoeringsplannen.

Visie

De dorpsraden en wijkplatforms hebben overwegend instemmend gereageerd op de visie. Het idee om meer verantwoordelijkheden neer te leggen in de samenleving wordt in grote lijnen ondersteund. Het besef dat de verhouding tussen samenleving - gemeente aan het veranderen is, is steeds meer aanwezig. Dat dit ook voor het accommodatiebeleid gevolgen heeft, wordt steeds meer als 'logisch' ervaren. De 'kantelingsgedachte' biedt mogelijkheden om het leggen van verantwoordelijkheden in de samenleving vorm te geven: op basis van nieuwe verhoudingen (meer samenwerking, minder dominante rol van de gemeente), in gesprek met betrokkenen en zonder dat de uitkomsten al vast staan.

De buitensportverenigingen vinden de uitwerking van de visie in een uitvoeringsplan belangrijker dan de visie op zich. Zij hebben de visie niet 'afgewezen', maar hebben wel aandachtspunten voor en bedenkingen bij het uitvoeringsplan genoemd. We hebben daarom vooral daarover gesproken. De opmerkingen gaan met name over de vraag tot waar het leggen van verantwoordelijkheden in de samenleving kan en moet gaan. Het is niet ondenkbaar dat het beroep op vrijwilligers wordt vergroot. Er zijn daarom wel wat bedenkingen bij de belastbaarheid van de vrijwilligers en verenigingen, ook in financiële zin. Het is belangrijk om daar in het uitvoeringsplan voldoende aandacht voor te hebben.

Uitvoeringsplan

Hiermee komen we automatisch aan bij het uitvoeringsplan. Allereerst is naar voren gekomen dat zowel de dorpsraden/wijkplatforms als de buitensportverenigingen bereid zijn om met ons mee te denken met het uitvoeringsplan. Het is ons echter duidelijk geworden dat er van de gemeente een initiërende en regisserende rol wordt verwacht. Zoals een deelnemer verwoordde: 'Je kunt niet van vrijwilligers verwachten dat ze, naast hun 'reguliere' vrijwilligerswerk', ook nog een uitvoeringsplan gaan maken en uitvoeren'. We moeten er dus voor waken vrijwilligers niet te overbelasten. We zullen in de uitvoering daarin een balans moeten zien te vinden. In ieder geval zal de voorzet voor een uitvoeringsplan van de werkorganisatie moeten komen. Wij denken dan in ieder geval aan:

- een concept prioritering;
- een inhoudelijk voorstel voor de onderwerpen die we in de nota hebben aangekondigd;
- uitlijning van het proces;
- praktische zaken zoals uitnodigen van partijen e.d..

b. Kaders voor het uitvoeringsplan

Wij gaan (geïnspireerd door de ervaringen vanuit de Wmo) 'het gesprek' aan met de samenleving. Een van de kenmerken van deze werkwijze is dat de uitkomsten van tevoren niet helemaal te voorspellen zijn. De werkwijze doet een beroep op meer creativiteit en flexibiliteit van de gemeentelijke organisatie én de samenleving.

Het betekent echter niet dat we het gesprek aangaan zonder te weten waar we naar toe willen. Daarom hebben we een aantal kaders gesteld, waarbinnen het uitvoeringsplan moet worden uitgewerkt.

1. De gemeente is en blijft verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting en kent een zorgplicht voor ruimte voor bewegingsonderwijs (gymzalen).
2. Huisvesting voor activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding worden door de samenleving/markt opgepakt, in samenwerking met de gemeente.
3. De rol van de gemeente zal groter zijn als het beleid op het gebied van gemeentelijke zorgtaken hierom vraagt (we hebben het dan over ruimte voor activiteiten die nodig zijn in het kader van de ondersteuning van en zorg voor onze inwoners). Dit met het oog op onze (nieuwe) verantwoordelijkheden voor mensen die (tijdelijk) hulp nodig hebben.
4. Dorpshuizen (of het dorpshuisdeel van multifunctionele voorzieningen) worden in principe commercieel geëxploiteerd. De gemeente investeert niet meer in (nieuwe) dorpshuizen. Een uitzondering bij de ondersteuning van dorpshuizen *kan* worden gemaakt voor kernen waar geen alternatieve ontmoetingsruimtes voorhanden zijn en evenmin mogelijkheden zijn om alternatieven te ontwikkelen. Voorwaarde is dan wel dat inwoners zelf voldoende betrokkenheid organiseren. Deze beleidslijn geldt óók voor dorpshuizen die niet in ons eigendom zijn.
5. Gebruikers in het cluster buitensport krijgen meer verantwoordelijkheden voor hun accommodaties. We starten samen met de gebruikers een proces op, waarin verantwoordelijkheden worden overgeheveld naar de gebruikers.
6. Het aanbod aan binnensportaccommodaties volgt uit de behoefte die er is vanuit het (bewegings)onderwijs. In een cluster van kernen is tenminste één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsgebruik.
7. De komende jaren kan het zojuist gerenoveerde zwembad De Helster mee. Binnen tien jaar is er een visie op zwembaden in onze gemeenten, waarin de mogelijkheden van meer marktwerking worden betrokken.
8. Het benutten van leegstaande en vrijkomende onderwijsruimte is een serieuze optie voor het huisvesten van maatschappelijke activiteiten. Het benutten van deze accommodaties voor maatschappelijk gebruik gaat vóór het realiseren van nieuwe accommodaties.

c. Opzet van uitvoeringsplannen

Voor het uitvoeringsplan van het cluster buitensport stellen wij voor om een extern en gespecialiseerd (advies)bureau te laten kijken naar de wijze van invoering van de voorstellen op het gebied van de buitensport. Dit bureau zal met een advies komen over de verdere uitlijning van het proces dat we met verenigingen gaan doorlopen. Om dit te kunnen uitvoeren is een uitvoeringsbudget benodigd. Meer daarover kunt u lezen onder punt 7.

Naast een uitvoeringsplan voor het cluster buitensport moet er ook een plan komen voor de (overige) maatschappelijke voorzieningen. Wij zijn op dit moment aan het bekijken op welke manier we dat het beste kunnen invullen. Dit is echter óók afhankelijk van de rol die inwoners, verenigingen en instellingen kunnen en willen nemen. Om die reden hebben we voor dat uitvoeringsplan nog geen uitvoeringsbudget vastgesteld. Mocht dat in een later stadium nodig zijn, dan zullen wij dat alsnog doen.

Wij stellen u voor om in te stemmen met de visie en ons opdracht te geven tot het opstellen van een uitvoeringsplan.

5. Hoe gaan we dat bereiken en is evaluatie nodig?

Uitvoering

Als u instemt met de visie, starten we het proces op om tot uitvoeringsplannen te komen. De eerste aanzet daartoe kunt u lezen in de nota op pagina 14 tot en met 16.

We willen het doel om tot een passend en (financieel) duurzaam voorzieningenaanbod te komen bereiken door met de samenleving in 'gesprek' te gaan. Het gesprek is erop gericht om betrokkenheid te organiseren en te bekijken welke bijdrage van de samenleving verwacht kan worden en op welke onderdelen eventueel de gemeente aan zet is. Dit gesprek zal resulteren in tenminste twee uitvoeringsplannen: één voor maatschappelijke voorzieningen en één voor het cluster buitensport.

Evaluatie

Over de vraag *'wat, hoe en wanneer gaan we evalueren'* kunnen we pas iets zeggen op het moment dat het uitvoeringsplan afgerond is. Omdat we in deze nota van de werkwijze uitgaan dat het eindresultaat op voorhand nog niet helemaal te voorspellen is, kunnen we nu nog niet gedetailleerd een evaluatieplan opstellen. Wij komen daar in een later stadium op terug als we u het uitvoeringsplan voorleggen ter besluitvorming.

6. Communicatie

Wij informeren de partijen die hebben meegedacht met de voorzieningennota schriftelijk over uw besluit. Dat zijn in ieder geval de dorpsraden, wijkplatforms en buitensportverenigingen.

Wij gaan daarnaast op zoek naar partners om het uitvoeringsplan op te stellen. Een aantal partijen heeft zich inmiddels al gemeld om mee te denken (Welzijnsstichting STUW en de drie woningcorporaties die in onze gemeente actief zijn). De dorpsraden en wijkplatforms zien ook een rol voor zichzelf weggelegd om partijen te enthousiasmeren om mee te denken.

7. Kosten, baten en dekking

Uitvoeringsplan cluster buitensport

Voor het opstellen van een uitvoeringsplan voor het cluster buitensport is specifieke kennis en ervaring nodig. Daarom willen wij dit proces laten begeleiden door een daarin gespecialiseerd adviesbureau. Wij denken dat een budget van 20.000 euro hiervoor toereikend is. Op dit moment is er geen apart uitvoeringsbudget voor de voorzieningennota. Wel is er nog een restant van een voorbereidingskrediet voor de voorzieningennota, dat in 2012 is toegekend met de vaststelling van de collegeopdracht voor de voorzieningennota. Dit budget kan worden gebruikt voor het opstellen van een uitvoeringsplan.

Om het uitvoeringsbudget aan te vullen tot € 20.000 is een bedrag van € 15.309 nodig. Daarom hebben we een aanvullend budget ter hoogte van € 15.309 ter beschikking gesteld ten behoeve van het uitvoeringsplan.

Voor het uitvoeringsplan voor de overige maatschappelijke voorzieningen hebben we nog geen uitvoeringsbudget vastgesteld. Over de eventuele noodzaak hiervan komt binnenkort meer duidelijkheid.

HET COLLEGE VAN BURGEMEESTER EN WETHOUDERS,
de gemeentesecretaris, de burgemeester,

Th.M.M. Hoex

R.T. Metz

8. Relevante stukken

1. Voorzieningennota (visiestuk + bijlagen)
2. Memo opbrengsten bijeenkomsten (inhoudelijk verslag bijeenkomsten)
3. B&W Advies voorzieningennota november 2012 (procesmatige achtergrondinformatie)

Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs

Behandelend teammanager voor technische vragen: G. Gnodde, tel.: (0481) 362300,
email: g.gnodde@overbetuwe.nl

Onderwerp: Voorzieningennota

Ons kenmerk: 13RB000027

Nr.

De raad van de gemeente Overbetuwe;

gelezen het raadsvoorstel van burgemeester en wethouders van 5 maart 2013;

gelezen het advies van de voorbereidende vergadering van 26 maart 2013;

gelet op artikel(en) 108 van de Gemeentewet;

b e s l u i t :

1. In te stemmen met (de visie, zoals omschreven in) de voorzieningennota;
2. het college opdracht te geven tot het opstellen van tenminste twee uitvoeringsplannen, namelijk voor het cluster buitensport en voor de (overige) maatschappelijke voorzieningen.

Aldus besloten in zijn openbare vergadering
van 16 april 2013.

DE RAAD VOORNOEMD,
de griffier,

de voorzitter,

drs. A.J. van den Brink

R.T. Metz.

Voorzieningennota

Een visie op maatschappelijke voorzieningen

Definitieve versie (*met gearceerd: aanvullingen*)

26 februari 2013

Gemeente Overbetuwe

Inleiding	2
Spoor 2 van de heroverwegingsnota:	3
Beleidsvorming accommodaties en voorzieningen:	4
Inventarisatie en analyse	6
Beleidsopgave	6
Demografie	6
Mobiliteit	6
Vraag naar voorzieningen	7
Aanbod van voorzieningen	7
Bouwkundige staat	7
Analyse vraag en aanbod	7
Financiële ontwikkelingen	8
Transformatieopgave	9
Scenario's	10
Beoordeling scenario's en keuze	11
Consequenties	12
Aanzet tot uitvoeringsplan per type accommodatie	14
Kaders	14
Eerste contouren voor het uitwerkingsplan	14
Wat betekent dit in grote lijnen voor de kernen?	17
Tot slot	19
Bijlage 1: Collegeopdracht voorzieningennota	20
Bijlage 2: Beleidsinventarisatie	23
Bijlage 3: Demografie	26
Bijlage 4: Mobiliteit	31
Bijlage 5: Vraag naar voorzieningen	34
Bijlage 6: Aanbod van voorzieningen	37
Bijlage 7: Quick-scan gemeentelijke accommodaties	39
Bijlage 8: Toelichting criteriatoets	41
Bijlage 9: Uitgangspunten van beleid	44
Bijlage 10: Verslag bijeenkomst dorpsraden en wijkplatforms	50
Bijlage 11: Verslag bijeenkomst buitensportverenigingen 30 januari 2013	54
Bijlage 12: Verslag bijeenkomst dorpsraden en wijkplatforms 29 januari 2013	58

Inleiding

Voor u ligt het eerste deel van de voorzieningennota. Dit visiestuk vormt de basis voor het uitwerken van een gemeentebreed plan, waarin wij in een periode van 10 jaar tot een passend, afgewogen en duurzaam accommodatiebestand willen komen.

Strategische keuzes

Een groot deel van ons accommodatiebestand bestaat uit panden die in de jaren '70 en '80 zijn gebouwd. In de daarop volgende decennia is er veel veranderd. De welvaart is toegenomen. Er zijn nieuwe vormen van vrijetijdsbesteding ontstaan en inwoners zijn mobieler geworden. Met name de vlucht van het digitale tijdperk heeft belangrijke maatschappelijke veranderingen veroorzaakt. Daarnaast zien wij de komende jaren een verschuiving in de doelgroepen waar wij als gemeente verantwoordelijk voor worden. Door vergrijzing zien wij een toenemend aantal ouderen dat zorg nodig heeft. Daar komt vanaf 2015 de decentralisatie van rijkstaken naar de gemeente bij op het gebied van zorg en ondersteuning. Al deze ontwikkelingen vragen om strategische keuzes op het gebied van voorzieningen. Welke voorzieningen hebben onze inwoners nodig? Hoe verdelen wij de verantwoordelijkheid voor deze voorzieningen? En, niet onbelangrijk, hoe houden wij de voorzieningen betaalbaar?

DOP's

Wij constateren dat veel oudere voorzieningen niet meer passen bij de behoefte van onze inwoners en de opgaven waar wij als gemeente voor staan. Dit wordt bevestigd in de wensen die onze inwoners hebben neergelegd in hun dorpsontwikkelingsplannen. In meerdere DOP's spreken zij de wens uit betere voorzieningen te hebben in hun dorp. De wensen variëren van kunstgrasvelden tot brede scholen en kulturhusen. Tegelijkertijd zien wij toenemende leegstand in dorpshuizen. Vraag en aanbod sluiten niet meer op elkaar aan.

De opdracht

In februari 2012 hebben wij de werkorganisatie opdracht gegeven een plan voor te bereiden om te komen tot een toekomstbestendig voorzieningenniveau. Dat plan moet een antwoord geven op de ontwikkelingen in de samenleving en de opgaven waar de gemeente voor staat. Onderdeel van de opdracht is ook om de wensen uit de DOP's te betrekken bij de uitwerking. De opdracht beschrijft een uitwerking in twee stappen. De eerste stap is een nota, waarmee u de richting kunt bepalen voor de verdere uitwerking. Deze nota biedt vier scenario's, waarin verschillende visies en afwegingen een hoofdrol hebben. Na keuze voor één van de scenario's, werken wij een uitvoeringsplan uit. Dit is stap twee van de opdracht, waarin wij een plan presenteren voor een periode van 10 jaar. Dit plan maakt het mogelijk een gemeentebrede afweging te maken voor de inzet van capaciteit en middelen om te komen tot een passend en duurzaam accommodatiebestand. Wij hebben u de collegeopdracht aan de werkorganisatie na ons besluit toegestuurd. U kunt deze nog eens nalezen in bijlage 1.

Inhoud van de nota

In deze nota nemen wij u mee in onze afwegingen die leiden tot een keuze voor een visie op de rol van de gemeente en de samenleving bij maatschappelijke voorzieningen. Vanuit het denkkader van een viertal scenario's zijn wij gekomen tot één visie, waarin het organiseren van de betrokkenheid van de samenleving centraal staat. Achter deze afwegingen zitten onderzoeken en analyses, die u terug kunt vinden in de bijlagen. Wij zijn van mening dat de visie die voortkomt uit scenario 3 het best past bij ons bestaande beleid (programma's, Toekomstvisie +) en bij de opgave waar wij als gemeente voor staan. Om u te helpen een keuze te maken, geven wij ook een doorkijk naar de consequenties van de keuze voor deze visie. De beschrijving van deze consequenties geeft slechts een mogelijke uitwerking aan. Het uiteindelijke plan willen wij samen met inwoners, verenigingen, scholen en marktpartijen opstellen. Wanneer u besluit om onze visie, zoals verwoord in deze nota, vast te stellen, geeft u ons de benodigde bagage om met de samenleving in gesprek te gaan.

Spoor 2 van de heroverwegingsnota: een nieuwe verhouding overheid-samenleving

Tijdens de raadsconferentie op 15 september 2012 hebben wij u op prikkelende wijze meegenomen in een nieuwe manier van denken en werken. Wij schetsten u een beeld van een andere verhouding tussen gemeente en samenleving. In die andere, nieuwe verhouding is de gemeente niet langer de instantie die alles betaalt, bepaalt en uitvoert. De voorzieningennota maakte onderdeel uit van de presentatie over deze andere manier van denken. Op 23 februari hebben wij dit thema opnieuw besproken en 'geoefend' tijdens de raadsconferentie. Om die reden wijden wij een hoofdstuk aan een nadere toelichting van de achtergronden van spoor 2.

Meer verantwoordelijkheid in de samenleving

Wij verwachten een actieve inzet van onze inwoners om de leefbaarheid in hun dorpen te behouden en misschien te vergroten. Dat kan alleen als zij zich betrokken voelen bij hun leefomgeving. Dat betekent dat de overheid, in dit geval onze gemeente, een klimaat moet creëren waarin inwoners verantwoordelijkheid kunnen en willen nemen en invloed kunnen uitoefenen op hun leefomgeving. In dat klimaat past het niet dat wij als gemeente alles bepalen en uitvoeren. Wij moeten durven loslaten. Dat betekent accepteren dat onze inwoners soms met andere oplossingen komen dan wij hadden bedacht of dat voorzieningen mogelijk verdwijnen.

De kanteling

Deze 'nieuwe' visie op de rol van de gemeente is niet zo heel nieuw. In de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) is deze visie inmiddels al helemaal ingeburgerd en heeft hij ook een naam: 'de kanteling'. Vrij vertaald komt de kanteling erop neer dat wij goed naar onze 'klanten' (in dit geval: inwoners met een zorgvraag) luisteren. Samen met de klant komen we aan de keukentafel tot een duidelijke formulering van het probleem waar de klant mee zit (vraagverheldering). Vervolgens bedenken wij samen met de klant een oplossing. We kijken samen naar de mogelijkheden die de klant zelf heeft en de hulp die hij van zijn (sociale) omgeving kan verwachten. Het deel ondersteuning dat vervolgens nog nodig is om de klant in staat te stellen zoveel mogelijk de regie over zijn eigen leven te kunnen voeren, kan door de gemeente worden geboden. Dit heet compensatie.

De kanteling heeft in de Wmo zijn succes inmiddels bewezen. Inwoners in onze gemeente zijn bovengemiddeld tevreden over de Wmo blijkt uit de Wmo-benchmark. Tegelijkertijd besparen wij een kwart op de totale kosten voor Wmo-voorzieningen sinds de kanteling is ingevoerd.

Kantelen en voorzieningen

De Wmo-kantelingsgedachte past in de nieuwe verhouding overheid-samenleving. Er zijn veel meer beleidsterreinen en vraagstukken die we op een gekantelde manier kunnen benaderen. Wij willen deze aanpak ook gaan gebruiken in de uitwerking van deze voorzieningennota en de accommodatievraagstukken uit de DOP's. Via vraagverheldering en het verbinden van mogelijkheden van partijen aan die van andere partijen, blijft er een deel over waar de gemeente kan compenseren. Je moet dan als gemeente, net als binnen de Wmo, wel weten hoever je wilt gaan in het compenseren. Die ruimte wordt bepaald door inhoudelijke en financiële kaders. We willen niet alles en we kunnen niet alles. Deze nota gaat over die kaders. Het scenario dat wij schetsen biedt de kaders en randvoorwaarden waarbinnen wij het gesprek aangaan met onze inwoners, verenigingen, scholen en instellingen over het realiseren van een passend en duurzaam accommodatiebestand. In deze nota leggen wij uit hoe wij dat willen gaan doen.

Beleidsvorming accommodaties en voorzieningen: Verleden, heden en toekomst

Verleden

Na de gemeentelijke herindeling in 2001 stond de gemeente Overbetuwe voor de uitdaging om het accommodatiebeleid van de drie voorgangers Elst, Heteren en Valburg te harmoniseren. Deze opgave is in een aantal stappen aangepakt. De notitie 'STA voor uw zaak' (2004) was een belangrijke eerste mijlpaal. In deze notitie beschreven we, hoewel op hoofdlijnen en niet altijd even concreet, op welke manier we voortaan met maatschappelijk vastgoed wilden omgaan. De volgende stap volgde in de periode 2005-2007, toen er per cluster voorzieningen kaders werden opgesteld en een harmonisatieoperatie in gang werd gezet. Dit heeft er in ieder geval toe geleid dat de tarieven voor het gebruik van gemeentelijke accommodaties voor alle inwoners gelijk zijn. Voor de realisatie van sportaccommodaties zijn duidelijke richtlijnen opgesteld op basis van normen van VNG en diverse sportbonden.

Door de aanpak van de harmonisatie in clusters van accommodaties vielen er gaten in het beleid. De praktijk wees uit dat er behoefte was aan een steviger kader voor de wijze waarop we met maatschappelijke voorzieningen omgaan. Daarom hebben we de nota 'Beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties' geschreven, waarin we beleidsmatige kaders voor ons maatschappelijke vastgoed beschrijven. Hiermee hebben we de soms wat algemene kaders per cluster uit de periode 2005-2007 nader geconcretiseerd. Deze nota is in april 2011 vastgesteld door de gemeenteraad. Eén van de beslispunten uit het raadsvoorstel (11rv00008), behorend bij de nota 'Beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties' was het opstellen van een voorzieningennota. Met de nota die nu voor u ligt, voeren we dit actiepoint uit.

Ten tweede geven we uitvoering aan de toezeggingen die we hebben gedaan aan de gemeenteraad in september 2011 (11int02268). De (toenmalige) Commissie Burger heeft tijdens zijn vergadering van 8 september 2011 gevraagd om een bredere herbezinning op het aanbod van maatschappelijke voorzieningen met het oog op het algemene belang en op de rol van de gemeente daarin. Wij hebben beide thema's integraal meegenomen in de totstandkoming van deze notitie.

Ten slotte hebben we in het 'Uitvoeringsadvies dorpsontwikkelingsplannen', waarin we ingaan op de voortgang van de uitvoering van de DOP's (Dorpsontwikkelingsplannen) aangekondigd dat we een (gemeente)breed afwegingskader willen opstellen voor de wensen die er zijn in een aantal kernen. De voorzieningennota biedt dat bredere afwegingskader.

Heden

In februari 2012 heeft het college van burgemeester en wethouders de collegeopdracht voor de voorzieningennota vastgesteld (12bw000103). Daarna zijn wij (eerst 'intern') aan de slag gegaan met het verzamelen en analyseren van een grote hoeveelheid informatie over de ontwikkelingen op het gebied van beleid, omgevingsfactoren, de vraag naar en het aanbod van voorzieningen en dergelijke. Vanuit verschillende disciplines is een bijdrage geleverd aan de totstandkoming van een discussiestuk. Daarin staan de belangrijkste conclusies met betrekking tot de actuele ontwikkelingen, de transformatieopgave en de dilemma's.

In september 2012 hebben we dit discussiestuk met de dorpsraden en de wijkplatforms besproken tijdens een interactieve bijeenkomst in het Wapen van Valburg (zie bijlage 10 voor het verslag). Daarnaast hebben we de dilemma's in een spelvorm voorgelegd aan de vertegenwoordigers van de kernen. Met de inbreng van de dorpsraden en wijkplatforms hebben we vervolgens de vertaling van de transformatieopgave en dilemma's naar scenario's kunnen maken. Daar hebben we een beargumenteerde keuze uit gemaakt.

Vervolgens hebben wij de voorzieningennota aan u gepresenteerd op 18 december 2012. Insteek van deze bijeenkomst was om te peilen of u onze visie op hoofdlijnen kunt onderschrijven. Wij vonden het belangrijk om u mee te nemen in dit proces, omdat wij daarna het gesprek aan wilden gaan met de samenleving. Omdat u instemmend heeft gereageerd op de conceptvisie, zijn wij vervolgens in gesprek gegaan met dorpsraden en wijkplatforms (29 januari 2013) en buitensportverenigingen (30 januari 2013). De verslagen van deze bijeenkomsten kunt u lezen in bijlage 11 en 12.

Er is tijdens de bijeenkomst met dorpsraden en wijkplatforms op hoofdlijnen instemmend gereageerd op onze visie (meer daarover leest u in bijlagen 11 en 12). De buitensportverenigingen hebben vooral opmerkingen gemaakt over het uitvoeringsplan, die we ook willen meenemen in de uitvoeringsplannen.

Wij zijn ervan overtuigd dat er voldoende draagvlak is om met deze visie *aan de slag te gaan*. Om die reden hebben we de nota afgerond en vragen wij u nu om besluitvorming.

Toekomst

Als de voorzieningennota is vastgesteld, is het proces nog niet voorbij. Integendeel, we gaan dan aan de slag met het opstellen van een uitvoeringsplan. In dit concrete uitvoeringsplan maken we een vertaling van visie naar uitvoering. We buigen ons over de 'actiepunten' die uit deze nota komen. Dat doen we zowel op gemeentebreed als op kernenniveau.

Inventarisatie en analyse

Op veel beleidsterreinen ligt er een relatie met accommodatiebeleid. Dat komt doordat de ambities die wij ons zelf stellen vaak een vertaling nodig hebben naar 'stenen'. Activiteiten die wij als overheid willen stimuleren, zoals sport-, cultuur- en welzijnsactiviteiten, hebben vaak een onderkomen nodig. Het is goed om te beseffen dat accommodatiebeleid geen doel op zich is. Accommodaties hebben wij altijd gezien als een middel om inhoudelijke beleidsdoelen te realiseren. In sommige gevallen heeft de gemeente een wettelijke verplichting, zoals bij de huisvesting van het onderwijs en de zorg voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs. Voor de overige voorzieningen of accommodaties heeft de gemeente de vrijheid zelf te beslissen hoever haar verantwoordelijkheid gaat.

De maatschappelijke ontwikkelingen volgen elkaar in rap tempo op. De argumenten die wij vroeger hadden om accommodaties en voorzieningen te realiseren, zijn inmiddels wellicht achterhaald. Om die reden hebben wij een analyse gedaan van alle ontwikkelingen, die gezamenlijk een beeld geven van het nieuwe maatschappelijke landschap in onze gemeente.

Beleidsopgave

De strategische beleidsopgave die wij ons zelf hebben gesteld is het vergroten dan wel herstellen van de zelfredzaamheid en het stimuleren van een verantwoordelijke samenleving, waarin ook meer maatschappelijke initiatieven genomen worden. Wij hebben deze opgave al uiteengezet in het hoofdstuk over spoor 2 van de heroverweging. Deze overkoepelende doelen zijn kaderstellend voor veel van ons gemeentelijke beleid. Door de decentralisaties vanuit de rijksoverheid (AWBZ, jeugdzorg, de Wet Werken Naar Vermogen (WWNV) en het passend onderwijs) worden deze doelen steeds belangrijker.

Verder lezen? Een uitgebreidere beleidsinventarisatie vindt u in bijlage 2.

Demografie

Ook demografische ontwikkelingen spelen een belangrijke rol in de verandering van het maatschappelijke landschap. Onze gemeente groeit aan de oostkant nog door, maar krijgt tegelijkertijd aan de westzijde te maken met bevolkingskrimp. Bovendien komen er steeds minder jongeren en steeds meer ouderen. Uiteraard heeft dat gevolgen voor het gebruik van en de behoefte aan voorzieningen. Scholen krijgen meer met leegstand te maken vanwege dalende leerlingaantallen. Sportverenigingen zullen op termijn hun ledenaantallen zien dalen. Tegelijkertijd vraagt een toenemend aantal ouderen om andersoortige activiteiten en meer zorgfuncties.

Verder lezen? Meer informatie over de demografische ontwikkelingen in onze gemeente vindt u in bijlage 3.

Mobiliteit

Een andere trend is de toenemende mobiliteit. Verkeersbewegingen tussen de kernen maken duidelijk dat er drie kernen met een centrumfunctie zijn: Elst, Zetten en Heteren. Vanuit de kleinere kernen zijn er veel verkeersbewegingen naar deze grotere kernen. Onze inwoners zijn daarnaast ook op Arnhem-Zuid en Nijmegen-Noord georiënteerd. Uit onderzoek blijkt verder dat onze inwoners ook van (sport)voorzieningen in andere gemeenten gebruik maken.

Verder lezen? In bijlage 4 kunt u de uitkomsten van de verschillende mobiliteitsonderzoeken terugvinden.

Vraag naar voorzieningen

In de Dorpsontwikkelingsplannen (DOP's) is geïnventariseerd welke wensen er onder de inwoners leven. We zien vooral de wens om een dorpshuis of een multifunctioneel centrum in stand te houden (alle kernen hebben op dit moment een dorpshuis). De functie 'ontmoeting' en in mindere mate 'welzijn' zijn daarbij volgens de DOP's het belangrijkste. Ook de bijeenkomst met dorpsraden en wijkplatforms in 2012 maakte duidelijk dat het belang van een ontmoetingsplaats groot is, vooral voor kleinere kernen die geen alternatieven hebben.

Daarnaast wensen veel kernen een voorziening die meer functies heeft dan nu het geval is. Waar de ene kern een uitbreiding of renovatie wenst, wil de andere een nieuwe voorziening. Uit onderzoek blijkt echter dat gemeentelijke voorzieningen vooral voor sport worden gebruikt en in mindere mate voor andere functies, zoals muziek, welzijn en zorg. De bezettingsgraad van de dorpshuizen is over het algemeen dan ook vrij laag. Sportvoorzieningen kennen een hogere bezettingsgraad.

Voor de functie zorg is in de DOP's minder aandacht, terwijl deze functie voor de gemeente juist meer gewicht gekregen heeft door de decentralisaties en door het toenemende aantal ouderen.

Verder lezen? In bijlage 5 vindt u meer informatie over de vraag naar voorzieningen.

Aanbod van voorzieningen

Momenteel beschikt Overbetuwe over een fijnmazig aanbod van maatschappelijke accommodaties. In iedere kern is in ieder geval een accommodatie voor ontmoeting en sport aanwezig. In de clusters van kernen (Elst, Heteren en Zetten) is zelfs een divers aanbod van maatschappelijke voorzieningen aanwezig. Opvallend is wel dat functies zoals zorg en voortgezet onderwijs vooral in grotere kernen aanwezig zijn. Het is overigens goed om op te merken dat er naast de gemeentelijke voorzieningen ook veel voorzieningen in handen zijn van de markt of van andere particuliere eigenaren en organisaties. De gemeente is dus niet de enige 'aanbieder' van accommodaties.

Verder lezen? In bijlage 6 vindt u meer informatie over het aanbod van voorzieningen.

Bouwkundige staat

Om snel overzicht te krijgen van de toestand en functionaliteit van onze gemeentelijke accommodaties hebben wij een quick scan uitgevoerd. De bouwkundige kwaliteit is over het algemeen goed. Wat opvalt, is dat de functionele kwaliteit (voldoet de accommodatie voor het type activiteiten dat er plaatsvindt) niet altijd toereikend is. Dit komt omdat we vaak met verouderde accommodaties te maken hebben, die niet zijn aangepast aan de eisen van het huidige gebruik. Enkele accommodaties springen er (in negatieve zin) uit als we kijken naar het totale toetsingskader.

Verder lezen? In bijlage 7 vindt u de quick scan van de gemeentelijke accommodaties, gescoord op diverse criteria.

Analyse vraag en aanbod

Voor de sportaccommodaties hanteren we twee 'normen'. Aangezien de gemeente een zorgplicht kent voor ruimte voor bewegingsonderwijs, stemmen we het aanbod van binnensportvoorzieningen af op de leerlingaantallen. Zo combineren we bewegingsonderwijs en verenigingsgebruik. De leerlingprognoses laten dalende leerlingaantallen zien. De behoefte aan ruimte voor bewegingsonderwijs zal naar verwachting dalen.

Voor de buitensport (voetbal) hanteren we normen van de VSG/VNG en KNVB. Enkele verenigingen hebben op grond daarvan behoefte aan uitbreiding, andere clubs zijn (al te) ruim behuist. Zeer recent zijn VSG/VNG en KNVB overeengekomen nieuwe normen te gaan hanteren. Met de nieuwe, striktere normen lijkt uitbreiding van de voorzieningen voor het

merendeel van de verenigingen niet aan de orde. Mogelijk geven deze normen zelfs aanleiding om (op termijn) aan inkrimping te gaan denken.

De onderwijsruimte kent ook zijn eigen normen. De leerlingprognoses laten zien dat we op dit moment al overcapaciteit hebben. Die zal in de toekomst verder toenemen. Voor zorg en welzijn hebben we geen normen. We gaan voor dit cluster meer uit van trends en beleidsmatige ontwikkelingen, zoals vergrijzing en de nieuwe uitdagingen op het gebied van decentralisaties en Wmo. Gemeenten staan voor de opgave een samenhangend stelsel van maatschappelijke zorg en ondersteuning te organiseren, dichtbij de inwoners. Wij verwachten daarom een toenemende vraag van huisvesting op het gebied van laagdrempelige en vrijwillige zorg.

Financiële ontwikkelingen

Zonder daarover nu in detail te treden, kunnen we stellen dat wij jaarlijks een aanzienlijk bedrag uitgeven aan maatschappelijk vastgoed, bestaande uit onder andere kosten voor beheer en exploitatie, personeelskosten en indirecte subsidiëring. Eind 2011 hebben wij geconcludeerd dat de huurinkomsten die daar tegenover staan, bij lange na niet voldoende zijn om de uitgaven te dekken (zie voor achtergronden: 11bw000566 en 11rv000086). We hebben daarover met de raad gesproken. Hoewel de raad destijds geen besluit heeft genomen (dat was ook niet de bedoeling van de discussie), is wel de uitspraak gedaan dat een hogere kostendekkendheid op termijn/stapsgewijs denkbaar is.

Het huidige beleid voor accommodaties en tarieven leidt ertoe dat de uitgaven steeds hoger worden, terwijl de huurinkomsten niet noemenswaardig toenemen. Het renoveren of nieuw bouwen van verouderde accommodaties zorgt voor een structurele verhoging van rente en kapitaallasten op de begroting. De huurinkomsten stijgen slechts met het percentage van de inflatiecorrectie. Deze beweging in de richting van hogere kosten staat haaks op de financiële uitdagingen waar wij de komende jaren mee te maken hebben.

Een verhoging van de huurtarieven zou daarvoor een oplossing bieden. Wij zijn echter van mening dat het delen van verantwoordelijkheden met gebruikers en het herschikken van verantwoordelijkheden meer in lijn is met de 'kantelingsgedachte' dan het eenvoudigweg verhogen van tarieven. In dat geval zou de gemeente alles zelf blijven doen, alleen tegen een hoger huurtarief. De voorgestelde werkwijze stimuleert gebruikers om met creatieve oplossingen te komen, waarmee zij eventueel ook uitgaven kunnen besparen.

Wij doen in deze nota geen uitspraken over concrete kostendeckingspercentages of besparingsdoelstellingen (er is immers géén bezuinigingstaakstelling). Wel willen we kaders bieden om in het uitvoeringsplan het doel van een hogere kostendekkendheid te realiseren. We stellen bijvoorbeeld een aantal maatregelen voor, die kunnen bijdragen aan dit resultaat (onder andere verruiming van commerciële exploitatie, overhevelen van verantwoordelijkheden naar buitensportverenigingen).

Transformatieopgave

De sociaal-maatschappelijke trends en ontwikkelingen brengen verschillende uitdagingen met zich mee voor de gemeente, onder andere op het gebied van accommodaties. Al deze uitdagingen bij elkaar noemen we de transformatieopgave. Op basis van de analyse in het vorige hoofdstuk willen wij in het toekomstige accommodatiebeleid rekening houden met:

- De grotere verantwoordelijkheid van de gemeente voor zorgfuncties (via de Wmo);
- De toename van het aantal ouderen (andere activiteiten, meer zorgbehoefte);
- De afname van het aantal jongeren (minder leerlingen, minder sporters e.d.);
- De toegenomen mobiliteit van inwoners;
- Veranderende vrijetijdsbesteding (wat tot uitdrukking komt in een lagere bezettingsgraad);
- De bouwkundige en functionele staat van bestaande voorzieningen;
- Wensen van inwoners (o.a. in de DOP's);
- De 'kanteling' waarbij inwoners en organisaties meer verantwoordelijkheid dragen;
- Maatschappelijke initiatieven uit de samenleving.
- De toekomstige betaalbaarheid van maatschappelijk vastgoed.

Al deze ontwikkelingen en trends plaatsen de gemeente voor een aantal dilemma's:

1. Willen we blijven sturen op gewenst gedrag of laten we meer over aan de eigen verantwoordelijkheid van onze inwoners?

Hiermee bedoelen we het dilemma in hoeverre de gemeente de drempel voor gewenst gedrag (verenigingsleven, cultuur, sport) moet verlagen, aangezien het zonder bemoeienis ook tot stand kan komen (fitness, dansschool etc.).

2. De gegarandeerde aanwezigheid van een voorziening in iedere kern versus de betaalbaarheid van het totale voorzieningenaanbod.

Een gegarandeerde voorziening in iedere kern is laagdrempelig en bereikbaar, maar ook duur. Wat mag die laagdrempeligheid ons kosten, als het gebruik tegenvalt en de kosten steeds verder dreigen op te lopen?

3. Willen we altijd de gemeentelijke bemoeienis als vertrekpunt nemen of komen maatschappelijke initiatieven sterker centraal te staan?

Op dit moment speelt de gemeente nog steeds een dominante rol wanneer er vraagstukken zijn rondom maatschappelijke accommodaties. Maar is dat nog wel zo logisch en is het nog van deze tijd?

Scenario's

Om de transitieopgave en de dilemma's het hoofd te bieden, hebben we vier scenario's ontwikkeld. Dit zijn ideaaltypische toekomstbeelden op basis van een visie over hoe we met onze accommodaties zouden kunnen omgaan. De scenario's sluiten elkaar niet uit en kunnen tot op zekere hoogte ook met elkaar worden gecombineerd. Wel zit er in ieder scenario een uniek accent. Daarin verschillen ze wel degelijk van elkaar.

<u>1. Huidig voorzieningenniveau behouden</u> Dit scenario gaat ervan uit dat in iedere kern ruimte is voor sport, cultuur en ontspanning. Elke kern heeft als basisvoorziening een ontmoetingsruimte (dorpshuis) en een (binnen)sportvoorziening. (Sport)verenigingen, cultuurclubs en instellingen op het gebied van welzijn en zorg, kunnen gemeentelijke accommodaties huren tegen een betaalbaar tarief. De gemeente bemoeit zich niet met de inhoudelijke invulling van de accommodaties, maar zorgt er alleen voor dat er ruimte aanwezig is voor activiteiten. Er komt een plan van aanpak om alle accommodaties in een periode van 10 jaar in een goede bouwkundige staat te brengen of te houden. Functionele beperkingen brengen wij in beeld en noodzakelijke renovaties en aanpassingen of wellicht vervanging van accommodaties nemen we op in het uitvoeringsplan.	<u>2. Clusteren voorzieningen</u> Wij houden voorzieningen in stand binnen een cluster van kernen. Voor ieder cluster van kernen definiëren wij een minimumniveau. Ook komt er een minimumnorm voor bestaansrecht van accommodaties. Beneden dat niveau stoot de gemeente de accommodatie af. Dat betekent dat de slecht renderende dorpshuizen worden afgestoten (verkocht of gesloopt) en kleine (buiten)sportaccommodaties moeten fuseren tot grotere. Kleinere voorzieningen worden geclusterd tot grotere, kwalitatief betere voorzieningen, met een betere bezettingsgraad. Inwoners in de kleinere kernen zullen vaker moeten reizen naar een naburige, grotere kern voor hun vrijetijdsbesteding. Er komt een uitvoeringsplan om de komende 10 jaar te komen tot een dekkend, geclusterd aanbod.
<u>3. Betrokkenheid samenleving organiseren</u> De kanteling wordt volledig doorgevoerd. De gemeente zet zich maximaal in voor mensen die (tijdelijk) hulp nodig hebben om de regie over hun eigen leven te kunnen voeren. De voorzieningen die hiervoor nodig zijn, zijn in alle kernen aanwezig, rekening houdend met het schaalniveau van de kern. Activiteiten op het gebied van sport en bewegen en cultuur worden, in samenwerking met de gemeente, opgepakt in de samenleving door verenigingen, particulieren en marktpartijen. Ook de (financiering van) huisvesting hiervan wordt grotendeels door de markt, inwoners en verenigingen verzorgd. De gemeente brengt partijen bij elkaar voor het realiseren en in stand houden van maatschappelijk vastgoed voor verenigingsdoeleinden, maar laat meer aan de samenleving over.	<u>4. Eigen kracht</u> De eigen kracht is leidend. Initiatieven op het gebied van maatschappelijk vastgoed worden aan de markt overgelaten. De gemeente heeft een faciliterende rol, maar initieert geen ontwikkelingen. De dorpshuizen en binnensportaccommodaties brengen wij zoveel mogelijk in eigendom van partijen die, ondersteund door goede horecamogelijkheden, ruimte kunnen bieden aan het verenigingsleven. Waar mogelijk worden dorpshuizen en binnensportaccommodaties verkocht aan verenigingen, die gezamenlijk zorg dragen voor het in stand houden van de accommodatie. De buitensportaccommodaties komen, op basisniveau en met tijdelijke financiële ondersteuning, in eigendom van de verenigingen. De gemeente bezit dan alleen nog maatschappelijk vastgoed voor onderwijsdoeleinden.

Beoordeling scenario's en keuze

Wij hebben de scenario's langs de meetlat van een aantal criteria gelegd, te weten:

Criterium	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Komt tegemoet aan demografische ontwikkelingen				
Past bij maatschappelijke opgave (beleid)				
Bereikbaarheid is goed				
Ondersteunt de sociale samenhang				
Geeft ruimte voor flexibiliteit				
Stimuleert samenwerking				
Financiële duurzaamheid op de lange termijn				
Nodigt uit tot vernieuwende ideeën				
Verhoogt de kwaliteit van de voorzieningen				

Legenda

	Veel
	Voldoende
	Enigszins
	Niet of nauwelijks

In bijlage 8 vindt u een toelichting bij de score van de verschillende scenario's op de criteria. Uit de bovenstaande tabel blijkt dat scenario 3 als keuzescenario uit de bus komt. Allereerst past dit scenario goed bij de gemeentelijke beleidsopgave, waarin zelfredzaamheid en een verantwoordelijke samenleving belangrijke thema's zijn. Scenario 3 past uitstekend in de kantelingsgedachte van Spoor 2 van de heroverweging. Bovendien sluit het aan op de ontwikkelingen rondom de decentralisaties van het Rijk naar de gemeente.

Maatschappelijke initiatieven worden leidend bij de totstandkoming van accommodaties. Inwoners, markt, verenigingen en instellingen zullen zich rond bepaalde wensen organiseren en gezamenlijk proberen om accommodaties in stand te houden of te realiseren. De gemeente kan hierin een regisserende, faciliterende rol spelen, door advisering, inzet van expertise en het bij elkaar brengen en houden van partijen.

De gemeente neemt dus een andere rol in dan voorheen, passend bij de kantelingsgedachte. Wij zijn van mening dat dit een aantal belangrijke winstpunten oplevert.

- Inwoners voelen zich meer betrokken bij een accommodatie die 'van hen' is, waar zij zelf invloed op hebben en verantwoordelijkheid voor dragen.
- Het aanbod sluit beter aan bij de vraag, want overbodige voorzieningen komen niet tot stand en hebben geen bestaansrecht meer.
- Deze werkwijze stimuleert creativiteit en innovatie.
- De kosten voor exploitatie en onderhoud gaan omlaag door betrokkenheid van marktpartijen. Bovendien is de verwachting dat verenigingen tegen lagere kosten accommodaties in stand kunnen houden door meer gebruik te maken van vrijwillige inzet.

Tenslotte willen wij hier nog aan toevoegen dat wij niet verwachten dat de kosten voor het hebben en in stand houden van maatschappelijk vastgoed met grote percentages zal gaan dalen. Wij zullen in dit scenario nog steeds investeren in nieuwe accommodaties en voorzieningen, met name op het gebied van sport en onderwijs. Echter, door de kosten en inzet beter te verdelen biedt dit scenario de mogelijkheid om een gezond en blijvend betaalbaar voorzieningenaanbod voor onze inwoners te realiseren.

Consequenties

Wat betekent de keuze voor scenario 3:

- voor het gemeentelijke beleid (welke beleidswijzigingen komen er?);
- voor de capaciteit en de spreiding van de voorzieningen;
- per kern (welke wijzigingen treden er in de kernen op?)?

Het voert te ver om in deze notitie in te gaan op de consequenties van alle scenario's. We beperken ons daarom tot scenario 3. De gevolgen van de overige scenario's kunt u nalazen in bijlage 9.

Beleid

Scenario 3 zal in dorpshuizen/MFC's tot een splitsing van het welzijns- en sportgedeelte leiden. We noemen dit ook wel het Heterense model, waarin de gemeente het sportgedeelte beheert (vanwege de zorgplicht voor bewegingsonderwijs) en een particulier het welzijnsgedeelte kostendekkend exploiteert. Uit de evaluatie van het Tarieven- en Accommodatiebeleid uit 2011 blijkt dat deze 'privatisering van het sociaal-culturele/welzijns-deel' naar tevredenheid van de betrokkenen werkt en niet tot ingrijpende tariefstijgingen heeft geleid. We willen dit model ook in andere accommodaties doorvoeren. Waar dat nodig is, willen we de mogelijkheden voor commerciële exploitatie vergroten.

In de grotere kernen, waar alternatieve huisvesting en commerciële exploitatie mogelijk is, investeert de gemeente niet meer in dorpshuizen. Indien nodig kan de gemeente partijen bij elkaar brengen en regie voeren op het proces om te komen tot een dorpshuis. In de kleinere kernen zonder alternatieve voorzieningen, kan de gemeente de inwoners helpen een dorpshuis in stand te houden als commerciële exploitatie niet mogelijk is. Betrokkenheid van de inwoners is echter wel een voorwaarde voor gemeentelijke bemoeienis.

Wij starten een proces van overheveling van (financiële) verantwoordelijkheden op voor buitensportverenigingen. De verantwoordelijkheid voor een aantal onderhoudswerkzaamheden dragen wij stapsgewijs over naar de buitensportverenigingen. Wij bedoelen daarmee het onderhoud waarvoor de verenigingen die dit onderhoud nu zelf uitvoeren een beheersvergoeding ontvangen^{1 2}.

In een later stadium bekijken wij ook de overheveling van de verantwoordelijkheid voor de totstandkoming van kleedkamers en veldinventaris naar verenigingen. Het eigendom van de sportvelden blijft in handen van de gemeente, zodat de gebruikers ook in de toekomst huurders blijven. In onze plannen hebben we renovatie niet meegenomen.

Leidend voor het onderscheid tussen groot onderhoud/renovatie en dagelijks/regulier onderhoud zijn de afspraken die wij in het verleden met de buitensportverenigingen hebben gemaakt over de definiëring/afbakening van deze begrippen. Wij hebben dit in de afzonderlijke huurovereenkomsten nauwkeuring omschreven, evenals in de 'Richtlijnen onderhoud, renovatie sportvelden en sportaccommodaties'. We maken samen met de

¹ Er zijn ook verenigingen die dit onderhoud door de gemeente laten uitvoeren. In de nieuwe opzet gaan zij dit onderhoud in principe in eigen beheer uitvoeren. Een andere mogelijkheid zou theoretisch zijn dat zij voor die diensten een kostendekkend bedrag betalen. Een definitieve keuze hangt o.a. van de voorkeur van verenigingen af en maken wij in het uitvoeringsplan samen met hen.

² Dat zijn 'groot onderhoud aan de velden', te weten vertidraineren, verticuteren, doorspuiten drainage en recyclingdressen. Daarnaast gaat het over elf onderhoudswerkzaamheden die vallen onder 'dagelijks en regulier onderhoud', waaronder maaien, wintersnoei en doorzaaien (zie huurovereenkomst Art. 8.4.1 (verenigingen zonder onderhoudsvergoeding) of 8.4.2. (verenigingen met onderhoudsvergoeding en de Richtlijnen).

buitensportverenigingen een plan om de verenigingen optimaal voor te bereiden op de uitbreiding van taken.

Capaciteit en spreiding

Het is niet meer vanzelfsprekend dat gemeentelijke accommodaties tot in lengte van dagen in stand worden gehouden. Als inwoners/organisaties geen initiatieven willen nemen, verdwijnen voorzieningen op den duur. De vraag wordt immers leidend. Als die er niet is, zal er in de toekomst ook geen accommodatie meer zijn.

Per kern

De bovenstaande opmerkingen (over dorpshuizen, buitensportverenigingen en over het leidend maken van de vraag) gelden voor alle kernen. Toch zullen deze consequenties voor iedere kern anders (kunnen) uitpakken, omdat de situatie per kern verschilt. Waar in de ene kern een gemeentelijke accommodatie staat, is in de andere kern een accommodatie aanwezig die niet in handen is van de gemeente. Ook verschillen de beheersconstructies nogal. Daarnaast bepaalt de inzet van de inwoners in de kern voor een belangrijk deel wat er aan maatschappelijk vastgoed tot stand kan komen. We gaan op de consequenties per kern in, in de volgende paragraaf.

Aanzet tot uitvoeringsplan per type accommodatie

Als u het eens bent met onze keuze voor het scenario 'Betrokkenheid samenleving organiseren' gaan we aan de slag met het ontwikkelen van een uitvoeringsplan. In het uitvoeringsplan maken we een spoorboekje met daarin de belangrijkste stappen op weg naar een voorzieningenniveau dat in lijn is met het derde scenario.

Kaders

Voordat we de belangrijkste punten uit het uitvoeringsplan benoemen, geven we eerst nog een overzicht van de kaders waarbinnen het uitvoeringsplan kan worden uitgewerkt. We hebben al aangegeven dat we het uitvoeringsplan willen gaan ontwikkelen op basis van 'het gesprek'. Dat houdt in dat we de uitkomsten van te voren niet helemaal kunnen voorspellen. Dat wil echter niet zeggen dat het 'alle kanten uit kan'. Wij stellen namelijk wel kaders die afgeleid zijn van onze visie.

1. De gemeente is en blijft verantwoordelijk voor onderwijshuisvesting en kent een zorgplicht voor ruimte voor bewegingsonderwijs (gymzalen).
2. Huisvesting voor activiteiten op het gebied van vrijetijdsbesteding worden door de samenleving/markt opgepakt, in samenwerking met de gemeente.
3. De rol van de gemeente zal groter zijn als het beleid op het gebied van gemeentelijke zorgtaken hierom vraagt (we hebben het dan over ruimte voor activiteiten die nodig zijn in het kader van de ondersteuning van en zorg voor onze inwoners). Dit met het oog op onze (nieuwe) verantwoordelijkheden voor mensen die tijdelijk hulp nodig hebben.
4. Dorpshuizen (of het dorpshuisdeel van multifunctionele voorzieningen) worden in principe commercieel geëxploiteerd. De gemeente investeert niet meer in (nieuwe) dorpshuizen. Een uitzondering bij de ondersteuning van dorpshuizen *kan* worden gemaakt voor kernen waar geen alternatieve ontmoetingsruimtes voorhanden zijn en evenmin mogelijkheden zijn om alternatieven te ontwikkelen. Voorwaarde is dan wel dat inwoners zelf voldoende betrokkenheid organiseren. Deze beleidslijn geldt óók voor dorpshuizen die niet in ons eigendom zijn.
5. Gebruikers in het cluster buitensport krijgen meer verantwoordelijkheden voor hun accommodaties. We starten samen met de gebruikers een proces op, waarin verantwoordelijkheden worden overgeheveld naar de gebruikers.
6. Het aanbod aan binnensportaccommodaties volgt uit de behoefte die er is vanuit het (bewegings)onderwijs. In een cluster van kernen is tenminste één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsgebruik.
7. De komende jaren kan het zojuist gerenoveerde zwembad De Helster mee. Binnen tien jaar is er een visie op zwembaden in onze gemeenten, waarin de mogelijkheden van meer marktwerking worden betrokken.
8. Het benutten van leegstaande en vrijkomende onderwijsruimte is een serieuze optie voor het huisvesten van maatschappelijke activiteiten. Het benutten van deze accommodaties voor maatschappelijk gebruik gaat vóór het realiseren van nieuwe accommodaties.

Eerste contouren van het uitwerkingsplan

Na het vaststellen van de voorzieningennota gaan we het uitvoeringsplan opstellen. In eerste instantie denken we aan tenminste twee uitvoeringsplannen: één voor de buitensportverenigingen en één voor de andere maatschappelijke voorzieningen (dorpshuizen, binnensport e.d.). Na de vaststelling daarvan hebben we een periode van circa 10 jaar om de actiepunten uit te werken. Vandaar dat een goede prioritering en een daaraan gekoppeld tijdspad erg belangrijk is.

Uit de gesprekken met de dorpsraden/wijkplatforms en buitensportverenigingen is gebleken dat zij graag willen meewerken aan een uitvoeringsplan, maar van ons wel een trekkersrol

verwachten. Daarbij hoort dat wij eerst met een voorstel komen, waaraan we vervolgens gezamenlijk kunnen verder werken. Wij denken dan aan:

- een concept prioritering;
- een inhoudelijk voorstel voor de onderwerpen die we in de nota hebben aangekondigd;
- uitlijning van het proces.

Vervolgens gaan we op zoek naar een aantal vertegenwoordigers uit de kernen die (op onderdelen) met ons willen meedenken over de verdere uitwerking van het uitvoeringsplan. We denken dan bijvoorbeeld aan vertegenwoordigers vanuit dorpsraden/wijkplatforms, scholen, marktpartijen, verenigingen en instellingen.

Er is nog wel meer te zeggen over de invulling van de uitvoeringsplannen. Dat doen we echter bewust niet nu, juist om het gesprek open te kunnen voeren. Wij timmeren het uitvoeringsplan daarom niet helemaal dicht, maar benoemen al wel wat onderwerpen die wat ons betreft moeten terugkomen in het uitvoeringsplan.

Uitvoeringsplan cluster buitensport

We starten samen met de verenigingen een proces van overheveling van taken van de gemeente naar de verenigingen. Allereerst inventariseren we de staat van de accommodatie en maken we een plan om gefaseerd de onderhoudswerkzaamheden over te dragen naar de verenigingen. Daarna bekijken we ook de vervanging en onderhoud van veldmeubilair en de vervanging van kleedkamers. Telkens houden we bij de overdracht rekening met de staat van de accommodatie. Het is niet ondenkbaar dat door deze beleidsvoornemens buitensportverenigingen tot een fusie zullen overgaan of intensiever gaan samenwerken.

Stappen op hoofdlijnen (niet uitputtend)

- Een inventarisatie moet licht werpen op de staat van de accommodaties. Dit is het vertrekpunt van het verdere proces.
- Het eerste doel is de stapsgewijze overheveling van de (financiële) verantwoordelijkheid voor een aantal onderhoudswerkzaamheden.
- Wij gaan een gespecialiseerde organisatie vragen om het proces met de buitensportverenigingen te begeleiden.
- Deze organisatie zal ons een advies geven over de in- en uitvoering van de plannen en zal het verdere proces met de verenigingen uitlijnen.

Uitvoeringsplan maatschappelijke voorzieningen

Dorpshuizen/MFC's (welzijn): Dorpshuizen en MFC's moeten in principe commercieel en kostendekkend geëxploiteerd gaan worden. We zullen daarom allereerst moeten bekijken in hoeverre bestaande dorpshuizen en MFC's nu niet kostendekkend worden geëxploiteerd. Vervolgens is een strategie nodig om de kostendekkendheid te vergroten, bijvoorbeeld door de mogelijkheden van commerciële exploitatie te verruimen. Als dat niet lukt, zoeken we met de inwoners en/of georganiseerde partijen in de kernen naar mogelijkheden om het beheer van het dorpshuis over te nemen. Als vervanging aan de orde is, bekijken we of functies elders kunnen worden ondergebracht. Zo niet, dan brengen we partijen bij elkaar en voeren we regie.

Binnensport: Er zijn geen grote veranderingen te verwachten op het gebied van de binnensport als gevolg van de keuze voor scenario 3. Waar een binnensportaccommodatie onderdeel uitmaakt van een dorpshuis splitsen wij het binnensport- en dorpshuisgedeelte. De binnensportaccommodaties maken een apart onderdeel uit van het uitwerkingsplan. Bij elke accommodatie kijken wij of renovatie, vervanging of splitsing noodzakelijk is. De

uitvoering hiervan plannen wij over een periode van 10 jaar, rekening houdend met de meerjarenonderhoudsplanningen.

Onderwijs: De gemeente heeft een verplichting de huisvesting voor het onderwijs te verzorgen. Door de afnemende leerlingenaantallen ontstaat leegstand in de bestaande onderwijsgebouwen. De scholen hebben nadrukkelijk aangegeven met de gemeente mee te willen denken over het huisvesten van maatschappelijke functies in de onderwijsgebouwen. Recent is bijvoorbeeld al op twee scholen de 'bieb op school' van start gegaan. Wij denken dat hier veel mogelijkheden liggen en willen die samen verder onderzoeken vanuit de LEA.

Zwembad(en): De Helster is recent gerenoveerd en kan nog zo'n 10 jaar mee. Ongeveer parallel daaraan loopt de overeenkomst met zwembad De Leijgraaf af (in juli 2023). In de tussentijd ontwikkelen wij een visie op zwembaden in onze gemeente (en het gemeentelijke zwembad in het bijzonder). In die visie gaat het onder andere over de vraag welke rol de gemeente zou moeten hebben in het zwembad en hoeveel zwemwater er nodig is in onze gemeente. Marktpartijen zijn uitdrukkelijk in beeld om hierin een rol te gaan spelen. Ook kijken wij naar de mogelijkheden die er in of samen met omliggende gemeentes zijn.

Stappen op hoofdlijnen (niet uitputtend)

- We maken, ten minste voor een aantal kernen, een scan van de maatschappelijke voorzieningen. Daarbij kunnen we onder andere gebruik maken van de signalen uit de DOP's, daarbij rekening houdend met de actualiteit.
- Wij maken een prioritering van de zaken die we het eerst moeten oppakken (o.a. op basis van de scan van binnensportvoorzieningen).
- We starten een aantal gesprekken op om voornoemde punten vorm te geven: in ieder geval spreken we met De Oldenburg (vanwege de voorgenomen splitsing van 'sport en welzijn'), met de STUW (vanwege hun interesse voor het exploiteren van een sociaal-cultureel centrum) en de woningstichtingen (vanwege hun interesse om mee te doen met de uitvoering van deze nota).
- Onze eerste opzet gaan we bespreken met een nog op te richten werkgroep. In ieder geval is er vanuit de dorpsraden en wijkplatforms animo om hierin te participeren.
- We zetten onze inzet in het kader van Randwijks Hof voort. Ook spreken we met vertegenwoordigers van dorpshuis Beatrix in Slijk-Ewijk. Dit met als inzet om in beide 'kleine kernen' een ontmoetingsplaats te behouden.
- Met de scholen gaan we in gesprek om te bekijken hoe we leegstaande onderwijsruimte maatschappelijk kunnen benutten.

Wat betekent dit in grote lijnen voor de kernen?

Elst

- Onderzoeken of de exploitatie van multifunctionele centra kan worden overgedragen aan welzijns- of zorginstellingen.
- Voor het jongerenwerk 'De Uitvlucht', dat voorheen in de Theresiaschool gehuisvest was, zoeken wij een structurele oplossing.

Zetten-Hemmen

- De gemeente regisseert de ontwikkelingen rondom de maatschappelijke voorzieningen in Zetten. We stellen samen met andere betrokkenen een programma van eisen op en brengen partijen rondom dat programma samen.
- Voor het bewegingsonderwijs op de basisscholen volstaat op dit moment nog de sporthal bij De Wanmolen. Als het gebruik van De Wanmolen zou eindigen, kunnen wij een kleinere voorziening voor binnensport terugbouwen. We onderzoeken de mogelijkheden daarvoor.

Heteren

- Het huidige voorzieningenniveau voldoet in Heteren. Ook de manier waarop de exploitatie is vormgegeven, past in dit scenario. Specifieke uitvoeringsaspecten zijn er voor Heteren dus niet. Wel krijgt de lokale buitensportvereniging te maken met een overheveling van taken, maar dat is in alle kernen het geval.

Herveld-Andelst

- De gymzaal in Herveld is op niet al te lange termijn toe aan een renovatie. Daarvoor is een plan nodig. Na renovatie zou de gymzaal nog 10 jaar mee kunnen.
- Een mogelijkheid die onderzocht kan worden is gezamenlijke nieuwbouw van een binnensportvoorziening op een strategische locatie tussen Herveld-Andelst en Zetten, gezien de centrumfunctie van Zetten en de noodzaak van een nieuwe binnensportvoorziening aldaar.
- We geven medewerking aan het proces rondom het dorpshart in Herveld, telkens met inachtneming van onze eigen beleidskaders en met de vooraf reeds geformuleerde voorbehouden. Bij de besluitvorming weegt ons beleidskader substantieel mee. In ieder geval investeert de gemeente niet in een nieuw dorpshuis.

Driel

- Er komt een plan om het dorpshuisdeel en het sportdeel in De Oldenburg, naar het voorbeeld van De Bongerd in Heteren, te splitsen. We gaan hierover met de huidige pachter/beheerder in gesprek.

Oosterhout

- Het dorpshuis De Schakel is niet in gemeentelijk eigendom. Het vaststellen van de voorzieningennota wijzigt hier niets aan, wat betekent dat er voor de kern weinig uitvoeringsaspecten uit de nota zullen volgen. Als het dorp zelf uitbreiding wenst van het dorpshuis, kan de gemeente een regierol vervullen.

Valburg

- We onderzoeken of een toekomstig MFC commercieel kan worden ingedeeld naar Heterens voorbeeld, met een commercieel geëxploiteerd dorpshuisgedeelte (of een dorpshuisdeel in eigendom van een andere partij dan de gemeente) en een door de gemeente geëxploiteerd binnensportdeel.
- Als het niet lukt om een commercieel geëxploiteerd dorpshuisgedeelte te realiseren, houdt de gemeentelijke bemoeienis met het MFC op. Wij maken dan een plan voor een binnensportvoorziening in Valburg.

- Het welzijnsdeel van 't Kriekske heeft nauwelijks nog huurders. In overleg met STOV en de inwoners willen wij onderzoeken hoe de toekomst van dit dorpshuis eruit ziet. Hierbij houden wij rekening met het lopende proces voor het MFC in Valburg.

Randwijk

- Randwijk heeft geen alternatieve ruimtes voor maatschappelijke doeleinden dan Randwijks Hof. Wij stellen samen met de inwoners/betrokken partijen een exploitatieplan op voor Randwijks Hof als de bewoners/verenigingen het initiatief nemen en bereid zijn om het dorpshuis te exploiteren. Als die bereidheid er niet is, stoten wij Randwijks Hof af (verkoop of sloop).

Slijk-Ewijk

- Ook in Slijk-Ewijk zijn geen alternatieven voor het bestaande dorpshuis Beatrix. Dit dorpshuis is niet in eigendom van de gemeente, maar vervult wel een belangrijke functie in het dorp. Wij gaan met de inwoners in gesprek over mogelijkheden dit dorpshuis, ook voor de langere termijn, voor de inwoners te behouden.

Tot slot

Als u met dit deel van de voorzieningennota instemt, stellen we daarmee de visie op maatschappelijke accommodaties vast. Deze visie is een toetsingskader voor maatschappelijke initiatieven die ook een fysiek-ruimtelijke uitwerking vragen. Daarmee beëindigen we de huidige situatie waarin wij nu vaak een ad hoc beslissing nemen.

Misschien had u verwacht een heldere richtlijn te krijgen over de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de vierkante meters maatschappelijk vastgoed per kern. Dit past echter niet bij de gekantelde werkwijze die wij gemeentebreed willen gaan hanteren. De nieuwe rol van de gemeente bestaat uit meedenken met de inwoners en hen te helpen zelf verantwoordelijkheid te nemen. Deze nieuwe werkwijze brengt met zich mee dat de uitkomst van een proces of het antwoord op een vraag niet altijd van te voren te voorspellen is. Deze nota geeft dus alleen de kaders en randvoorwaarden die wij meenemen in 'het gesprek' met onze inwoners en partijen in de samenleving. Als er uiteindelijk een investering nodig is van de gemeente zal u hier als gemeenteraad altijd zelf een besluit over nemen.

Vaststelling van deze nota betekent daarom niet dat u een besluit neemt over 'lopende' initiatieven. We denken dan aan het MFC in Valburg, de situatie rondom Randwijks Hof en het dorpshart in Herveld-Andelst. Natuurlijk kan de voorzieningennota ook voor deze initiatieven als toetsingskader dienen, maar een formeel besluit neemt u hierover op dit moment niet.

Bijlage 1: Collegeopdracht voorzieningennota

Achtergrond en aanleiding

In de nota 'Een visie op beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties' uit 2011 hebben we onze visie op gemeentelijk vastgoed beschreven. Een van de uitvoeringspunten van deze nota is het opstellen van een voorzieningennota.

In de begroting van 2012 is het opstellen van deze nota opgenomen als actiepoint voor dit jaar.

Probleemstelling

- Een deel van het gemeentelijke maatschappelijk vastgoed is sterk verouderd. Een aantal dorpshuizen is gebouwd in de jaren '70 en '80 van de vorige eeuw. Deze accommodaties zijn niet duurzaam gebouwd. Wij ontvangen signalen van gebruikers dat de accommodaties zowel functioneel als bouwkundig niet meer passen bij de gewenste activiteiten.
- In vrijwel alle dorpsontwikkelingsplannen van de verschillende kernen komt de vraag naar voorzieningen naar voren. Vooral de kleinere kernen zien hun voorzieningen teruglopen en vragen de gemeente in te grijpen. Ook ontstaan er initiatieven vanuit de dorpen om tot nieuwe voorzieningen te komen, waarbij de gemeente gevraagd wordt een bijdrage te leveren. Voorbeelden hiervan zijn het initiatief van de Woonstichting Valburg voor het centrum van Herveld-Andelst en een voorzieningenplan voor Zetten (De Wanmolen). De beslissing om een accommodatie te realiseren of grondig te renoveren wordt vaak ad hoc genomen als de nood hoog is of zich een kans voordoet. Het besluit tot nieuwbouw of renovatie wordt genomen op basis van afweging tussen ervaren noodzaak en beschikbare middelen. Er bestaat geen duidelijk toetsingskader. Hierdoor is het lastig te bepalen welke voorzieningen er nodig zijn per kern, waar de prioriteiten liggen en hoe wij deze gemeentebreed afwegen.
- Het aantal leerlingen in het basisonderwijs loopt terug. Hierdoor ontstaat leegstand in de onderwijsgebouwen. De gemeente mag leegstand vorderen voor maatschappelijke doeleinden. Er is geen beleid gemaakt voor de wijze waarop wij hiermee om willen gaan. De wet op het Passend Onderwijs kan nog een rol spelen in de huisvestingsbehoefte. Hoe die behoefte eruit gaat zien is nog niet duidelijk, omdat de wet nog niet is aangenomen en de samenwerkingsverbanden nog bezig zijn de zorgprofielen te formuleren.
- Wij hebben geen inzicht in de investeringen op de middellange of lange termijn die nodig zijn om het maatschappelijk vastgoedbestand op peil te houden. Hierdoor is het lastig gemeentebrede afwegingen te maken over benodigde investeringen.

Doelen

- Inzicht krijgen in de bouwkundige en functionele staat van ons maatschappelijk vastgoed;
- Inzicht krijgen in en bepalen van het gewenste en benodigde voorzieningenniveau;
- Inzicht krijgen in en bepalen van het gebruik van onderwijsgebouwen voor maatschappelijke doeleinden;
- Inzicht krijgen in de investeringen die de komende jaren nodig zijn om een passend, duurzaam en afgewogen accommodatiebestand te realiseren:
 - Passend bij vraag, aanbod en schaalniveau van de kernen;
 - Duurzaam, zodat de accommodaties voor langere tijd hun functie kunnen waarmaken;
 - Afgewogen, zodat een goede spreiding van voorzieningen binnen een vastgesteld tijdsbestek wordt bereikt;

Resultaten

Als deze opdracht is afgerond, ligt er een voorzieningenplan. Dit is een uitvoeringsplan, gebaseerd op een visie op spreiding van maatschappelijk vastgoed. In het plan is beschreven hoe wij in een periode van 10 á 15 jaar willen komen tot een optimale portefeuille voor maatschappelijk vastgoed.

Afbakening

Een duidelijke afbakening van het begrip 'voorzieningen' is nodig. Een voorziening is (in deze context) een accommodatie die huisvesting biedt aan activiteiten waarvoor de gemeente een beleidsmatige verantwoordelijkheid heeft (bijvoorbeeld wmo-voorzieningen, welzijn, onderwijs, sport, kunst en cultuur). De gemeente kan deze verantwoordelijkheid hebben op grond van een wettelijke verplichting, vanwege beleidsinhoudelijke keuzes (op autonome terreinen) of waargenomen trends en ontwikkelingen.

Voorzieningen die geen of in beperkte mate raakvlakken hebben met de gemeentelijke verantwoordelijkheid, maar die door derden worden gerealiseerd, nemen wij in principe niet mee in deze nota. U kunt hierbij denken aan zorginstellingen, commerciële sportaccommodaties, winkels en dergelijke.

De nota gaat niet over volume, functie en spreiding van voorzieningen. Mogelijk maken wij uitstapjes naar keuzen voor vormen van beheer en exploitatie. Het kwaliteitsniveau van het beheer komt niet aan de orde. Dit wordt opgepakt binnen het vastgoedbeheer.

Aanpak

Producten

Product	Inhoud	Besluitvorming
Kaderstellende nota met scenario's	• Inzicht in de bestaande vastgoedportefeuille: functionele en bouwkundige staat, gebruik, spreiding, instandhoudingskosten; • Inzicht in de benodigde vastgoedportefeuille op basis van wensen van inwoners, gemeentelijk beleid, ontwikkelingen en trends, geografische en demografische gegevens en mobiliteit en bereikbaarheid; • Visie op de spreiding van maatschappelijk vastgoed en de mate waarin de gemeente betrokken is bij het totstandkomen en instandhouden van maatschappelijk vastgoed, uitgewerkt in 3 scenario's.	College: Oktober 2012 Raad: December 2012
Voorzieningennota	Uitvoeringsplan voor de komende 10 á 15 jaar (afhankelijk van de omvang van de benodigde investeringen) op basis van de kaderstellende nota.	Om een goed uitvoeringsplan te kunnen opstellen, hebben we geactualiseerde meerjarenonderhoudsplanningen (MOP's) nodig. Dit proces loopt parallel aan het opstellen van de kaderstellende nota. Op dit moment is nog niet duidelijk wanneer de MOP's beschikbaar zijn. College: ? Raad: ?

Informatie en communicatie

College en raad	Rol	Wat
College	Portefeuillehouder Besluitvorming	Na inventarisatie overleg over te kiezen scenario's Startnotitie met scenario's; voorstel raad
Raad	Vorbereidend Besluitvorming	Startnotitie met scenario's; <i>voorstel vorm?</i> Startnotitie met scenario's

Betrokkenen intern	Rol	Wat
Diverse relevante beleidsmedewerkers	Adviseren	Advies over accommodatievraag bij vastgestelde doelen, mobiliteit en ruimtelijke ontwikkeling
Communicatieadviseur	Adviseren	Communicatieplan
Dorps- en wijkcoördinatoren	Nader te bepalen (n.a.v. opstellen kernenbeleid)	Contacten wijkplatforms, dorpsraden en DOP-werkgroepen

Betrokkenen extern	Rol	Wat
Dorpsraden en wijkplatforms	Adviseren	Advies over benodigde voorzieningen in de kern Raadplegend over gekozen scenario's
Pachters en verhuurders	Raadplegen	
maatschappelijk vastgoed	Adviseren	Inzicht in gebruik accommodaties en medewerking toekomstige invulling gebruik accommodaties
Verenigingen en instellingen	Raadplegen Informeren	Over proces en plannen. Wellicht is het ook nodig een klankbordgroep samen te stellen van verenigingen die gebruik maken van de accommodaties.

Financiën

Voor het organiseren van bijeenkomsten en het eventueel laten uitvoeren van kleine onderzoekjes, verwachten wij een budget nodig te hebben van € 5.000,-. Op voorhand is niet bekend of wij alle benodigde informatie beschikbaar hebben. Misschien is het nodig informatie door een externe in te laten winnen.

Besloten in de B&W-vergadering van 28 februari 2012.

Th.M.M. Hoex,
gemeentesecretaris.

Opdrachtnemer: Marjon Stellingwerf	Ambtelijk vertegenwoordiger: Gerald Gnodde	Bestuurlijke vertegenwoordiger: Gera Koopmans-Jacobs
Datum:	Datum:	Datum:

Bijlage 2: Beleidsinventarisatie

Hoewel één van de aanleidingen voor de voorzieningennota is dat beslissingen om een accommodatie te realiseren of te renoveren vaak ad hoc worden genomen, hebben we beleidsmatig uiteraard wel kaders vastgelegd voor de manier waarop we met maatschappelijk vastgoed omgaan. Allereerst is het goed om op te merken dat accommodatievraagstukken op veel verschillende beleidsterreinen een rol spelen. We vinden 'accommodatiebeleid' dus op allerlei plaatsen terug. *Accommodatiebeleid* is eerst en vooral faciliterend beleid in die zin dat accommodaties de randvoorwaarden scheppen om beleidsambities te kunnen realiseren. Die beleidsambities staan weer in allerlei *deelterreinen*. We werpen nu eerst kort een blik op ons accommodatiebeleid (dit beleid geeft eigenlijk weer 'hoe we met accommodaties omgaan'). Daarna bekijken we welke 'maatschappelijke opgave' we kunnen filteren uit de verschillende beleidsterreinen (en gaat het meer om de vraag 'waarom willen we accommodaties').

Gemeentelijk beleid

De gemeentelijke overheid is op dit moment de belangrijkste speler op het gebied van maatschappelijk vastgoed. Om die reden is er op verschillende beleidsterreinen beleid ontwikkeld, dat ook een fysiek-ruimtelijke uitwerking nodig heeft. We sommen nu beknopt de belangrijkste beleidsmatige kaders op.

Sociaal-maatschappelijk beleid

Op verschillende beleidsterreinen hebben we ambities geformuleerd, waarvoor een fysiekruimtelijke uitwerking een randvoorwaarde is. Meestal gaat het dan om beleidsterreinen waarop de gemeente volledige beleidsvrijheid heeft en zichzelf ambities oplegt. U kunt dan denken aan beleid op het gebied van *kunst, cultuur en sport*. Daarnaast heeft de gemeente de verplichting, voortkomend uit bijvoorbeeld de Wmo, om zich in te spannen op beleidsterreinen, waarbij nog wel een aanzienlijke mate van beleidsvrijheid bestaat. U moet hierbij denken aan het *bevorderen van sociale cohesie* (prestatieveld 1), *jeugd* (prestatieveld 2), *mantelzorgers en vrijwilligers* (prestatieveld 4) en datgene wat wij in enge zin verstaan onder de Wmo: de zorg en compensatie voor kwetsbare groepen inwoners (prestatievelden 5 t/m 9).

Op al deze beleidsterreinen hebben we ambities geformuleerd, die vaak ook weer een vertaling naar 'stenen' nodig hebben. Het voert te ver om per beleidsterrein op te sommen welke ambities dat zijn. De beleidsopgave in het eerste deel van deze nota geeft beknopt weer welke sociaal-maatschappelijke ambitie wij hebben.

Onderwijshuisvesting

Onderwijs is een beetje een vreemde eend in de bijt waar het sociaal-maatschappelijk beleid betreft. De gemeente heeft geen directe rol in het verzorgen van onderwijs. Hoewel de gemeente verplicht is openbaar onderwijs aan te bieden, is het bestuur hiervan inmiddels op afstand gezet. De directe bemoeienis met het onderwijs bestaat voornamelijk uit het realiseren en in stand houden van de huisvesting. De beleidsvrijheid van de gemeente op dit onderdeel is vrij klein. In de Wet op het Primair Onderwijs (WPO) is geregeld dat gemeenten verantwoordelijk zijn voor investeringen in en onderhoud van scholen voor het basisonderwijs, het speciaal onderwijs en het voortgezet onderwijs. Ook de zorgplicht voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs valt hieronder. De financiële middelen om deze verplichting uit te voeren ontvangen wij jaarlijks via het gemeentefonds.

Zolang de onderwijsaccommodaties in gebruik zijn voor het onderwijs, zijn ze in juridisch eigendom van een schoolbestuur. Wanneer de onderwijsfunctie eindigt, komen de accommodaties in eigendom van de gemeente. Daarnaast kan de gemeente, bij gedeeltelijke leegstand van schoolgebouwen, de overcapaciteit van ruimte vorderen voor

maatschappelijke doeleinden. Dit biedt de kans schoolgebouwen een bredere maatschappelijke functie te geven.

Accommodatiebeleid

In 2011 heeft de gemeenteraad de nota "Beheer en exploitatie van gemeentelijke accommodaties" vastgesteld. Belangrijkste uitgangspunt in deze nota is, dat ons maatschappelijk vastgoed ondersteunend moet zijn aan onze maatschappelijk opgave. Het in stand houden van gebouwen is dus geen doel op zich.

Om in grote lijnen te kunnen vaststellen waar de gemeente zich verantwoordelijk voor voelt en onder welke voorwaarden, hebben wij in de nota uitgangspunten geformuleerd. De uitgangspunten die belangrijk zijn voor het uitwerken van deze voorzieningennota zijn (samengevat) de volgende:

- Het beleid, de wensen van onze inwoners en de mate waarin de markt voorziet in een behoefte, bepalen gezamenlijk de benodigde capaciteit van het maatschappelijk vastgoed;
- De mate waarin de gemeente zelf maatschappelijk vastgoed realiseert, of daarin investeert, hangt af van noodzaak, alternatieven, spreiding, markt en kansen. Keiharde kaders en randvoorwaarden zijn dus op niet voorhand aanwezig. Per voorziening zullen de afwegingen leiden tot maatwerk.
- Als de gemeente investeert in maatschappelijk vastgoed, staat het maatschappelijk belang voorop. Commerciële functies kunnen de maatschappelijk functies ondersteunen of versterken of het rendement van het vastgoed verbeteren. Combinaties met commerciële functies mogen echter niet leiden tot verdringen van maatschappelijke functies.
- Bij de spreiding van voorzieningen in onze gemeente houden we rekening met het 'planningniveau': alle benodigde voorzieningen worden tenminste in een (flexibel) cluster van kernen aangeboden.

Provinciaal beleid

Maatschappelijke voorzieningen zijn vooral een verantwoordelijkheid van gemeenten. De provincie is op dit moment nog verantwoordelijk voor voorzieningen voor de jeugdzorg. Dat gaat echter veranderen met de decentralisatie van de zorg voor de jeugd naar gemeenten.

De provincie is wel verantwoordelijk voor een goed systeem van openbaar vervoer en daarmee voor de bereikbaarheid van voorzieningen.

Landelijke (beleids)ontwikkelingen

Door de val van het kabinet Rutte is een aantal belangrijke landelijke beleidsontwikkelingen op losse schroeven komen te staan. Over het algemeen is er consensus over nut en noodzaak van de weg die is ingezet met het decentraliseren van rijkstaken naar gemeenten. Om die reden gaan we ervan uit dat de decentralisaties doorgang zullen vinden, wellicht in gewijzigde vorm. Hierdoor worden gemeenten de komende jaren geconfronteerd met een aantal nieuwe en ingrijpende uitdagingen. Zo vindt er een decentralisatie van onderdelen van de AWBZ (Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten) plaats, zijn er veranderingen in het speciaal onderwijs, de jeugdzorg en staat de Wet werken naar vermogen op stapel. Hoewel ze inhoudelijk niet direct met accommodatievraagstukken te maken lijken te hebben, kan het echter zo zijn dat er in de uitwerking wel degelijk een fysieke ruimtelijke component aan zit.

Van AWBZ naar Wmo

De functies dagbesteding en extramurale begeleiding worden van de AWBZ naar de Wmo overgeheveld. De functie begeleiding bestaat uit een veelvoud aan activiteiten, zowel individueel als groepsgewijs. Individuele begeleiding wordt ondermeer ingezet voor woonbegeleiding en thuisbegeleiding, bijvoorbeeld voor mensen met een verstandelijke en/of

lichamelijke beperking. Bij groepsbegeleiding kunnen we onder andere denken aan dagbesteding voor mensen met een verstandelijke beperking en dagopvang voor ouderen. Ook wordt inmiddels gesproken over het overhevelen van de AWBZ-taken verpleging en verzorging. Dit is echter nog onzeker en de implicaties hiervan zijn dus ook nog niet bekend.

Passend onderwijs

Het kabinet streeft een beleidswijziging na op het gebied van passend onderwijs. De bedoeling is om leerlingen zoveel mogelijk een passende onderwijsplek te bieden in het reguliere onderwijs. Hierdoor zal naar verwachting minder gebruik van het speciale onderwijs gemaakt gaan worden. Scholen moeten zich onder andere voorbereiden op deze veranderingen door een zorgprofiel te maken. Dit profiel zegt iets over de mogelijkheden die een school heeft om leerlingen met een beperking een onderwijsaanbod te doen.

Jeugdzorg

De jeugdzorg, die nu nog een provinciale taak is, wordt een gemeentelijke taak. Bij deze overheveling kunt u denken aan lichte adviestaken, ambulante ondersteuning, voogdij, jeugdreclassering, maar ook aan de gesloten jeugdzorg en de intramurale zorg voor jongeren met een lichte verstandelijke beperking of psychiatrische beperking. Een deel van deze dienstverlening is ambulant van aard. Dit biedt kansen om de hulpverlening dicht bij de jongere te organiseren.

Wet werken naar vermogen

De Wet werken naar vermogen (Wwnv) gaat een aantal wetten vervangen. Tijdens het schrijven van deze nota is de wet controversieel verklaard. De algemene verwachting is dat de wet na het vormen van een nieuw kabinet opnieuw in behandeling geworden zal nemen, met andere financiële kaders.

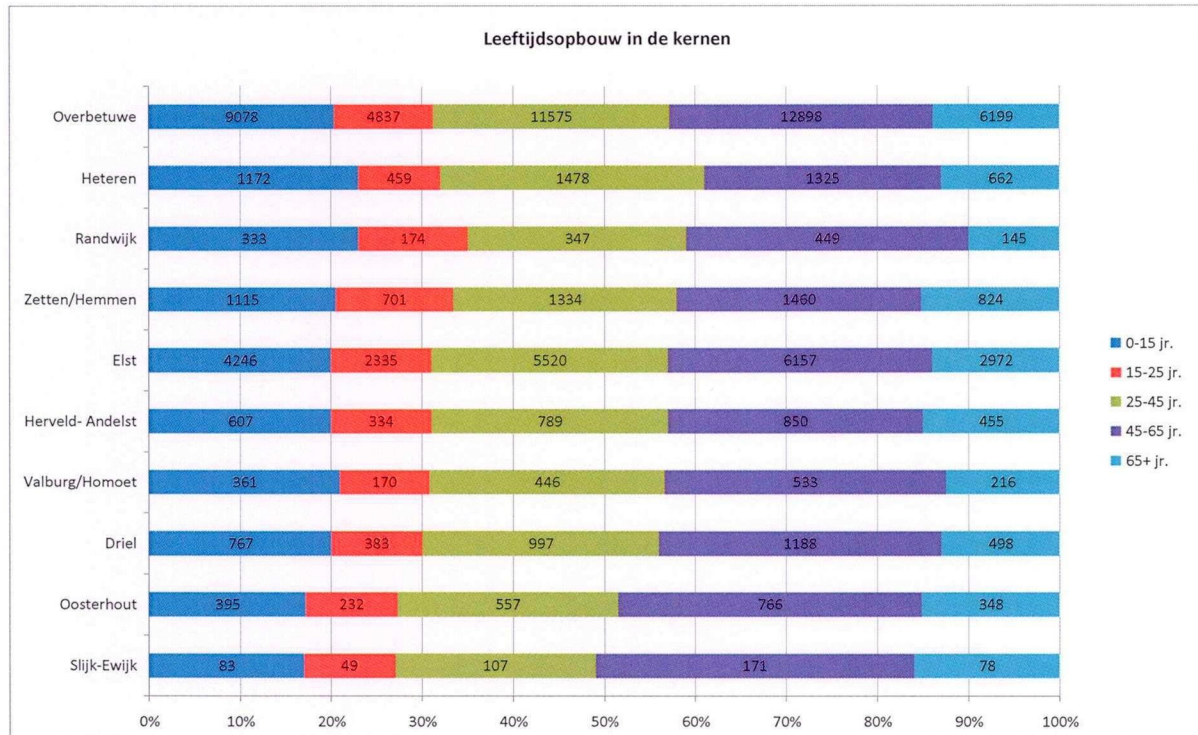
Als de wet wordt aangenomen, gaan de volgende groepen onder de Wwnv vallen:

- Inwoners met een Wwb-uitkering (Wet werk en bijstand);
- Nieuwkomers in de Wet Sociale werkvoorziening (WSW);
- Een deel van de Wajong-ers (jonge arbeidsongeschikten).

In totaal zal de populatie doorgroeien naar circa 500.000 mensen. Het is het streven om zo veel mogelijk mensen uit deze doelgroep aan een (reguliere) baan te helpen, hoewel dat in de praktijk een grote uitdaging zal zijn. In de wet is echter ook een bepaling opgenomen, waarin staat dat van iedereen die een bijstandsuitkering ontvangt, verwacht wordt dat er een tegenprestatie tegenover staat.

Bijlage 3: Demografie

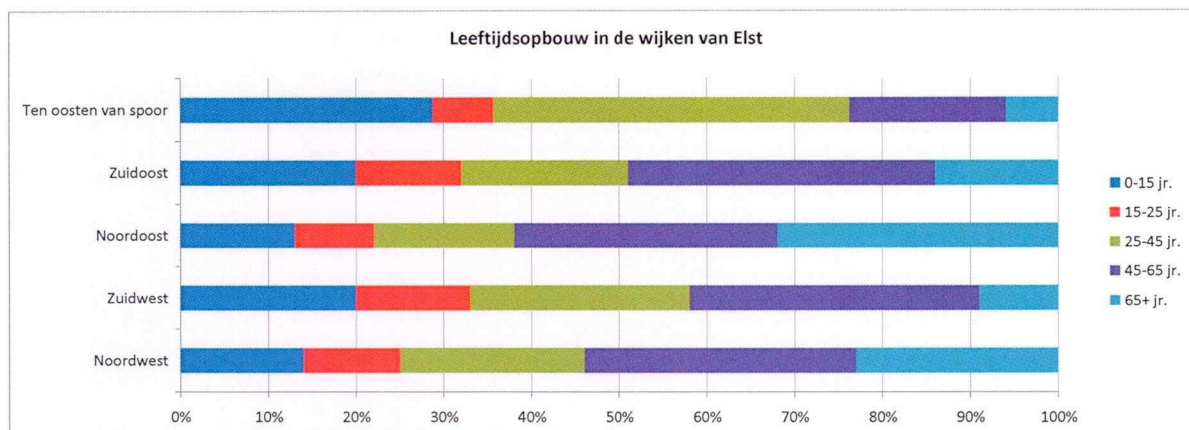
Op 1 januari 2012 woonden er ruim 46.000 inwoners in de gemeente Overbetuwe. Zij leven verspreid over 11 kernen en een buurtschap. De leeftijdsopbouw per kern verschilt niet heel sterk. De meeste kernen zitten qua opbouw dicht bij het Overbetuwse gemiddelde. De kern Elst ligt in alle leeftijdscategorieën op het gemiddelde van de gemeente. De meeste jongeren (tot 25 jaar) vinden we in Randwijk, Zetten en Heteren. In Slijk-Ewijk en Oosterhout vinden we relatief de minste jongeren. Eveneens in Slijk-Ewijk en Oosterhout vinden we de meeste 65+-ers (afgezien van Hemmen en Homoet), terwijl in Randwijk relatief de minste 65+-ers wonen.

Bronnen: Gemeentelijke Basis Administratie, peildatum 1 januari 2012 en Statline van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Het totaalbeeld is dat de kernen qua leeftijdsopbouw redelijk op elkaar lijken, hoewel er enkele 'uitschieters' zijn. Slijk-Ewijk en Oosterhout zijn de kernen waar relatief meer ouderen wonen en minder jongeren, terwijl Randwijk, Zetten en Heteren de jongste kernen zijn. De bevolkingsopbouw geeft aanleiding om te veronderstellen dat kleinere kernen een groter vergrijzingspotentieel hebben dan grotere, vooral de kernen die nu al een oudere bevolking hebben.

Omdat de kern Elst qua omvang nogal afwijkt van de andere kernen, hebben we in Elst ook gekeken naar de leeftijdsopbouw in een aantal wijken. Hieruit komen behoorlijke verschillen naar voren. Het gebied ten oosten van het spoor telt veel jongeren tot 15 jaar, terwijl er relatief weinig jongeren in Noordoost en Noordwest wonen. Veel 65+-ers vinden we in Noordoost en in mindere mate in Noordwest. Het gebied ten oosten van het spoor blijkt de jongste wijk van Elst, terwijl het noordelijke deel van Elst een oudere bevolking heeft.

Bron: Statline van het Centraal Bureau voor de Statistiek.

Bevolkingsontwikkeling

In 2009 hebben we research- en adviesbureau RIGO een woningmarktverkenning laten doen voor de gemeente Overbetuwe. Hierin is RIGO ook ingegaan op de demografische ontwikkelingen, die natuurlijk samenhangen met de bouwplannen in onze gemeente. Het is goed om op te merken dat in alle bevolkingsprognoses, en dus ook in deze, aannames worden gedaan. De werkelijkheid kan onder invloed van externe factoren, zoals bijvoorbeeld de huidige crisis, afwijken van de prognose.

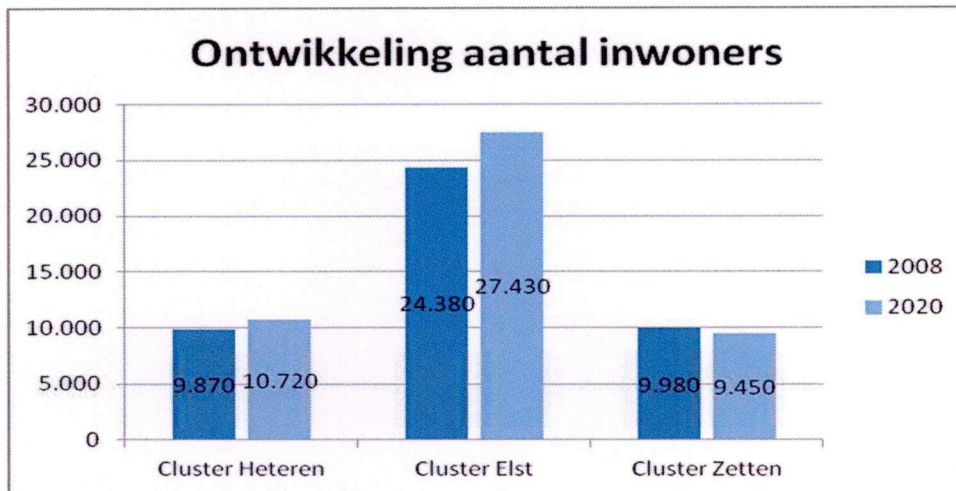
Volgens het RIGO-rapport (met de Primos-prognose met 2009 als vertrekpunt) treden er binnen de gemeente Overbetuwe verschillende demografische ontwikkelingen op. Zo neemt het aantal huishoudens toe naar 19.600 in 2020 en stijgt ook het aantal inwoners nog, hoewel dat niet overal in de gemeente het geval is. RIGO is, op basis van de geografische spreiding van de kernen, uitgegaan van drie clusters.

Samenstelling van de clusters

Cluster Zetten	Cluster Elst	Cluster Heteren
Zetten Herveld Andelst Hemmen	Elst Oosterhout Valburg Slijk-Ewijk Homoet	Heteren Driel Randwijk
Toename huishoudens: 330	Toename huishoudens: 1600	Toename huishoudens: 420

Hoofdpijnen RIGO-rapport m.b.t. demografische ontwikkelingen

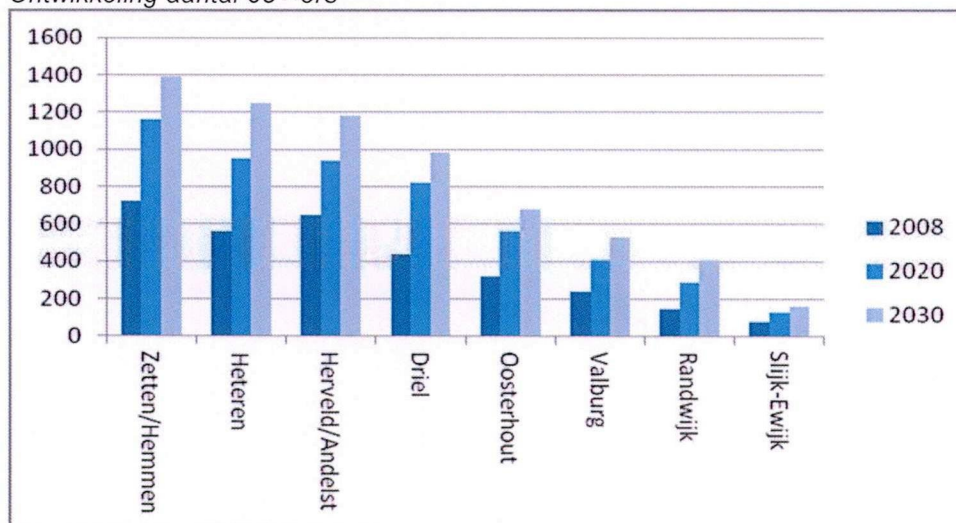
- In alle clusters neemt het aantal huishoudens toe. De huishoudens worden gemiddeld (iets) kleiner. In 2020 bestaat een huishouden uit 2,43 personen (2008: 2,56).
- In de clusters Elst en Heteren neemt de bevolking qua omvang toe, in het cluster Zetten is echter in 2020 met een afname van de bevolking te rekenen t.o.v. 2008.

In de Primos-prognose is geanticipeerd op verwachte migratiestromen (verhuizingen van en naar Overbetuwe, nieuwbouwprojecten e.d.). Hoewel het logisch is om rekening te houden met deze stromen, blijft zo'n verwachting natuurlijk altijd een momentopname. Daarom is er ook een 'prognose met migratie-nul' gebruikt. Deze prognose zegt iets over de 'autonome' bevolkingsontwikkeling binnen de gemeente, waarbij er uitsluitend gerekend wordt met geboorte, het ouder worden van de huidige bevolking en het overlijden. Deze prognose is gebruikt om de ontwikkeling per kern te schetsen en om vergrijzingstendensen op te sporen.

Opmerkelijk is dat op basis van de autonome groei met name de grotere kernen blijven groeien, terwijl de kleinere kernen bijna allemaal krimpen (als er geen migratie zou zijn). De enige opmerkelijke uitzondering is Randwijk, waar relatief een forse bevolkingstoename wordt verwacht. Op basis van deze prognoses is ook op te maken dat in alle clusters het aantal huishoudens van 65 jaar en ouder fors toeneemt (van 13% naar 29% in 2020). Het sterkst zal het cluster West vergrijzen. Op kernenniveau is de verwachting dat Randwijk relatief met de grootste toename van het aantal 65+-ers te maken krijgt (maar die kern heeft momenteel nog relatief de minste 65+-ers). In de kern Herveld-Andelst zien we een relatief grote toename in Andelst, maar juist een kleine toename in Herveld. Laatstgenoemde kern kent nu al een relatief groot aantal 65+-ers.

Ontwikkeling aantal 65+-ers

Bron: RIGO-prognose.

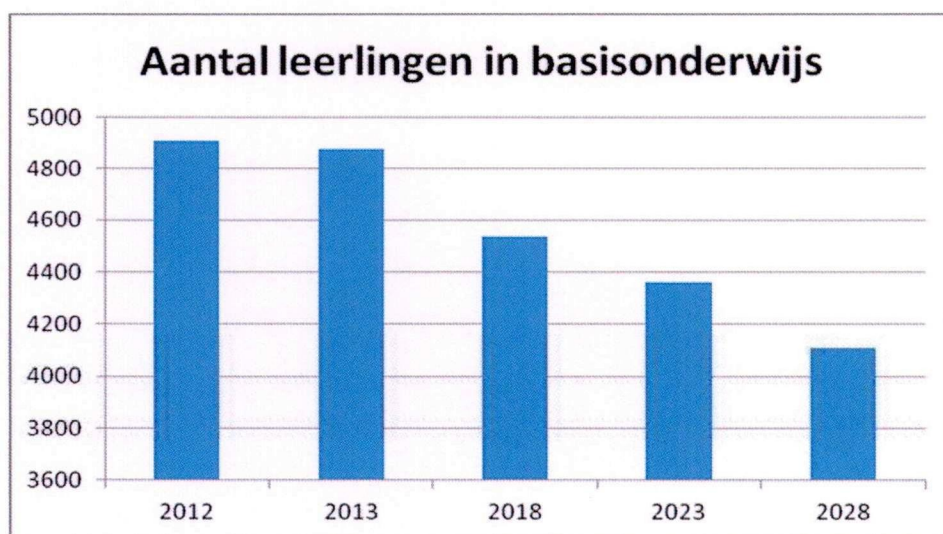
In Elst, dat niet in de grafiek staat neemt het aantal 65+ ers toe van 2.680 naar 5.280.

Leerlingprognoses

De autonome bevolkingsontwikkeling en migratiestromen hebben gezamenlijk ook weer invloed op de leerlingenaantallen in onze gemeente. We merkten eerder al op dat de gemeente verantwoordelijk is voor onderwijshuisvesting. Leerlingprognoses zijn daarom een belangrijk instrument om in te schatten hoe groot de behoefte aan ruimte voor onderwijs is. Overtollige onderwijsruimte kan door de gemeente worden gebruikt voor andere doeleinden.

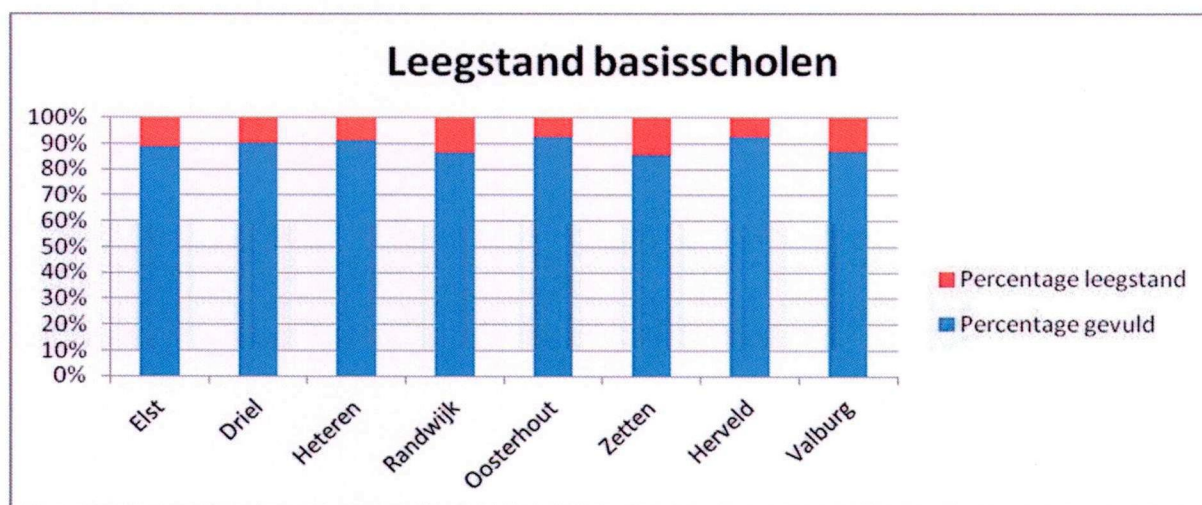
Ontwikkeling leerlingaantallen

De meest actuele leerlingprognose uit 2012 laat een daling van het aantal leerlingen in het basisonderwijs zien. Dit komt doordat er in de nieuwe woningbouwplanning vanuit wordt gegaan dat er ruim 400 woningen minder worden gebouwd dan in de vorige prognose nog werd verwacht. Bovendien is het aantal 0-8-jarigen sterk afgenomen.

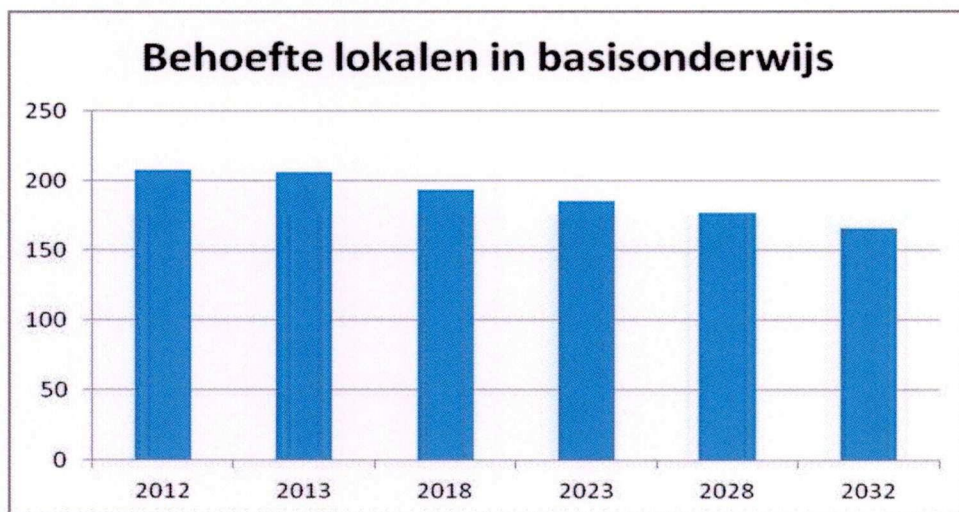
Onderwijsruimte

Op 1 januari 2012 was er in de gemeente Overbetuwe een leegstand van onderwijsruimte in het basisonderwijs van ongeveer 3600 vierkante meter op een totaal van bijna 34000 m². Leegstand komt in alle kernen voor. Van de 22 basisscholen hebben zes scholen ruimtetekort, 16 hebben een overschot.

Bron: Overzicht capaciteit onderwijsbehoefte, peildatum 1 januari 2012.

Als gevolg van het dalende aantal leerlingen, daalt ook de behoefte aan lokalen en de totale ruimtebehoefte van het basisonderwijs verder. Bij een gelijkblijvende capaciteit zullen we een overschot van onderwijsruimte krijgen.

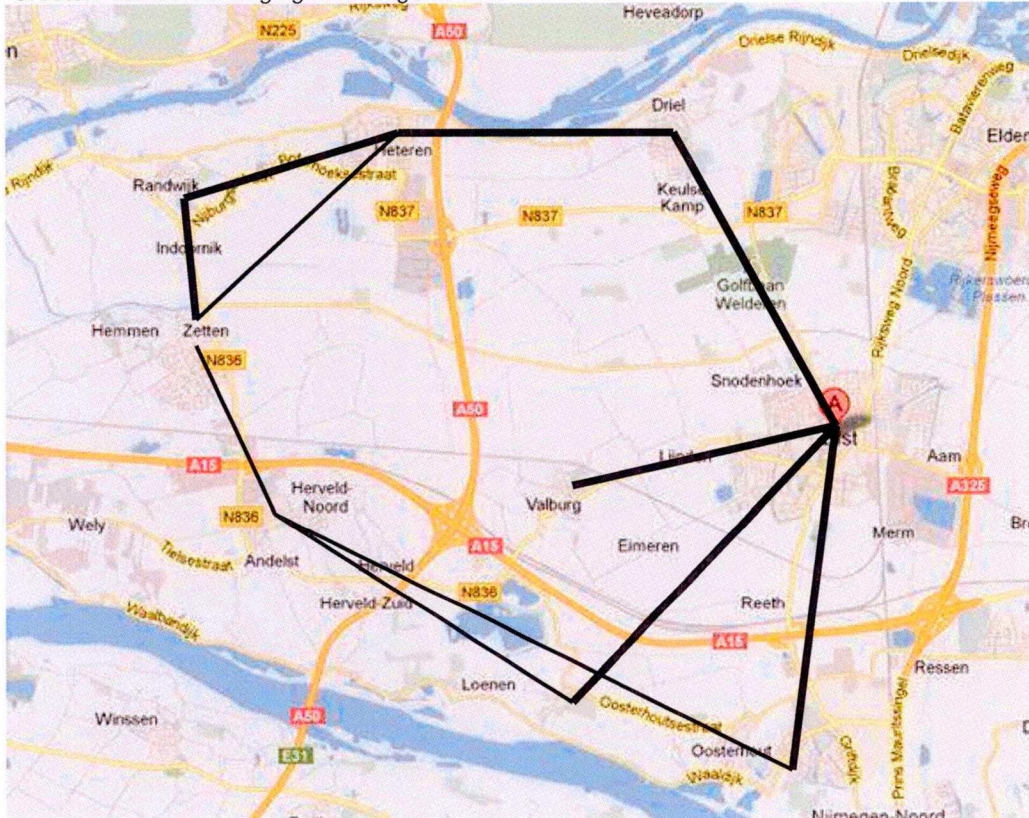
Bijlage 4: Mobiliteit

Hoewel we in deze nota uitgaan van de schaalgrootte van Overbetuwe in zijn geheel, zijn onze inwoners natuurlijk niet uitsluitend gebonden aan voorzieningen in onze gemeente. In 2012 hebben wij, in het kader van het gemeentelijk mobiliteitsplan, een onderzoek laten doen naar de verkeersbewegingen binnen onze gemeente. Ook is daarbij gekeken naar de verkeersbewegingen vanuit onze gemeente en naar onze gemeente vanuit omliggende gebieden. Hieruit komt het volgende beeld naar voren.

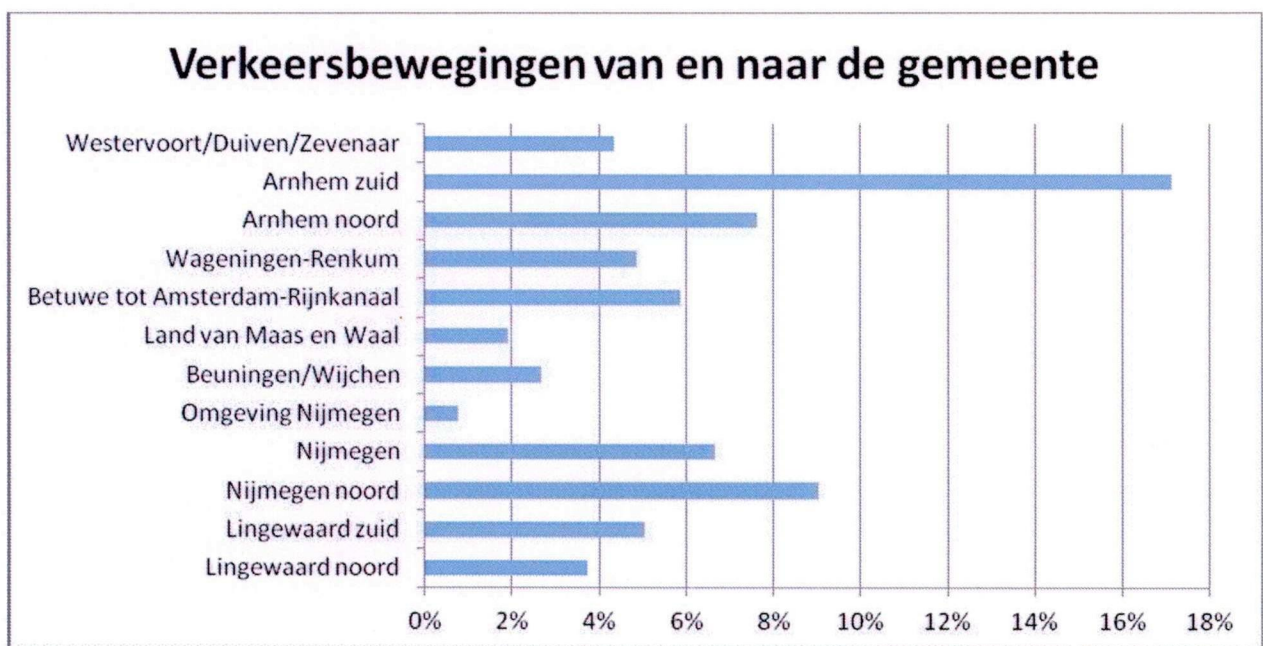
% Verkeer binnen de Gemeente	Elst	Driel	Valburg	Oosterhout	Herveld-Andelst	Zetten	Heteren	Randwijk	Slijk-Ewijk
Elst	83,8%	3,6%	3,2%	0,4%	2,9%	2,1%	1,9%	0,2%	1,9%
Driel	34,0%	23,4%	2,9%	0,4%	2,3%	5,5%	28,0%	2,7%	0,8%
Valburg	45,3%	4,6%	16,3%	1,3%	11,6%	7,7%	8,1%	0,7%	4,3%
Oosterhout	25,1%	2,6%	6,3%	14,6%	20,6%	10,0%	3,1%	0,6%	17,1%
Herveld-Andelst	13,2%	1,3%	4,5%	1,8%	48,0%	19,8%	4,2%	1,1%	6,0%
Zetten	9,0%	2,5%	2,3%	0,8%	17,6%	49,5%	12,5%	5,0%	0,8%
Heteren	9,5%	18,3%	2,9%	0,2%	5,2%	15,6%	40,4%	7,3%	0,6%
Randwijk	4,3%	7,2%	0,9%	0,3%	7,0%	30,9%	40,1%	9,1%	0,3%
Slijk-Ewijk	36,2%	1,7%	4,7%	4,0%	24,0%	3,6%	2,7%	0,2%	22,9%

In deze tabel is te zien dat de verkeersbewegingen binnen de kern voor elke kern het grootst is. De gerichtheid op Elst is het grootst vanuit Driel, Valburg, Oosterhout en Slijk-Ewijk. Verder zien we een duidelijke gerichtheid van de kernen Zetten, Herveld-Andelst en Randwijk op elkaar. Ook tussen Driel en Heteren en Randwijk en Heteren zijn veel verkeersbewegingen. Randwijkers zijn sterk geïntereerd op Heteren en Zetten, met een lichte voorkeur voor Heteren.

Grootste verkeersbewegingen in de gemeente

Als 'plattelandsgemeente' tussen twee grote steden, is het te verwachten dat inwoners voor grotere voorzieningen en diversiteit de grote steden bezoeken. Dit zien we ook terug in de verkeersbewegingen. Er zijn vooral veel verkeersbewegingen tussen onze gemeente en Arnhem zuid te zien. Maar ook Arnhem noord, Nijmegen noord en Nijmegen beneden de Waal scoren relatief hoog.

In de onderstaande tabel is te zien, dat de meest nabije stad het vaakst bezocht wordt.

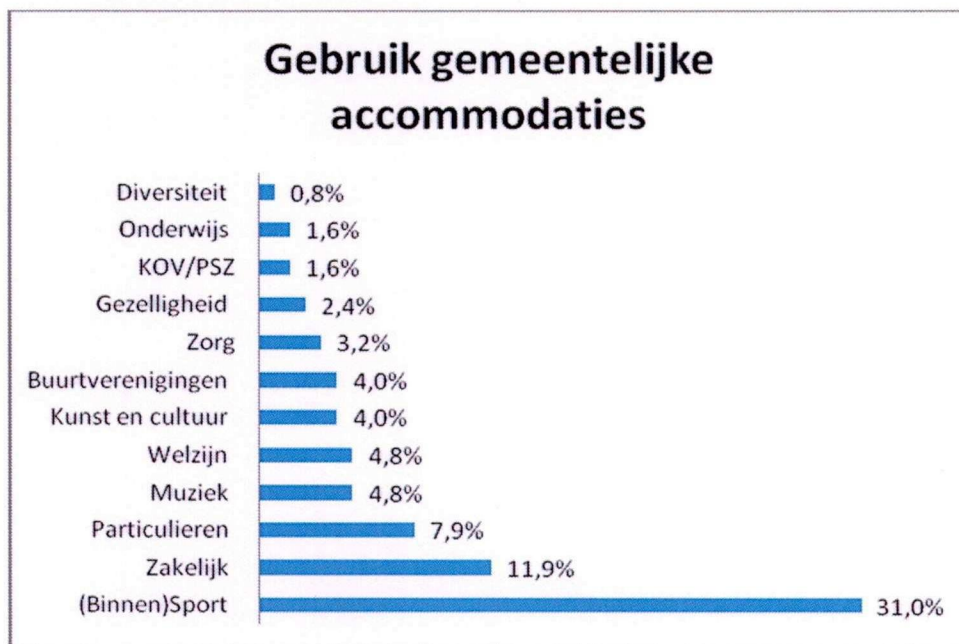
Aantal verkeers- bewegingen per etmaal	Elst	Driel	Valburg	Oosterhout	Herveld-Andelst	Zetten	Heteren	Randwijk	Slijk-Ewijk
Nijmegen noord	3342	134	104	63	347	318	263	19	463
Nijmegen	2110	119	75	36	413	347	442	22	196
Arnhem noord	2583	615	85	36	271	252	547	52	171
Arnhem zuid	6098	1735	194	51	363	380	674	54	278

Bijlage 5: Vraag naar voorzieningen

De vraag naar maatschappelijke voorzieningen kunnen we op verschillende manieren duiden. Ten eerste zegt het type huurder iets over de functie van onze accommodaties en voor wat voor type activiteiten ruimte wordt gevraagd. Ten tweede zegt de bezettingsgraad iets over het gebruik van de accommodaties en over eventuele over- of ondercapaciteit. Tot slot zijn er ook nog beleidsmatige wensen en ideeën die een vraag naar nieuwe accommodaties uitdrukken. Ook de DOP's geven een idee van de wensen en behoeften.

Gebruik van accommodaties

Om inzichtelijk te maken welke behoefte er is aan gemeentelijke accommodaties, kijken we allereerst naar het gebruik van onze accommodaties. Helaas hebben wij geen inzicht in het gebruik van alle maatschappelijke accommodaties in onze gemeente. Wij beperken ons daarom tot het gebruik van de accommodaties in gemeentelijk beheer. Dit geeft in ieder geval een globaal beeld van het gebruik. In 2011 maakten 126 verschillende huurders gebruik van gemeentelijke accommodaties.³ De spreiding qua type activiteit is breed, zo laat de volgende grafiek zien.

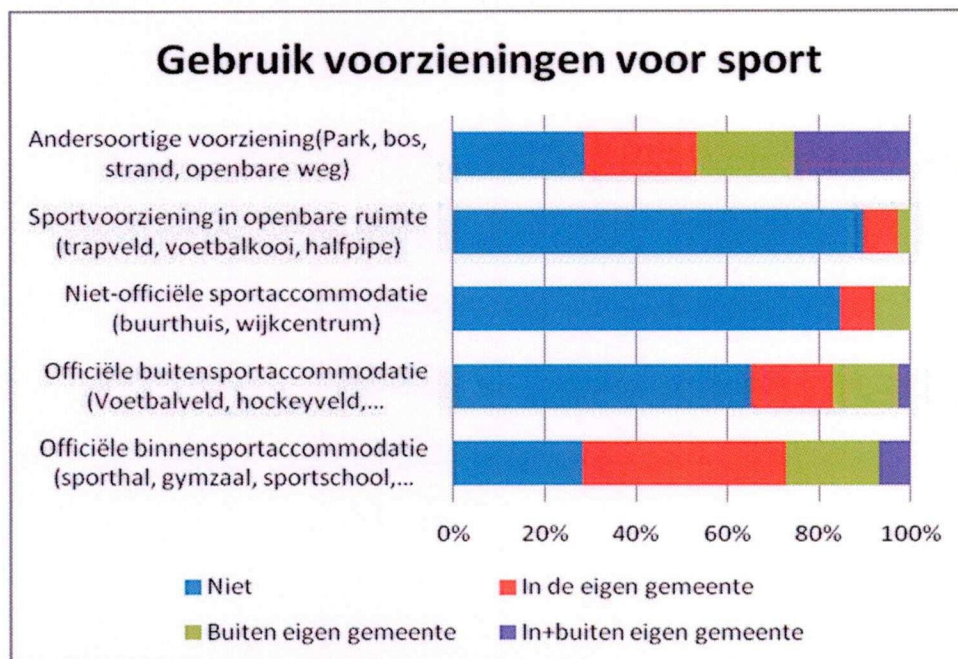

Binnensport blijkt verreweg de meest gevraagde functie van onze maatschappelijke accommodaties, gevolgd door zakelijke en particuliere doeleinden. De laatstgenoemde categorieën zijn weliswaar geen activiteiten waar de gemeente op sturen wil of kan (het gaat immers om particuliere initiatieven), maar ze kunnen wel degelijk een maatschappelijke functie hebben. Daarnaast zijn deze activiteiten van belang als economische drager voor het maatschappelijk vastgoed, omdat hier een hogere huur voor betaald moet worden.

Voor de (binnen)sport hebben we gekeken naar het gebruik ervan door onze inwoners. Het blijkt dat officiële binnensportaccommodaties het meest worden gebruikt. Maar ook niet-officiële en andersoortige accommodaties (zoals buurthuizen, parken en bossen) bieden een aanzienlijk deel van onze inwoners de mogelijkheid om sportief bezig te zijn. Opmerkelijk is

³ Dat zijn huurders van accommodaties die in het beheer van de gemeente zijn (De Helster, De Kruisakkers, De Wieken, Westeraam en Theresiaschool (allen Elst), Het Binnenveld (binnensportdeel/Heteren) en het gymlokaal in Herveld. Stand van mei 2012.

ook dat een aanzienlijk deel van de Overbetuwnenaren gebruik maakt van voorzieningen buiten de gemeente (zie de volgende grafiek).

Bron: Gelderse sportmonitor, deelonderzoek in Overbetuwe. Spectrum, 2011.

Vraag uit de dorpsontwikkelingsplannen (DOP's)

Rode lijn uit de DOP's

In de afgelopen jaren zijn inwoners van de verschillende kernen aan de slag gegaan met het opstellen van Dorpsontwikkelingsplannen (DOP's). In deze plannen hebben de inwoners hun visie op het dorp gegeven en hebben ze wensen aangedragen om die visie te verwezenlijken. De nog niet opgepakte wensen zijn in een aantal thema's in te delen:

1. Gebouwde (maatschappelijke) voorzieningen;
2. Openbare ruimte in het centrum van de kern;
3. Verkeer en recreatieve routes;
4. Speelplekken.

In deze voorzieningennota richten we ons op maatschappelijke voorzieningen (thema 1). Omdat in de DOP's al veel informatie is verzameld over de 'vraag' die er is naar nieuwe/vernieuwde maatschappelijke voorzieningen, kunnen we beide trajecten uitstekend met elkaar verbinden (voor zover het maatschappelijke voorzieningen betreft uiteraard). Wat voor wensen staan er zoal in de DOP's?

1. Een voorziening voor ontmoeting per kern

We zien in de verschillende DOP's vooral de wens om per kern tenminste een voorziening zoals het dorpshuis te behouden. De uitgangssituatie is dat alle kernen al beschikken over een dorpshuis. Het is dus niet zo dat er nieuwe dorpshuizen worden gevraagd. Daarmee is echter niet gezegd dat er aan (de opzet van) de bestaande dorpshuizen niets hoeft te veranderen. Sommige kernen wensen een uitbreiding van de voorziening, weer anderen nieuwbouw ter vervanging van het oude dorpshuis. We zouden de wensen uit de DOP's kunnen duiden als (tenminste) de modernisering van de bestaande dorpshuizen.

De belangrijkste functie die zo'n dorpshuis (dan wel multifunctioneel centrum of kulturhus) heeft, is de ontmoetingsfunctie. We moeten daarbij denken aan de mogelijkheid om mensen

uit het dorp te ontmoeten en het toegankelijk maken van de voorziening voor verenigingsgebruik.

2. Clustering van voorzieningen

In een aantal DOP's is expliciet de wens aangegeven om verschillende functies te bundelen in één of enkele voorzieningen. De functies waaraan in de DOP's wordt gedacht zijn behalve ontmoeting: (binnen)sport, sociaal-cultureel, welzijn en in enkele gevallen ook zorg of onderwijs.

De modernisering van de dorpshuizen zit vooral in het multifunctioneler maken en het verbreden van de functie. In een aantal kernen is daarom de wens uitgesproken om de clustering vorm te geven in een (nieuw) multifunctioneel centrum. In andere kernen speelt de wens om functies toe te voegen aan bestaande voorzieningen en deze aan te passen aan de wensen uit de DOP's.

3. Doelgroepen

In de meeste DOP's wordt aandacht gevraagd voor de doelgroepen ouderen en jongeren. De wens om jongeren een plaats te geven waar ze elkaar kunnen ontmoeten, kunnen 'rondhangen' en activiteiten kunnen doen, komt in verschillende kernen naar voren. Soms wordt deze wens ook verbonden aan de verwachting dat een plaats voor jongeren een positief effect zal hebben op de overlast die soms wordt ervaren als gevolg van rondhangende jongeren.

Voor de doelgroep ouderen speelt met name de wens om (meer of beter toegankelijke) welzijnsactiviteiten te organiseren een rol. Voor ouderen speelt het welzijnsaspect vaak meer mee dan bij jongeren, vanwege de (mobiliteits)beperkingen die het ouder worden met zich mee kan brengen.

Minder wensen vinden we in de DOP's voor de doelgroep 'mensen met een beperking' (gehandicapten).

Concrete wensen uit de DOP's⁴

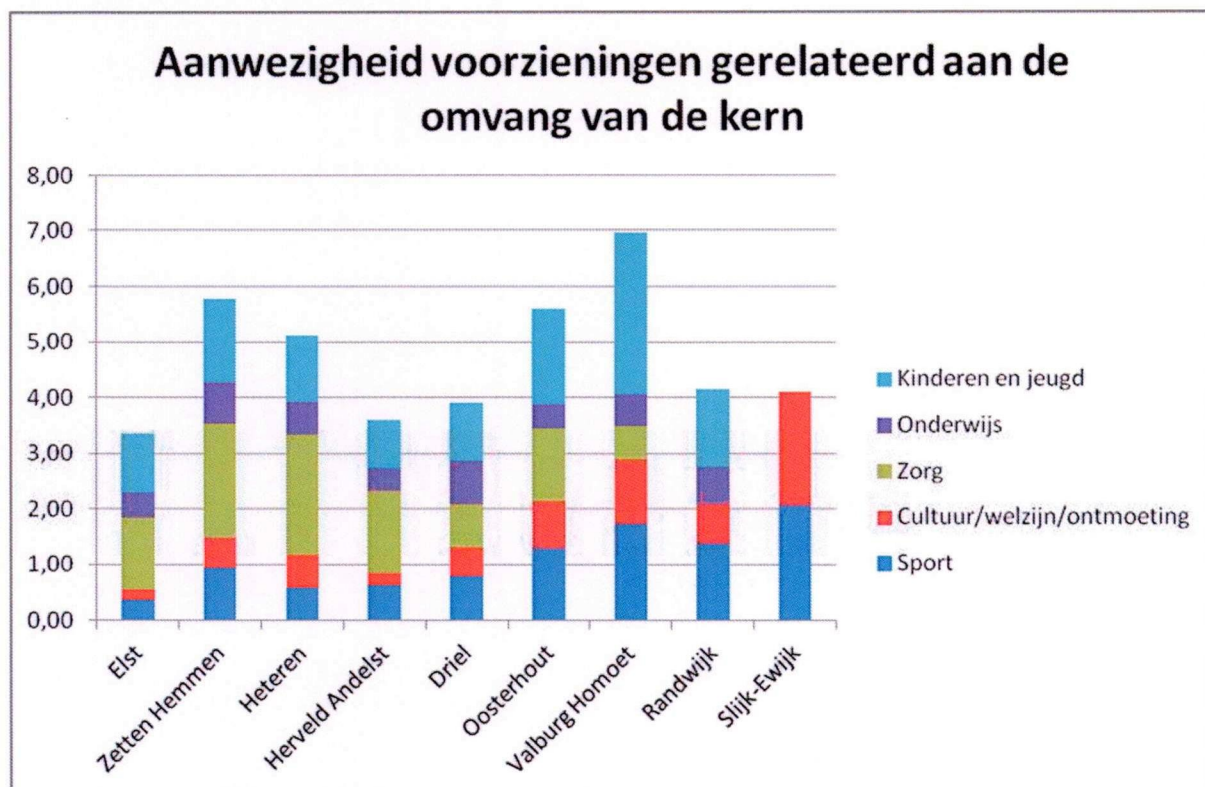
Kern	Wens
Zetten	Vernieuwd en toegankelijk dorpshuis Brede school
Herveld-Andelst	Nieuw MFC i.c.m. nieuwbouw school Nieuwe sportzaal
Oosterhout	Kulturhus
Slijk-Ewijk	Uitbreiding dorpshuis
Valburg	MFC
Driel	Brede school Jeugdhonk of -soos

⁴ De DOP's voor de kernen Driel en Heteren zijn nog niet gereed.

Bijlage 6: Aanbod van voorzieningen

Aanwezige voorzieningen

Om inzicht te krijgen in het voorzieningenaanbod hebben wij een inventarisatie gedaan van de aanwezige voorzieningen en de verdeling hiervan over de verschillende kernen en clusters van kernen. In de onderstaande grafiek is de grootte van de kern eruit gehaald door te kijken naar het aantal voorzieningen per 1000 inwoners. Hierdoor is onderling vergelijken beter mogelijk.

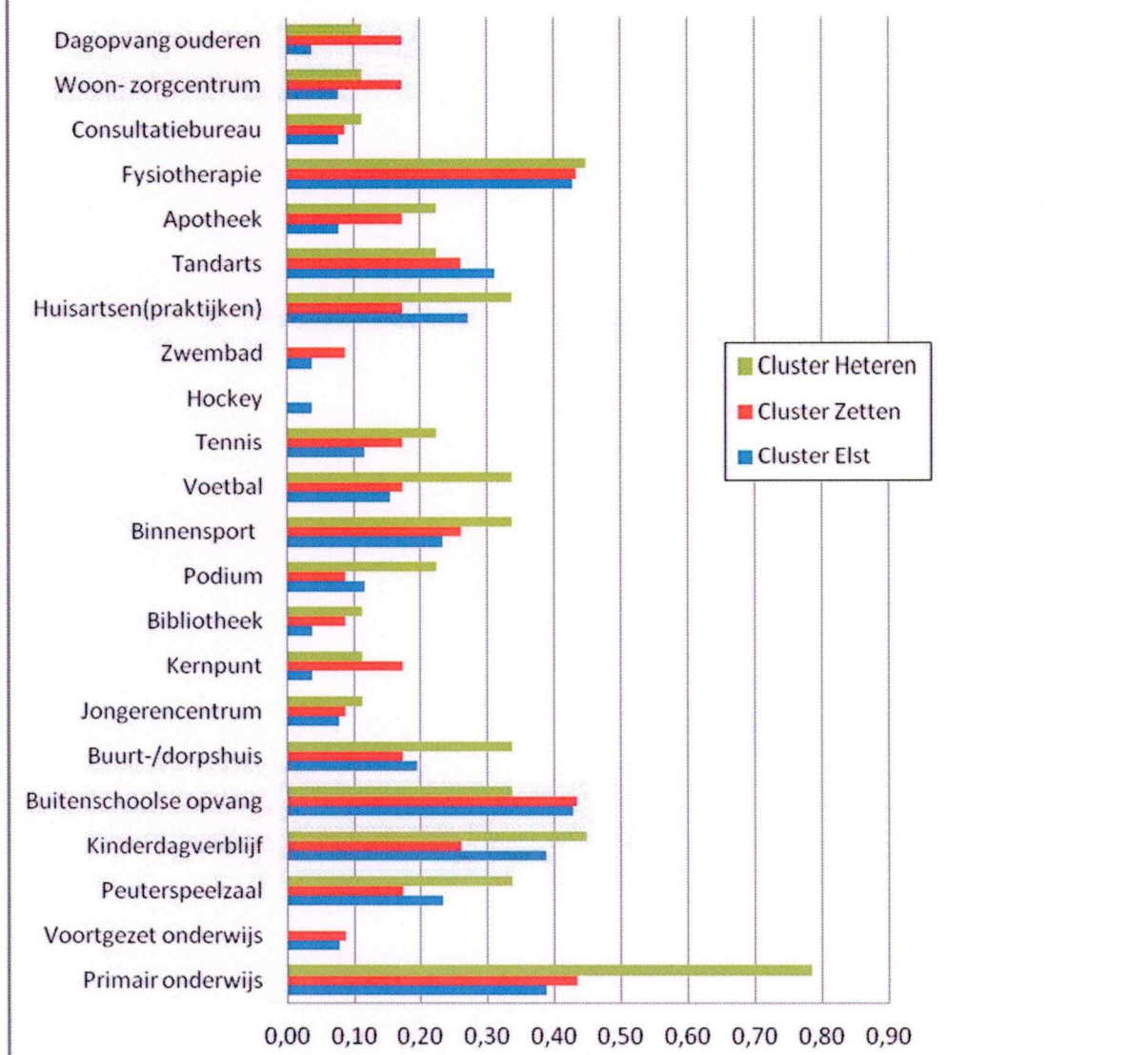
Wat opvalt is dat Elst per inwoner de minste voorzieningen lijkt te hebben. Dit heeft te maken met de omvang van de voorzieningen. Doordat in Elst meer inwoners op een kleiner grondgebied wonen, is het aantal voorzieningen in absolute zin lager, maar zijn de aanwezige voorzieningen groter dan in andere, kleinere kernen. De grafiek zegt dus niets over de omvang van de voorzieningen.

In alle kernen is een aanbod voor sport en cultuur/welzijn/ontmoeting aanwezig. Slijk-Ewijk heeft logischerwijs, als kleinste kern, de minste variatie in voorzieningen. In de overige kernen is een relatief gevarieerd aanbod aanwezig.

Opvallend is dat het aantal zorgvoorzieningen per 1000 inwoners afneemt, naarmate de kern kleiner is. Blijkbaar geldt dat deze voorzieningen een meer regionale functie hebben.

In ons beleid houden we rekening met de aanwezigheid van voorzieningen in een cluster van kernen. Kijken we nu naar de aanwezigheid van voorzieningen in de clusters Elst, Zetten en Heteren, dan ontstaat het volgende beeld.

Aanwezigheid van voorzieningen per 1000 inwoners

Uit het bovenstaande overzicht blijkt dat de meeste voorzieningen in een cluster van kernen aanwezig zijn. Uitzondering zijn de meer regionale voorzieningen, zoals zwembaden, hockeyvelden en voorzieningen voor voortgezet onderwijs.

Kwaliteit van de voorzieningen

Naast de aanwezigheid van voorzieningen is ook de kwaliteit van die voorzieningen van belang. De gemeente heeft alleen direct invloed op de kwaliteit van voorzieningen, waar het gemeentelijke gebouwen en accommodaties betreft. De activiteiten die in een gebouw of accommodatie plaatsvinden, worden door anderen verzorgd. Indirect kan de gemeente invloed uitoefenen door initiatieven te ondersteunen of voorzieningen te (helpen) huisvesten, die niet direct onder de gemeentelijke verantwoordelijkheid vallen. In die laatste groep vallen vooral de zorgvoorzieningen en de kinderopvangvoorzieningen.

Bijlage 7: Quick-scan gemeentelijke accommodaties

Elst

De Helster	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Sportzaal Westeraam	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

SC Centrum De Wieden	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Kruisakkers	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden Spero	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden Elistha	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Hockeyvelden	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Driel

De Oldenburg	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden RKSv	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Herveld-Andelst

Gymlokaal Clara Fabricius	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden SVHA	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

PSZ De Santekraam	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Heteren

't Binnenveld/De Bongerd	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Jongeren centrum	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden SDOO	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Oosterhout

Gymzaal	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Peuterspeelzaal	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Randwijk

Randwijkshof	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden EMM	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Valburg

't Kriekske	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden SC Valburg	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Zetten

De Wanmolen	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Postduivenvereniging	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Peuterspeelzaal	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Voetbalvelden Excelsior	
Bouwkundige kwaliteit	Functionele Kwaliteit
Bezetting	Sociale kwaliteit
Bereik	Exploitatie resultaat

Bijlage 8: Toelichting criteriatoets

Demografische ontwikkelingen

De belangrijkste demografische ontwikkelingen zijn vergrijzing, ontgroening en een lichte krimp in het westelijk deel van de gemeente.

Door de veranderende samenstelling van de bevolking (meer ouderen en minder jongeren) verschuift het soort activiteiten en de bijbehorende huisvestingsvraag. Door toenemende vergrijzing neemt het beroep op zorg en ondersteuning toe. De vraag naar ruimte voor Wmo-gerichte activiteiten en ontmoeting zal toenemen. Tegelijkertijd zal de behoefte aan sportruimte afnemen, doordat er minder jongeren zijn.

In scenario 1 zijn de meest voorkomende voorzieningen in bijna alle kernen aanwezig. Het scenario houdt echter geen rekening met de bevolkingsontwikkeling, doordat het voorzieningenniveau zich niet aanpast aan de nieuwe vraag naar activiteiten. In scenario 2 wordt de relatie met demografische ontwikkelingen gelegd door de ondergrens van de vraag bepalend te laten zijn voor het in stand houden van activiteiten. In scenario 3 en 4 ligt de samenstelling en het volume van het aanbod meer bij de markt en de samenleving. In principe zou daardoor de vraag ook bepalend moeten zijn.

Maatschappelijke opgave (beleid)

De maatschappelijke opgave is beschreven in de Toekomstvisie+, het collegeprogramma en de beleidsprogramma's. Daarnaast wordt de maatschappelijke opgave voor een belangrijk deel bepaald door de nieuwe beleidsopgaven als gevolg van de decentralisaties AWBZ, Wwv en Jeugdzorg.

Het beleid vraagt kwalitatief goede huisvesting op het gebied van binnen- en buitensport, ruimte voor culturele activiteiten en ruimte voor Wmo- en zorgfuncties.

Zoals al vaker gezegd, zijn gemeentelijke accommodaties geen doel op zich. De gemeentelijke accommodaties zijn bedoeld om gewenste activiteiten te huisvesten en daarmee te ondersteunen. Het antwoord op de vraag of een scenario tegemoetkomt aan de maatschappelijke opgave wordt voor een belangrijk deel bepaald door de inschatting van de mate waarin de samenleving zelf in staat is verantwoordelijkheid te nemen. In onze gemeentelijke doelen hebben wij als uitgangspunt dat de samenleving meer verantwoordelijkheid kan en moet nemen. De gemeente helpt de samenleving die verantwoordelijkheid op te pakken en ondersteunt initiatieven daartoe.

Scenario 1 biedt fysieke ruimte voor allerlei activiteiten. De samenleving wordt in dit scenario echter niet gestimuleerd tot het nemen van verantwoordelijkheid op het gebied van huisvesting. Dit scenario gaat ervan uit dat het aanbod de vraag stimuleert. Ook in scenario 2 ligt de verantwoordelijkheid voor huisvesting van activiteiten voor een groot deel bij de gemeente, al laat de gemeente in kleinere kernen de verantwoordelijkheid meer aan de samenleving. In scenario 3 wordt de samenleving uitgedaagd zelf verantwoordelijkheid te nemen, maar de gemeente speelt een belangrijke rol in het ondersteunen van initiatieven. Dit scenario gaat ervan uit dat huisvesting een resultante is van een actieve samenleving. In het meest vergaande scenario, scenario 4, laat de gemeente de verantwoordelijkheid helemaal aan de samenleving over. De mogelijkheid bestaat dat verdwijnende activiteiten verdwijnen, omdat de markt deze niet oppakt. In ieder geval is de sturing op beleidsdoelen dan niet meer aanwezig via de ondersteunende functie van huisvesting.

Bereikbaarheid

Dit criterium draait om de mate waarin voorzieningen voor alle inwoners binnen een redelijke straal aanwezig zijn. Hoe groot die straal moet zijn is afhankelijk van de wijze waarop inwoners in staat zijn zich te verplaatsen. Dit zal voor een kind of jongere of iemand met een beperking anders zijn dan voor een gezonde volwassene die in het bezit is van een auto. Daarom laat bij dit criterium de aanwezigheid van kindgerelateerde en Wmo-gerelateerde voorzieningen het vakje groener kleuren.

In scenario 1 zijn de belangrijkste voorzieningen in vrijwel alle kernen aanwezig. De bereikbaarheid is dus heel goed. In scenario 2 verdwijnen een aantal voorzieningen, waardoor de bereikbaarheid iets omlaag gaat. Dit geldt met name voor de inwoners van kleinere kernen. In scenario 3 blijven er meer voorzieningen in de kleinere kernen dan in scenario 2. Hierdoor is de bereikbaarheid iets beter. In scenario 4 is de verwachting dat voorzieningen uit de kleinere kernen voor een deel zullen verdwijnen, omdat de markt dit niet oppakt. De bereikbaarheid gaat daardoor omlaag.

Sociale samenhang

In de Toekomstvisie+ en de programma's hebben wij geformuleerd dat sociale samenhang belangrijk is voor een prettige en leefbare samenleving. Wij gaan er in de programma's van uit dat gezamenlijke activiteiten (verenigingen en vrijwillige inzet) en gezamenlijk gevoelde verantwoordelijkheid bijdragen aan sociale samenhang. Dit criterium scoort de mate waarin een gekozen scenario bijdraagt aan een evenwicht tussen het mogelijk maken van activiteiten en de mate waarin inwoners, verenigingen en instellingen gezamenlijk verantwoordelijkheid kunnen nemen.

Scenario 1 biedt de mogelijkheid activiteiten te huisvesten, maar legt veel verantwoordelijkheid voor de organisatie op het gebied van huisvesting bij de gemeente. In scenario 2 schuift die verantwoordelijkheid iets meer naar de samenleving. Dit geldt met name voor de kleinere kernen. In scenario 3 ligt de verantwoordelijkheid nog meer bij de samenleving, maar springt de gemeente bij om de samenleving te helpen. In scenario 4 ligt de nadruk op eigen verantwoordelijkheid in de samenleving. De kans dat, met name verliesgevendende activiteiten niet meer plaatsvinden, is hierdoor veel groter. Dit kan ten koste gaan van de mogelijkheid gezamenlijke activiteiten te ontplooiën, met name in de kleinere kernen.

Flexibiliteit

Met flexibiliteit wordt bedoeld de mogelijkheid om initiatieven uit de samenleving te stimuleren en te reageren op veranderende wetgeving en maatschappelijke trends en ontwikkelingen. Scenario 1 biedt weinig kaders. Daardoor is maatwerk en flexibiliteit mogelijk. Door het grote gemeentelijk aandeel in de accommodaties en de daarmee gepaard gaande kosten, is het echter lastig te investeren in ontwikkelingen en te reageren op trends en ontwikkelingen. Hierdoor zullen initiatieven minder snel van de grond komen en aanpassingen aan accommodaties minder snel gerealiseerd worden. In scenario 2 heeft de gemeente minder accommodaties, waardoor de financiële ruimte hiervoor groter is. Wel zijn er striktere normen, waardoor de flexibiliteit weer minder wordt. In scenario 3 is het aanbod grotendeels afhankelijk van initiatieven uit de samenleving. Meer marktwerking kan leiden tot betere vraaggerichtheid en dus aanpassing aan de vraag. Te weinig initiatief kan echter ook leiden tot het verloren gaan van voorzieningen. Een voorziening die verdwijnt, komt niet snel terug. In scenario 4 is verandering en aanpassing aan de vraag geheel afhankelijk van de markt. Ondersteuning van initiatieven die ondersteuning nodig hebben is in dit scenario niet mogelijk.

Stimuleert samenwerking

Scenario 1 stimuleert partijen niet om samen te gaan werken. De gemeente beheert en exploiteert of zorgt ervoor dat anderen dat doen. De noodzaak voor gebruikers om samen na te denken over beheer en exploitatie of zelfs realisatie is niet of nauwelijks aanwezig. In scenario 2 is die stimulans iets groter, doordat de gemeente zich niet meer bemoeit met accommodaties in kleinere kernen. Inwoners van deze kernen zullen samen creatiever moeten zijn om accommodaties te behouden of realiseren. Scenario 3 probeert uit te nodigen tot samenwerking door het beheren en exploiteren en het realiseren van accommodaties afhankelijk te maken van samenwerking. In scenario 4 is samenwerken absolute noodzaak. Immers, hier is het bestaan van accommodaties voor een groot deel afhankelijk van de samenwerking tussen partijen.

Nodigt uit tot vernieuwende ideeën

Het huidige beleid met betrekking tot accommodaties is voor een groot deel gericht op het in stand houden van de voorzieningen door de gemeente. Alle tijd, geld en moeite worden hierin gestoken. Hierdoor is het beroep op creativiteit en vernieuwing klein. De mate waarin vernieuwende ideeën gestimuleerd worden, is afhankelijk van de rol die de gemeente neemt en de mate waarin markt en samenleving de ruimte krijgen om ideeën uit te voeren.

Verhoogt de kwaliteit van voorzieningen

Kwaliteit van de voorzieningen wordt in hoge mate bepaald door de mate waarin een accommodatie geschikt is voor de activiteiten die er plaats vinden (functionele geschiktheid), de staat van onderhoud en het beheer. Het kwaliteitsniveau van die laatste twee zijn voor een groot deel afhankelijk van tijd, energie en geld. De functionele geschiktheid van een accommodatie hangt in onze gemeente grotendeels samen met de leeftijd. Door veranderingen in maatschappelijke trends en vrijetijdsbesteding, zijn accommodaties soms niet meer 'van deze tijd'.

Een scenario scoort hoger als er meer tijd, geld en energie in het totale bestand kan worden gestoken. Het spreekt voor zich, dat als alleen de gemeente dit doet de totale investering in kwaliteit lager zal zijn dan als markt en samenleving hun krachten bundelen. Daar komt bij dat een 'eigen' accommodatie met bijbehorende verantwoordelijkheid, uitnodigt tot meer betrokkenheid bij die accommodatie. Het kwaliteitsniveau zal hierdoor omhoog gaan.

Bijlage 9: Uitgangspunten van beleid

Mogelijke wijzigingen in gemeentelijk beleid per type accommodatie

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Dorpshuizen/MFC's	Beleid blijft gehandhaafd. De gemeente zorgt ervoor dat in iedere kern een plaats voor verenigingsactiviteiten en ontmoeting aanwezig is. Het is aan de verenigingen en instellingen om activiteiten te organiseren. Dit wordt gestimuleerd door de tarieven laag te houden. In een periode van 10 jaar worden functioneel en bouwkundig verouderde panden opgeknapt of vervangen.	Dorpshuizen en MFC's worden slechts door de gemeente in stand gehouden in de grotere kernen. Binnen een cluster van kernen hebben dorpshuizen en MFC's een meer regionale functie. De kleinere kernen hebben geen eigen dorpshuis, tenzij dit door de markt of de inwoners wordt opgepakt. Toenemende leegstand in schoolgebouwen kan ruimte bieden aan sociaal-culturele en maatschappelijke activiteiten in de kleine kernen.	De gemeente investeert niet meer in dorpshuizen en MFC's voor verenigingsdoeleinden. Dorpshuizen en MFC's worden in principe door commerciële partijen kostendekkend geëxploiteerd. Daar waar mogelijk zijn ze in eigendom van de commerciële exploitant. De mogelijkheden voor commerciële exploitatie worden, indien nodig, uitgebreid. De dorpshuizen in kleinere kernen, die niet commercieel te exploiteren zijn, komen in beheer van de inwoners met duidelijke afspraken over de bijdrage van de gemeente. De dorpshuizen in kleine kernen die niet van de gemeente zijn, worden op een vergelijkbare manier ondersteund. Bij dorpshuizen die aan vervanging toe zijn, wordt eerst gekeken naar de mogelijkheid bestaande activiteiten elders onder te brengen. Mogelijkheden voor vervangende huisvesting zijn bijvoorbeeld te vinden in café's en scholen. Waar toch besloten wordt een dorpshuis te vervangen, brengt de gemeente partijen bij elkaar en voert, indien nodig, de regie.	Dorpshuizen en MFC's worden verkocht aan commerciële exploitanten, stichtingen of verenigingen. Indien nodig worden de commerciële mogelijkheden van een pand uitgebreid. De gemeente speelt geen rol in het in stand houden of vervangen van dorpshuizen en MFC's. De mogelijkheid bestaat dat de dorpshuizen in de kleinere kernen op termijn verdwijnen.

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Binnensport-accommodaties	Beleid blijft gehandhaafd. De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhouden van de accommodaties en de inventaris. Dit komt voort uit de wettelijke verplichting zorg te dragen voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs van scholen en het besef dat deze voorzieningen veilig moeten zijn en blijven. De ruimtebehoefte van het bewegingsonderwijs is bepalend voor het aantal zaaldelen in een kern. Binnen een cluster van kernen is in ieder geval een grotere binnensportvoorziening aanwezig.	Beleid blijft grotendeels gehandhaafd. De gemeente heeft de zorg voor voldoende ruimte voor het bewegingsonderwijs. Binnen de kleinere kernen is de minimaal benodigde ruimte aanwezig. In een cluster van kernen is in ieder geval één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsdoeleinden.	De gemeente is verantwoordelijk voor het onderhouden van de accommodaties en de inventaris. Dit komt voort uit de wettelijke verplichting zorg te dragen voor voldoende ruimte voor bewegingsonderwijs van scholen en het besef dat deze voorzieningen veilig moeten zijn en blijven. De ruimtebehoefte van het bewegingsonderwijs is bepalend voor het aantal zaaldelen in een kern. Binnen een cluster van kernen is in ieder geval een grotere binnensportvoorziening aanwezig.	De binnensport-accommodaties worden, indien mogelijk, in beheer of zelfs in eigendom gegeven aan de pachters/ eigenaars van de dorpshuizen, aan scholen (VO) of aan verenigingen. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de aanwezigheid van voldoende ruimte voor het bewegingsonderwijs.
Zwembad(en)	De Helster is net gerenoveerd en kan weer 10 jaar mee. In de komende jaren maken wij een toekomstvisie op de functie van zwembaden in onze gemeente, gevolgd door een plan voor vervanging.	De Helster is net gerenoveerd en kan weer 10 jaar mee. Dit tijd gebruiken wij om een toekomstvisie op te stellen voor zwembaden in de gemeente. Hierbij wordt rekening gehouden met de aanwezigheid van bestaande zwembaden in en buiten onze gemeente om een optimale bereikbaarheid van zwemwater te realiseren.	De Helster is net gerenoveerd en kan weer 10 jaar mee. In de komende jaren maken wij een toekomstvisie op de functie van zwembaden in onze gemeente. In deze visie zal tevens een afweging gemaakt worden over de gemeentelijke taak bij de exploitatie van zwembaden en op welke manier marktpartijen hierbij betrokken kunnen zijn.	De Helster is net gerenoveerd en kan weer 10 jaar mee. In de komende jaren maken wij een toekomstvisie op de functie van zwembaden in onze gemeente, dat wij gebruiken om marktpartijen te interesseren voor het realiseren van een nieuw zwembad.

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Buitensport-accommodaties (voetbal en hockey)	Beleid blijft gehandhaafd. De gemeente blijft verantwoordelijk voor de realisatie van velden en kleedkamers. Er komt een meerjarenplan voor vervanging en uitbreiding van accommodaties op basis van de vastgestelde normen.	Na vaststellen van de norm voor een minimale grootte voor voetbal-accommodaties, zetten wij fusietrajecten in, samen met de voetbalverenigingen, om het aantal accommodaties terug te kunnen brengen. Voor hockey is dit op dit moment niet aan de orde, omdat er maar één hockeyaccommodatie is.	De gemeente verschuift een deel van de verantwoordelijkheid voor de buitensportaccommodaties naar de verenigingen. Dit gebeurt stapsgewijs over een periode van meerdere jaren, te beginnen met de onderhoudswerkzaamheden. Vervolgens wordt bekeken of de verantwoordelijkheid voor de vervanging van veldmeubilair en de totstandkoming van kleedkamers stapsgewijs kan worden overgedragen aan de verenigingen. Bij de condities waaronder de overdracht plaatsvindt, houden wij rekening met de staat waarin de accommodatie zich bevindt. We werken hiervoor een plan uit met de verenigingen.	De buitensportaccommodaties worden op termijn volledig geprivatiseerd. Er wordt een inventarisatie gemaakt van de toestand van de velden en de kleedkamers. Op basis daarvan werken wij een stappenplan uit per vereniging, met als einddoel volledige privatisering.
Nieuwe voorzieningen	Het realiseren van nieuwe voorzieningen is afhankelijk van initiatieven uit de samenleving en de politieke keuze te investeren in een nieuwe voorziening.	Zie scenario 1.	Nieuwe voorzieningen zijn afhankelijk van initiatieven uit de samenleving en de bereidheid van de markt of samenleving (mede) te investeren in een nieuwe voorziening.	Nieuwe voorzieningen zijn afhankelijk van initiatieven uit de samenleving en de bereidheid van de markt of samenleving volledig te investeren in een nieuwe voorziening.

Op dit moment zijn de gevolgen van de nieuwe VNG-VSG en KNVB-normen voor sportvelden nog niet duidelijk voor onze Overbetuwe clubs. Dat betekent dat we nu nog geen 'ondergrens' kunnen benoemen. Als er voor de aanpak, zoals omschreven in scenario 2, zou worden gekozen, stellen wij die norm alsnog op.

Capaciteit en spreiding van accommodaties

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Spreiding over de gemeente	Een dorpshuis is een basisvoorziening. In elke kern is een dorpshuis aanwezig. Elke kern heeft een binnensportvoorziening, passend bij de vraag naar bewegingsonderwijs van de scholen. De gemeente beschikt over twee zwembaden, waarvan één in gemeentelijk beheer. Er zijn acht voetbalaccommodaties en een hockeyaccommodatie, verspreid over de verschillende kernen.	De gemeente draagt zorg voor maximaal drie multifunctionele accommodaties in de drie clusters van kernen. In de overige kernen is het aan de markt of de samenleving of een dorpshuis blijft bestaan of tot stand komt Elke kern heeft een binnensportvoorziening, passend bij de vraag naar bewegingsonderwijs van de scholen en waar mogelijk geclusterd in meerdere nabij gelegen kernen. Er bevinden zich drie grotere binnensportvoorzieningen binnen de drie clusters van kernen. Eén of twee zwembaden, afhankelijk van bereikbaarheid en vraag, waarvan één in gemeentelijk beheer. Het aantal voetbalaccommodaties wordt teruggebracht, afhankelijk van de nieuwe normen van de KNVB en de VNG-VSG. Hierbij houden we rekening met een goede bereikbaarheid voor alle inwoners. De kleinere kernen hebben geen eigen voetbalaccommodatie meer.	In iedere kern is in ieder geval ruimte voor ontmoeting en sociaal-culturele activiteiten. Dit kan plaatsvinden in een school, kerk, café, commercieel dorpshuis annex zalencentrum of een dorpshuis in bewonersbeheer. Elke kern heeft een binnensportvoorziening, passend bij de vraag naar bewegingsonderwijs van de scholen. Er bevinden zich drie grotere binnensportvoorzieningen binnen de drie clusters van kernen. Eén of twee zwembaden, afhankelijk van bereikbaarheid en vraag, indien mogelijk in commercieel beheer. Aantal voetbalaccommodaties zal naar verwachting op termijn afnemen. Dit als gevolg van de hogere eigen kosten voor verenigingen.	Aanbod van ruimte voor sociaal-culturele activiteiten is afhankelijk van inzet van markt en samenleving. Activiteiten vinden plaats in scholen, kerken, cafés, commerciële dorpshuizen annex zalencentra. Elke kern heeft een binnensportvoorziening, passend bij de vraag naar bewegingsonderwijs van de scholen. Er bevinden zich drie grotere binnensportvoorzieningen binnen de drie clusters van kernen. Eén of twee zwembaden in commercieel beheer. Aantal voetbalaccommodaties zal op termijn afnemen.

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Capaciteitsnormen (ondergrens voor gemeentelijke bemoeienis)	In iedere kern een ontmoetingsruimte/ dorpshuis. Binnen een straal van 5 kilometer van een basisschool is ruimte voor bewegingsonderwijs. Binnen een cluster van kernen is één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsdoeleinden. Er blijft minimaal één gemeentelijk zwembad beschikbaar. De normen van VNG/VSG en KNVB en de grootte van de vereniging bepalen of uitbreiding van de accommodatie nodig is.	De gemeente houdt drie dorpshuizen in stand in een cluster van kernen. Ligging van het dorpshuis is afhankelijk van de bereikbaarheid. Binnen een straal van 5 kilometer van een basisschool is ruimte voor bewegingsonderwijs. Binnen een cluster van kernen is één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsdoeleinden. De ondergrens voor capaciteit van zwemwater wordt meegenomen in de op te stellen visie op de toekomst van de Helster. De ondergrens voor gemeentelijke bemoeienis bij voetbalaccommodaties moet nog nader worden bepaald. Denkbaar is het minimale ledenaantal waarvoor twee voetbalvelden noodzakelijk is.	De gemeente bemoeit zich in principe niet meer met de realisatie van dorpshuizen, anders dan in een regisserende rol. De rol zal groter zijn als het beleid op het gebied van gemeentelijke zorgtaken hierom vraagt en in de kleinere kernen. Binnen een straal van 5 kilometer van een basisschool is ruimte voor bewegingsonderwijs. Binnen een cluster van kernen is één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsdoeleinden. De ondergrens voor capaciteit van zwemwater wordt meegenomen in de op te stellen visie op de toekomst van de Helster. De normen van VNG/VSG en KNVB en de grootte van de vereniging bepalen of uitbreiding van het aantal velden nodig is. De gemeentelijke bemoeienis neemt af met de stappen die gezet worden in privatisering in onderhoud en (later) kleedkamers.	De gemeente speelt geen rol meer in het tot stand komen of uitbreiden van dorpshuizen. Binnen een straal van 5 kilometer van een basisschool is ruimte voor bewegingsonderwijs. Binnen een cluster van kernen is één grotere binnensportvoorziening aanwezig voor verenigingsdoeleinden. De gemeente houdt een regisserende rol, gericht op het behoud van voldoende zwemwater. De gemeente speelt na privatisering geen rol meer in het tot stand komen of uitbreiden van buitensportaccommodaties, anders dan de legislatieve (vergunningen, aanwijzen lokatie en dergelijke).

	Scenario 1	Scenario 2	Scenario 3	Scenario 4
Evenwicht vraag en aanbod	De overcapaciteit van dorpshuizen blijft in stand, doordat uitgegaan wordt van een minimaal aanbod per kern. In het huidige beleid is een dorpshuis een basisvoorziening. Het huidige beleid voor binnensportruimte is dat de ruimtebehoefte voor bewegingsonderwijs leidend is. In de praktijk blijkt dat de capaciteit aan binnensportruimte voor verenigingen voldoende is met dit aanbod en dat de accommodaties een redelijke bezetting kennen. Zwembad de Helster heeft een maximale bezetting. Door toekomstige krimp aan de westkant van de gemeente en de ontgroening over de totale gemeente, neemt de overcapaciteit aan voetbalaccommodaties toe.	De overcapaciteit van dorpshuizen neemt af, doordat er minder dorpshuizen zijn. Beleid voor binnensportaccommodaties wijzigt niet substantieel. De huidige capaciteit blijft grotendeels hetzelfde. Capaciteit van het zwembad wordt meegenomen in de toekomstvisie. De bezetting van de voetbalaccommodaties wordt beter door opheffing van te kleine accommodaties. Dit zal in de loop van de jaren gebeuren als gevolg van de vergrijzing en de te verwachten krimp in sommige delen van de gemeente.	Het aanbod van dorpshuizen wordt afhankelijk van maatschappelijke initiatieven en de markt en wordt meer ingevuld met commerciële activiteiten. De gemeente stemt vraag en aanbod in ruimte voor algemene zorgvoorzieningen af. Door deze ontwikkelingen zal de overcapaciteit van dorpshuizen afnemen. Beleid voor binnensportaccommodaties wijzigt niet substantieel. De huidige capaciteit blijft grotendeels hetzelfde. Capaciteit van het zwembadwater wordt afgestemd met de behoefte en de mogelijkheid van commerciële exploitatie. Voetbalverenigingen zullen meer samenwerking zoeken. Dit kan op termijn leiden tot fusies, wat leidt tot efficiënter ruimtegebruik.	Het aanbod van dorpshuizen wordt afhankelijk van de markt en wordt meer ingevuld met commerciële activiteiten. Door deze ontwikkelingen zal de overcapaciteit van dorpshuizen afnemen. Vanwege de wettelijke verplichting van de gemeente zal de capaciteit van binnensportaccommodaties niet afnemen. Toenemen is ook niet waarschijnlijk, omdat binnensportaccommodaties commercieel niet aantrekkelijk zijn. Capaciteit van het zwembad wordt afhankelijk van de markt. Voetbalverenigingen zijn genoodzaakt samenwerking te zoeken. Waarschijnlijk leidt dit tot fusies, doordat kleinere accommodaties onbetaalbaar worden. Het ruimtegebruik wordt hierdoor efficiënter.

Bijlage 10: Verslag bijeenkomst dorpsraden en wijkplatforms

Datum: 10 september 2012

Tijd: 20.00 – 22.30 uur

Locatie: Het wapen van Valburg

Deelnemers:

De heer K. Horlings
De heer B. Huisman
Mevrouw K. Wisselman
De heer W. de Jager
H. van den Hoofdakker
Mevrouw I. Haverhals
De heer G. Rothoff
Mevrouw A. van Rijsingen
De heer R. Frankfort
De heer J. Baaijens
Mevrouw M. van den Boui
Mevrouw J. Beijers
M. van de Linde
De heer J. van Baal
Mevrouw P. Folman
De heer A.T.V. Verhaaf
Mevrouw T. Blom
Mevrouw L. van Kessel
Mevrouw D. Snijders
Mevrouw E. van Zadelhoff
Mevrouw A. Coenen
De heer J. Uytendewilligen
Carin Wüsteveld (gemeente Overbetuwe)
Sandra Mennen (gemeente Overbetuwe)
Ewald Stegenga (gemeente Overbetuwe)
Matthijs van Doorn (gemeente Overbetuwe)
Herman Schimmel (gemeente Overbetuwe)
Marjon Stellingwerf (gemeente Overbetuwe)
Annemarie Bolder (gemeente Overbetuwe)

1. Opening

Marjon heet iedereen van harte welkom op deze bijeenkomst. Het programma van deze avond ziet er als volgt uit:

- Presentatie over de analyse van de gemeente
- Gelegenheid tot vragen stellen
- Kopje koffie of thee
- Workshop Dilemmaspel
- Terugkoppeling en discussie
- Einde

2. Presentatie over analyse

Een voorzieningennota is een nota die wordt opgesteld omdat de gemeente een meerjarenplan wil maken voor de gemeentelijke accommodaties. Dit is nodig, omdat veel accommodaties verouderd zijn en de kosten van het gemeentelijk vastgoed flink oplopen.

In december wordt de voorzieningennota gepresenteerd voor de raad. Er zal nog géén keuze worden gemaakt.

Opvallende bewegingen/trends:

- - Meer zorgtaken naar de gemeente door:
 - Vergrijzing
 - Decentralisatie van rijkstaken:
 - AWBZ

- Begeleiding
 - Verpleging en verzorging (nog niet zeker)
 - WWNV
 - Jeugdzorg
- afname aantal jongeren
 - toename aantal 65+ -ers
 - Krimp in de westelijke helft van de gemeente
 - Groei in de oostelijke helft van de gemeente
 - Mobiliteit; reisbeweging buiten gemeente: naar Arnhem Zuid en Renkum.
 - Reisbeweging binnen de gemeente:
 - Elst: Driel, Valburg, Oosterhout en Slijk-Ewijk
 - Zetten: Herveld-Andelst en Randwijk
 - Heteren: Driel en Randwijk
 - Veelvoorkomende wens in DOP's: nieuw of aangepast dorps huis
 - Verreweg meeste gebruik van accommodaties voor (binnen)sport
 - Afnemend gebruik van dorps huizen
 - Leegstand van onderwijsruimte komt in alle kernen voor.
3. Gelegenheid tot vragen stellen
- Er zijn geen vragen.
- Wel is er een aantal opmerkingen:
- Leegstand van scholen: gebruik van (lege) lokalen voor activiteiten als optie meenemen
- Aantal gebruikers dorps huizen loopt terug; hoe komt dit?
- De trend is dat het verenigingsleven terug loopt
 - Afname van tijdbesteding 'binnen', veranderende vrijetijdsbesteding.
4. Kopje koffie of thee
- Pauze
5. Workshop begroten en beslissen; het dilemmaspel
- Dilemmaspel:
De gemeente Fruitelands houdt een aantal voorzieningen in stand in ieder dorp. De voorzieningen zijn echter oud en de inwoners willen graag dat de gemeente daar iets aan doet.
- Opdracht:
- realiseer een voorzieningenaanbod waar de inwoners tevreden mee zullen zijn.
 - Elk college ontvangt 4 stapeltjes enveloppen met geld. Voor elk dorp één en een stapeltje overige budgetten. Hier moet u het mee doen.
 - Voor elke accommodatie heeft u de keuze (zoals WMO, wegen) deze af te stoten, te renoveren of nieuw te bouwen.
6. Terugkoppeling en discussie
- Door de dorpraden en wijkplatforms werd nog een aantal opmerkingen meegeven:
1. Specifieke aandacht voor kleine kernen (waar geen andere mogelijkheden zijn). Dorps huis zo multifunctioneel mogelijk maken.
 2. Kijken of beheer goedkoper kan (bijv. vrijwilligers)
 3. Marktpartijen meer betrekken om voorzieningen

- rendabel te maken
4. Gebruik maken van gebouwen die er al zijn (functies 'beleggen' in bestaande gebouwen).
 5. Combinatie maken van voorzieningen

Het vervolg:

In december zal de nota worden gepresenteerd aan de gemeenteraad, daarna ook aan dorpsraden en wijkplatforms. Na besluitvorming zal nota worden uitgewerkt in uitwerkingsplan (o.a. per kern).

Marjon bedankt alle aanwezigen voor de inzet en het meedenken. Vanavond zijn er veel nieuwe ideeën ontstaan. Het vervolg zal met de deelnemers worden gedeeld.

Opbrengsten dilemmaspel

Spel:

De gemeente Fruitelanden houdt een aantal voorzieningen in stand in ieder dorp. De voorzieningen zijn echter oud en de inwoners willen graag dat de gemeente daar iets aan doet.

Opdracht:

- realiseer een voorzieningenaanbod waar de inwoners tevreden mee zullen zijn.
- Elk 'college' (groepje vertegenwoordigers van dorps- en wijkraden) ontvangt 4 stapeltjes enveloppen met 'geld'. Voor elk dorp één en een stapeltje overige budgetten, zoals Wmo, wegen, peuterspeelzalen.
- Voor elke accommodatie heeft u de keuze deze af te stoten, te renoveren of nieuw te bouwen.
- U kunt ook kiezen om andere budgetten in te zetten voor accommodaties.

Keuze's groepen:

Dit is het "advies" van dorpsraden en wijkplatforms, hoe zij met dilemma's zouden omgaan (dit is dus niet standpunt van de gemeente!)

Groep 1:

De eerste vraag die in deze groep aanwezig was, wat zijn de afstanden tot de verschillende kernen? Vervolgens is er op de kleinste kern ingezoomd. Daar moeten de voorzieningen blijven.

Minderen:

Bij de voetbalverenigingen is er op het budget van de voetbalvelden bezuinigd. Dit budget wordt verdeeld onder de andere voorzieningen in eigen kern. Dit wordt tevens ook gecommuniceerd naar de dorpsbewoners.

Wmo post deel vrij maken, men geeft aan dat efficiëntie o.a. van het gebruik van rolstoelen mogelijk is.

In stand houden:

Er is sprake van een korte termijn beleid. De voorzieningen worden in stand gehouden door middel van het opknappen van de gebouwen. De scouting wordt in 1 kern in stand gehouden, dit heeft een regionale functie.

Zwembad in stand houden, sporthal opknappen.

Bibliotheek basisvoorziening.

Een algemene opmerking wordt door deze groep meegegeven: om voorzieningen bij elkaar te bundelen.

Groep 2:

De groep heeft vooral met kleine bedragen geschoven. Dus: kleine veranderingen.

Minderen:

Groen: mensen die een uitkering ontvangen en ouderen worden ingezet voor het openbaar groen.

Op de Wmo voorziening wordt een beetje bezuinigd.

Tevens wordt de peuterspeelzaal opgeheven; levert besparing op. Ook het scoutinggebouw zal worden afgestoten. Deze voorzieningen zullen echter wel blijven, deze worden gebundeld.

In stand houden:

Zwembad Appelgaard opknappen.

Nieuwbouw voor Sporthal Appelgaard hierin komt ook de ook integratie van de scouting en peuterspeelzaal.

Tevens worden andere voorzieningen opgeknapt.

Voetbal: de verenigingen voorzien van kunstgras, echter voor de kleedkamers zullen sponsors gezocht moeten worden.

Groep 3:

Geld over van reserveringen.

Minderen:

De peuterspeelzalen verdwijnen.

Ook bezuinigen op groen en WMO budget

In stand houden:

Nieuwbouw van dorpshuizen vanwege de cohesie en samenwerking.

De gymzalen en het zwembad worden opknapt.

Het voetbalveld blijft gehandhaafd.

Conclusie is dat de voorzieningen blijven, het geld hiervoor wordt uit andere budgetten gehaald.

Over het onderwerp jeugd en jongerenwerk is niet gesproken. Tevens er is niet over de bibliotheek gesproken.

Groep 4:

Inzetten op behouden van dorpshuis.

Minderen:

Voetbalvelden: kleine kernen met elkaar combineren. Hierin is wel de afstand belangrijk.

Bezuinigen op het groen budget, mensen uit de bijstand worden hiervoor ingezet.

In stand houden:

Het viel als eerste op dat het helft van het budget naar het zwembad gaat.

Het is wel een belangrijke voorziening, misschien is het met commercieel te combineren d.m.v. wellness, spa.

Dorpshuizen in kleine kernen hebben een sociale cohesie in de kernen. Tijdens het gesprek is naar voren gekomen dat dorpshuizen in kleine kernen belangrijker zijn dan in grote kernen.

Dit betekent dat dorpshuizen in grote kernen worden afschaft, of functie naar een dorpscafé.

Bijlage 11: Verslag bijeenkomst buitensportverenigingen 30 januari 2013

Datum: 30 januari 19:15-21:30

Locatie: De Wieken in Elst zaal 0.1

Deelnemers:

Jan Navis	HCOB Elst
Peter van Kempen	HCOB Elst
Mariel de Vries	HCOB Elst
Albert van Kleef	SC Elistha Elst
Wim Hendriks	SC Elistha Elst
B.M. Holtrop	SC Elistha Elst
Wim van der Hoeven	SV Spero Elst
Ronald Volmeijer	SV Spero Elst
Tonny Jansen	SV SDOO Heteren
Kees Verhoeven	SV SDOO Heteren
G. van der Meijde	VV EMM Randwijk
A. van der Meijde	VV EMM Randwijk
Bert Wolters	RKSV Driel
Willy Ederveen	RKSV Driel
Joop Janssen	RKSV Driel
Martin Vink	SVHA Herveld/Andelst
Carolien Eberson	SVHA Herveld/Andelst
Weth. Gera Koopmans	Gemeente Overbetuwe
Herman Schimmel	Gemeente Overbetuwe
Matthijs van Doorn	Gemeente Overbetuwe
Liane van Kooten	Gemeente Overbetuwe
Karin Boeijen	Gemeente Overbetuwe

Afwezig:

Mart van Baak	SV Excelsior Zetten
Henrie Janssen	SC Valburg

Agendapunt 1. Opening en Welkomstwoord:

Wethouder Koopmans opent de avond en heet iedereen van harte welkom. Er wordt een korte toelichting gegeven op de agenda. De voorzieningennota is met de raad doorgenomen maar er is nog geen besluitvorming geweest. Deze avond is bedoeld om met elkaar in gesprek te gaan over de visie en alvast vooruit te kijken naar het uitvoeringsplan. Herman Schimmel zit de avond voor. De wethouder wenst iedereen een hele goede discussie/avond toe.

Herman schimmel neemt de agenda door. Het eerste deel van deze bijeenkomst zag gaan over de visie van de voorzieningennota. De visie is al wel gedeeld met de raad, die er positief op heeft gereageerd. Dit willen we dan ook vanavond met u delen. Er is nog geen uitvoeringsplan. Daarbij hebben we jullie hulp nodig. Herman geeft het woord aan Matthijs van Doorn.

Agendapunt 2. Presentatie deel 1 ' Visie in de (concept) voorzieningennota:

Matthijs van Doorn heet iedereen van harte welkom. Op 29 januari hebben we deze presentatie voorgelegd aan de dorpsraden. In grote lijnen is deze presentatie hetzelfde. We vinden het belangrijk om niet alleen de concrete voornemens, maar ook de visie daarachter met u te delen.

U kunt de presentatie terugvinden in de Powerpoint sheets.

Agendapunt 3. Discussie over visie in de voorzieningennota:

De discussie naar aanleiding van de visie ging voornamelijk in de vorm vraag-antwoord. In deze notulen kunt u daarom de belangrijkste vragen, met daarop de antwoorden, teruglezen.

Voorbeelden van vragen die worden gesteld:

- De kostendekkendheid is van de buitensportverenigingen ca. 10%. Zijn er grote verschillen tussen de verenigingen? Is hier een overzicht van?

Nee, die verschillen zijn niet zo groot. Ze liggen ongeveer tussen 8% en 13% (gemiddeld 10%, waarin kleedkamers niet zijn meegenomen). De raad heeft hier in december 2011 over gesproken. Interessante links naar deze raadsstukken vind u hier.

http://www.overbetuwe.nl/bis/Vergaderstukken/Commissie_vergaderingen/Agenda_s_Commissie_Burger/cie_Burger_2011/Commissie_Burger_01_12_2011/11_12_01_06_Relevant_stuk_3_aanzet_discussie_invoering_kosten_dekkende_tarieven

http://www.overbetuwe.nl/bis/Vergaderstukken/Commissie_vergaderingen/Agenda_s_Commissie_Burger/cie_Burger_2011/Commissie_Burger_01_12_2011/11_12_01_06_Relevant_stuk_2_berekening_tarievenverordening_2012

http://www.overbetuwe.nl/bis/Vergaderstukken/Commissie_vergaderingen/Agenda_s_Commissie_Burger/cie_Burger_2011/Commissie_Burger_01_12_2011/11_12_01_06_Relevant_stuk_1_overzicht_tarieven_2010_en_2011

- Als verenigingen meer zelf moeten gaan betalen, hebben verenigingen verschillende mogelijkheden. De contributies verhogen, of meer sponsoring/inkomsten genereren. Bijvoorbeeld door horecamogelijkheden te benutten of feesten te organiseren. Hoe kijkt de gemeente hier tegenaan?

Wij hebben in ons accommodatiebeleid ('Visie op beheer en exploitatie van accommodaties') aangegeven dat (para)commerciële activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan. Dit verbod komt voort uit de Drank- en Horecawet, waarin is bepaald dat instellingen buiten hun doelstellingen om geen horecadiensten mogen verlenen (o.a. vanwege oneerlijke concurrentie en omgevingsfactoren). Dit is ook in bestemmingsplannen vastgelegd. Er zijn uitzonderingen mogelijk, bijvoorbeeld als activiteiten in samenspraak met de bestaande horeca worden georganiseerd. Als er een concreet verzoek komt, ligt de beslissingsbevoegdheid bij het college van B&W.

- Wat wordt er in de voorzieningennota bedoeld met het 'overdragen van de verantwoordelijkheid voor onderhoud'? Welk onderhoud bedoelt de gemeente?

We begrijpen het punt. Om misverstanden te voorkomen omschrijven we in de nota voortaan duidelijker voor welke vorm van onderhoud de verantwoordelijkheden worden overgedragen naar verenigingen. We bedoelen dagelijks onderhoud (waarvoor verenigingen nu een onderhoudsvergoeding krijgen). We bedoelen niet groot onderhoud/renovatie (zoals de vervanging van de toplaag). Over de afbakening hebben we in het verleden al afspraken gemaakt met de verenigingen, die op papier staan. We volgen die lijn in de voorzieningennota.

In een later stadium bekijken we ook de verantwoordelijkheid voor de vervanging van veldinventaris en kleedkamers. Uiteraard gaat dit opnieuw in overleg met de verenigingen en geldt ook hier dat de uitgangspositie van verenigingen en de draagkracht moeten worden bekeken. Dit past in de opzet van 'het gesprek' waarin de uitkomsten van tevoren niet vastliggen. We hebben het niet over het eigendom van de sportvelden.

- Wij krijgen per vereniging 5700 euro op jaarbasis dit wordt dus afgebouwd naar 0?

Dat is inderdaad het voornemen, waarbij we wel aantekenen dat we eerst in kaart brengen wat de staat van de sportvelden is. Het afbouwen van de vergoeding geldt voor alle verenigingen die een onderhoudsvergoeding krijgen. De verenigingen die het beheer bij de gemeente hebben laten liggen, zullen het onderhoud zelf moeten gaan uitvoeren (vrijwilligerswerk) of moeten laten uitvoeren (uitbesteden).

- Als deze voornemens worden uitgevoerd, gaat dat betekenen dat we meer sponsoren moeten zoeken en dat de contributie verhoogd moet worden. Er zijn veel gezinnen met kinderen en minder vermogende huishoudens. Graag willen we sport bieden voor jong en oud. Sporten is gezond. Kunnen zij straks nog wel sporten?

Natuurlijk is laagdrempeligheid van sportdeelname voor ons een belangrijk uitgangspunt. Een eventuele verhoging van de contributie zou evenwichtig moeten zijn. Er moet een balans worden gevonden tussen laagdrempeligheid én het nemen van eigen (financiële) verantwoordelijkheid door de leden voor vrijetijdsbesteding (we hebben dit in de dilemma's van de voorzieningennota ook benoemd). Dat kan dus een contributieverhoging betekenen.

Wij kunnen mensen die de contributie niet kunnen betalen tegemoet komen, bijvoorbeeld via het minimabeleid. Daarnaast hebben we hiervoor in ons nieuwe sportbeleid een extra budget gereserveerd vanaf 2014. Wij hebben hier dus oog voor.

Natuurlijk moet ook de draagkracht van de verenigingen hierbij worden betrokken: als buitenproportionele contributieverhogingen nodig zijn, past dat niet in onze visie. Daarom vinden wij het ook zo belangrijk dat wij voor het opstellen van de uitvoeringsplannen met de verenigingen in gesprek gaan en blijven. Wel is het zo, dat het beleid voor contributies e.d. uiteindelijk bij de verenigingen zelf ligt. Wij kunnen en willen daar als gemeente niet in treden.

- Zijn er verschillen tussen verenigingen als het om vergoedingen en ondersteuning gaat?

Nee, in principe krijgen alle verenigingen dezelfde normbedragen per veld en gelden dezelfde normen en regels voor iedere vereniging. Dat is zo afgesproken tijdens de harmonisatie die we rond 2005 hebben uitgevoerd. Wat wel kan verschillen, is dat de ene vereniging hun eigen kleedkamer heeft betaald en de andere niet. Dit heeft met de verschillen in beleid te maken in de voormalige gemeenten.

- Zoekt de gemeente bij het grote onderhoud ook naar de goedkoopste aannemers?

Wij besteden deze werkzaamheden aan en daarbij is de prijs een van de factoren op basis waarvan we een keuze maken. Groot onderhoud is echter geen onderdeel van de visie in de concept voorzieningennota.

De volgende opmerkingen worden nog gemaakt:

- Het neerleggen van verantwoordelijkheden in de samenleving betekent dat een groter beroep op vrijwilligers gedaan moet worden. De gemeente heeft hier al wel beleid voor gemaakt en concrete projecten opgezet (werken aan vrijwilligerswerk), maar een aantal deelnemers geeft aan dat ze nog geen bevredigende resultaten zien voor hun eigen vereniging. Gaat de gemeente daar iets aan doen?

Allereerst is het goed om dit signaal te horen. Het is zo, dat het project nog maar kort loopt. Dat neemt niet weg, dat barrières moeten worden weggenomen en dat we streven naar meer vrijwilligers. Wethouder Koopmans geeft aan dit goed in de gaten te houden en wil de aandacht voor vrijwilligers nog verder versterken. Vrijwilligersbeleid is echt een speerpunt voor de gemeente, het past bij uitstek bij de 'kanteling'. Ook vanuit het sportbeleid hebben we vanaf 2014 een budget gereserveerd, dat onder andere voor versterking van dit beleid is bedoeld.

- De visie op zich is nog niet zo verkeerd. Er is een duidelijk opening voor verenigingen om met de gemeente te sparren.

- Vraag van Herman Schimmel: Wisselen jullie als verenigingen onderling ook ervaring en kennis uit?

- Nog 'te weinig'.
- We zoeken elkaar wel op.

Een voorbeeld is om b.v. energie collectief proberen te regelen onder de verenigingen. Dit is in het kader van een samenwerkingsverband van sportverenigingen al geprobeerd. Het is de moeite waard om te bekijken of meer onderwerpen gezamenlijk kunnen worden opgepakt.

Opmerking: De gemeente is op dit moment aan het bekijken om tot een digitaal communicatieplatform sporten en bewegen te komen, waar alle verenigingen in Overbetuwe gebruik van kunnen maken. Dit was een wens van de verenigingen zelf. Dit platform kan ook helpen om de verbindingen tussen de verenigingen te versterken.

Agendapunt 4. Presentatie deel 2 'Blik op het uitvoeringsplan':

Zie de powerpoint presentatie.

Agendapunt 5. Discussie over het op te zetten uitvoeringsplan:

De volgende vragen worden gesteld:

- Het bewegingsonderwijs, is dat altijd binnen?

Nee er kan ook buiten worden gegymd. Dat komt ook nu al voor. Wellicht liggen hier voor buitensportverenigingen kansen?

Herman geeft aan dat er vanavond natuurlijk nog geen invulling komt voor het uitvoeringsplan. Welke bijdrage zou u willen leveren bij het uitvoeringsplan?

- Inspraak hebben. In gesprek gaan met clubs die het onderhoud door de gemeente laten doen en de clubs die dit zelf oppakken.
- Gezamenlijk toewerken naar een maatschappelijk kader.
- Klankbordgroep vormen. Ook met dorpsraden en wijkplatform met de tijd.
- Verenigingen aanschrijven. Verenigingen willen 1 persoon aanstellen om mee te praten.
- Zowel de situatie van de afzonderlijke vereniging als van alle verenigingen gezamenlijk bekijken.

Afspraken en vervolg:

Er was vanavond onduidelijkheid over het “grote” en het “kleine” onderhoud wat beschreven staat in de nota. Het gaat hier om “klein” onderhoud. Het “grote” onderhoud staat niet in de visie beschreven. Dit zal worden aangepast in de nota zodat het duidelijker wordt.

De visie zal in maart/april met de raad worden besproken. De raad zal alleen een besluit nemen over de visie, maar dan nog niet over het uitvoeringsplan. We zijn blij dat u hebt aangegeven te willen meedenken met het uitvoeringsplan.

Herman sluit af met iedereen te bedanken voor hun bereidwilligheid. Ook wethouder Koopmans bedankt alle deelnemers voor hun bijdrage. Ze begrijpt de vragen en zorgen van de gemeente. Daarom benadrukt ze dat het uitvoeringsplan de plaats is om hiervoor een goede oplossing te bedenken. Ook van haar daarom een hartelijke uitnodiging om actief mee te denken.

Bijlage 12: Verslag bijeenkomst dorpsraden en wijkplatforms 29 januari 2013

Datum: 29 januari 19:15-21:30

Locatie: De Wieken in Elst zaal 0.1

Deelnemers:

Willy Peters	Wijkplatform Elst Noord
Theo van Beuningen	Wijkplatform Elst Noord
Madeleine Oorschot	Dorpsraad Zetten-Hemmen
Henk Maalderink	Dorpsraad Zetten-Hemmen
Mien van Blijderveen	Dorpsraad Randwijk
Karin Wiggelman	Dorpsraad Randwijk
Jo Louvenberg	Dorpsraad Randwijk
Paul Mather	Dorpsraad Driel
Joost van de Wals	Dorpsraad Driel
Dimitri Horsthuis	Dorpsraad Driel
Monique Snijders	Dorpsraad Driel
Lea van Kessel	Dorpsraad Oosterhout
John Baaijens	Wijkplatform Elst Oost
Henk ten Westenend	Wijkplatform Elst Zuid
Irma Haverhals	Dorpsbelangen Herveld-Andelst
Gerda Bulthuis	Dorpsbelangen Herveld-Andelst
Gerald Rothoff	Dorpsbelangen Herveld-Andelst
Jan van Baal	Herveld-Andelst
Weth. Gera Koopmans	Gemeente Overbetuwe
Gerald Gnodde	Gemeente Overbetuwe
Raymund Peters	Gemeente Overbetuwe
Herman Schimmel	Gemeente Overbetuwe
Matthijs van Doorn	Gemeente Overbetuwe
Liane van Kooten	Gemeente Overbetuwe

Afwezig (zonder kennisgeving):

Dorpsraad Heteren
Dorpsraad Slijk-Ewijk
Dorpsraad Valburg

Agendapunt 1. Opening en Welkomstwoord:

Herman Schimmel (voorzitter) opent de avond en heet iedereen van harte welkom. Er wordt een korte toelichting gegeven op het programma van de avond en de agenda wordt doorgelopen. Herman geeft daarna het woord aan wethouder Koopmans.

Niet alle dorpsraden zijn aanwezig, maar het is wel een mooie opkomst. Wh. Koopmans licht toe dat na de presentaties een korte discussie is gepland om zo ook van alle deelnemers input te krijgen voor de voorzieningennota. Er is in een eerder overleg (september 2012, Valburg) al gesproken en gediscussieerd over de dilemma's. Een deel hiervan zit al in de nota verwerkt. Maar er is nog geen besluitvorming geweest. Het doel van deze avond is om het proces af te ronden, zodat we de nota kunnen laten vaststellen door de raad en met het uitwerkingsprogramma aan de slag kunnen.

Agendapunt 2. Presentatie deel 1 'Visie in de (concept) voorzieningennota':

Voor de inhoud van de presentatie verwijzen wij u naar de Powerpoint presentatie.

Agendapunt 3. Discussie over visie in de voorzieningennota:

De volgende vragen worden gesteld:

Wil de gemeente van alle accommodaties af zodat de gemeente verder geen kosten heeft?

Het is echt te kort door de bocht om dat zo te stellen. De gemeente probeert de kostendekkendheid groter te maken van alle accommodaties, we willen dat op verschillende manieren doen. We proberen bijv. de commerciële exploitatie van accommodaties groter te maken waardoor het voor de gemeente minder geld zal gaan kosten. Afstoten is een mogelijke uitkomst, maar niet de enige. We hebben ook in de nota geschreven dat we hoe dan ook voor ruimte voor bewegingsonderwijs (binnensportaccommodatie) verantwoordelijk blijven en de regierol willen blijven vervullen bij accommodatievraagstukken.

Mensen onderhouden in sommige gevallen nu al vrijwillig de buitensportaccommodaties, maar ze betalen veel huur. Hoe wordt dit in de nota opgenomen?

Sommige buitensportverenigingen zetten vrijwilligers in voor klein/dagelijks onderhoud. Ze hebben de keuze: het zelf doen en een vergoeding krijgen van de gemeente, of het de gemeente laten uitvoeren. In beide gevallen betaalt de gemeente dus en is de vereniging niet zelf financieel verantwoordelijk.

Over de vraag of de huur hoog is, kun je van mening verschillen. Feit is wel dat van iedere 100 euro die de gemeente uitgeeft aan buitensportaccommodaties, er 10 terugkomen via de huur. Een kostendekkingspercentage van 10% is relatief niet hoog.

Dat we meer verantwoordelijkheid voor de eigen accommodatie willen organiseren, is in lijn met de 'kantelingsgedachte' die we ook op andere terreinen doorvoeren.

Ons dorpshuis werkt nu met vrijwilligers. Om ons dorpshuis weer draaiende te krijgen is een horecaverunning wel een pré. Kan de gemeente hiervoor zorgen?

Dat is een interessante vraag. We hebben in de nota aangekondigd te gaan kijken of we commerciële functies in dorpshuizen kunnen vergroten. Verruiming van horecamogelijkheden kan een manier zijn om het dorpshuis kostendekkend(er) te maken. Hier zit echter wel een complexe discussie aan vast over vergunning, concurrentie e.d.. We moeten daar in het uitvoeringsplan nog meer aandacht aan besteden.

Naar welk kostendekkingspercentage wil gemeente toe?

We doen daar in de voorzieningennota geen uitspraken over, omdat dat niet de juiste plaats is. Bovendien zijn daar nog geen concrete ideeën over. Wat wel zo is, is dat een aantal maatregelen in de praktijk kan leiden tot een hoger kostendekkingspercentage.

Vertrekken de verenigingen en dorpshuizen vanuit een gelijke uitgangssituatie?

Nee, de uitgangssituatie is niet gelijk. Deze zijn per kern verschillend, vooral vanwege de historie (het beleid in de oude gemeentes voor de fusie). De beweging om te komen tot meer verantwoordelijkheid bij de samenleving kan in de kernen tot een verschillende aanpak leiden. Er zullen bestaande verschillen verdwijnen, aan de andere kant blijft er maatwerk mogelijk. Bij de buitensportverenigingen zijn er in principe geen verschillen.

Herman Schimmel stelt de vraag: Wat vindt u van het voorstel om de leegstaande onderwijsruimtes te gebruiken voor maatschappelijke doeleinden? De gemeente heeft namelijk de bevoegdheid de leegstaande lokalen te gebruiken ('vorderen').

De volgende antwoorden worden gegeven:

- Fantastisch idee. Misschien kan er dan ook meer gebruik van worden gemaakt in het weekend of avonden.
Scholen hebben al op eigen initiatief aangegeven te willen meedenken, maar het gesprek over de uitwerking moet nog wel worden gevoerd.
- Wat gaat er dan in de lokalen komen? Krijgen we dan geen concurrentie met de bestaande accommodaties zoals de dorpshuizen?
Wanneer er ruimtegebrek zou zijn in de dorpshuizen kunnen we gebruik maken van de leegstaande lokalen. Het gebruik van de leegstaande lokalen is dan goedkoper dan wanneer we de dorpshuizen moeten uitbreiden. Als er geen ruimtegebrek is, is er geen reden om lokalen te vorderen. In beide gevallen lijkt concurrentie geen rol te spelen.
- Kan het niet zo zijn dat de leegstaande lokalen in de toekomst weer in gebruik genomen gaan worden door de scholen?
We kunnen natuurlijk niet in de toekomst kijken. Maar alle demografische cijfers (zie ook grafieken in de nota) wijzen uit dat het aantal kinderen steeds verder zal afnemen, al verschilt dat enigszins per kern. Het is dus niet te verwachten dat lokalen onverwacht weer nodig zijn voor onderwijsgebruik.

Agendapunt 5. Presentatie deel 2 'Blik op het uitvoeringsplan':

Zie powerpoint presentatie.

Agendapunt 6. Discussie over het op te zetten uitvoeringsplan:

De volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Wat is de maximale afstand van de basisscholen naar de gymzaal?
De afstand is maximaal 5 kilometer. Wanneer het niet haalbaar is om op eigen gelegenheid daar te komen, wordt bekeken of alternatief vervoer mogelijk is.
- De vertegenwoordigers uit Herveld Andelst wijzen erop dat zij in het verleden geen financiële ondersteuning hebben gekregen voor hun dorpshuis. Ze vinden het wrang dat zij op grond van de nieuwe visie daar nu ook niet op kunnen rekenen.

Het dorpshuis in Herveld Andelst is een schoolvoorbeeld van de visie zoals we die in de voorzieningennota hebben opgesteld. We willen eraan werken dat het voorbeeld in Herveld elders navolging krijgt. In die zin heeft Herveld nu een 'voorsprong' op de andere kernen. We begrijpen echter wel, dat daarover in Herveld gemengde gevoelens zijn.

Welke rol kunnen en willen de dorpsraden spelen in het opstellen van een uitvoeringsplan?

- Adviserende rol
- Duwende rol (mensen 'meenemen' in het proces, motiveren)
- Inventariserende rol (welke partijen zouden op onderdelen betrokken kunnen worden?)
- Het bedrijfsleven benaderen voor concrete vragen uit de kernen.

Wat verwacht u van de gemeente in het uitvoeringsplan?

- Opmerking: er staan weinig nieuwe voorzieningen in de nota.
Dat klopt. In de voorzieningennota leggen we eerst de visie uit, over de uitwerking daarvan (eventueel ook in voorzieningen) spreken we in het uitvoeringsplan.
- Een goede en evenwichtige verdeling van aandacht over de kernen.

Agendapunt 7. Afsluiting:

Herman Schimmel sluit de avond af.

Tips voor het uitvoeringsplan:

- Mailen uitnodigingen naar dorpsraden voor het vervolg.
- Blijven praten met elkaar.
- Gemeente, schuif eens aan bij een vergadering van de dorpsraad om gevoed te worden.
- 'Gemeente naar ons laten luisteren, en niet al beslissingen nemen vooraf, omdat wij ook input willen geven'. Opmerking van een deelnemer uit één van de kernen: De gemeente doet dit steeds beter.
- Worden woningcorporaties ook betrokken? Antwoord: de corporaties hebben zichzelf inmiddels al gemeld om meet te denken.

Wethouder Koopmans bedankt iedereen voor de inbreng. Graag willen we met u samen het nieuwe denken voortzetten. Dit zal een uitdaging worden aan beide kanten. Een avond vol ideeën en veel enthousiasme. In de toekomst hopen we mooie stappen te kunnen zetten en ambities waar te maken.

Memo

Aan : Gemeenteraad van Overbetuwe
 Van : College van burgemeester en wethouders
 CC :
 Ons kenmerk : 13INT00352
 Datum : 7 februari 2013
 Betreft : Bijeenkomsten voorzieningennota

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 18 december heeft u gesproken over de concept voorzieningennota. Wij wilden graag weten of u zich in grote lijnen kunt vinden in onze visie, zodat we vervolgens met het veld in gesprek konden gaan. Hoewel u toen nog geen besluit heeft genomen, heeft u wel positief gereageerd op de conceptnota.

Op 29 en 30 januari hebben we gesproken met de dorpsraden/wijkplatforms en buitensportverenigingen. In deze memo informeren we u over de opbrengsten van deze avonden. Ook staan we kort stil bij de reactie van de woningstichtingen op de conceptnota.

1. Programma

We hebben voor beide avonden een vergelijkbare opzet gekozen. Het eerste deel van de avond bestond uit een presentatie van de visie zoals neergelegd in de voorzieningennota, met daarna een vragenronde/discussie met de aanwezigen. Gedurende het tweede deel van de avond werd eerst een presentatie gegeven over het op te stellen uitvoeringsplan, waarna er opnieuw gediscussieerd kon worden.

Doel van het eerste deel van de avond was om te peilen of de betrokkenen zich kunnen vinden in de visie in de voorzieningennota. In het tweede deel wilden we graag tips en advies horen en tevens medewerking vragen voor het op te stellen uitvoeringsplan.

2. Bijeenkomst met dorpsraden en wijkplatforms (29 januari)

Visie

De dorps- en wijkraden hebben positief gereageerd op de ideeën in de voorzieningennota. Zij kunnen zich vinden in het principe om meer verantwoordelijkheid voor accommodaties terug te leggen in de kernen. Natuurlijk zijn er wel wat vragen, bijvoorbeeld over hoe ver het terugleggen van die verantwoordelijkheden kan gaan. De inzet van vrijwilligers is niet oneindig.

We hebben het ook gehad over de rol van de gemeente. Wat is het moment waarop de gemeente haar bemoeienis met een accommodatie zou moeten beëindigen? Al discussiërende vonden we elkaar in het uitgangspunt dat die bemoeienis niet eindeloos is. Er

mag ook iets worden verwacht van de samenleving. Uiteraard, en dat staat ook in de nota, rekening houdend met de draagkracht van een kern.

Uitvoeringsplan

De dorps- en wijkraden reageerden buitengewoon positief op het verzoek om te participeren in het opstellen van een uitvoeringsplan. Ze zien voor zichzelf de volgende rollen weggelegd:

- Adviserende rol (inhoudelijk meedenken);
- Duwende rol (inwoners/medebewoners 'meenemen' in het proces en motiveren);
- Inventariserende rol (welke partijen zouden op onderdelen nog meer betrokken kunnen worden?);
- Andere partijen, zoals het bedrijfsleven benaderen om mee te denken over concrete vragen uit de kernen.

Het is positief om te horen dat de dorpsraden en wijkplatforms een schakelpositie tussen de gemeente en andere betrokkenen en geïnteresseerden willen innemen, zodat we goede input voor het uitvoeringsplan krijgen. Een terechte opmerking is wel dat de dorpsraden en wijkplatforms dit proces niet alleen kunnen trekken: de dorpsraad is dus niet de werkgroep voor het uitvoeringsplan. Bovendien moeten we oppassen om deze beperkte groep van vrijwilligers niet te veel te belasten. Van de gemeente wordt daarom een regisserende rol verwacht.

3. Bijeenkomst met buitensportverenigingen (30 januari)

Visie

De discussie na het eerste deel van de presentatie nam al snel de wending van visie naar de concrete uitvoering. Dat is begrijpelijk, omdat in de uitvoering een aantal gevolgen voor buitensportverenigingen besloten ligt.

Een deel van de buitensportverenigingen vindt het uitgangspunt om verenigingen meer verantwoordelijkheden te geven voor het onderhoud van de eigen accommodatie een begrijpelijke ontwikkeling, gezien de maatschappelijke en beleidsmatige ontwikkelingen. Een ander deel van de verenigingen ging minder in op de visie, maar vooral op de uitvoering ervan. Eén deelnemer verbond beide aspecten in een vraag en schetste de volgende situatie. Omdat deze vraag een belangrijke plaats innam tijdens de discussie, lichten we deze extra toe.

Vraag: Een vereniging voert het dagelijks onderhoud zelf uit, met behulp van vrijwilligers. Daarvoor krijgt deze vereniging een onderhoudsvergoeding van de gemeente. Nu de gemeente meer verantwoordelijkheid voor de accommodaties bij de verenigingen wil neerleggen, zou dat betekenen dat de vereniging op termijn de onderhoudsvergoeding verliest. De vereniging doet het onderhoud echter al in eigen beheer. Wat voor visie zit hier nu achter?

De visie van de gemeente is om meer verantwoordelijkheden te leggen bij de samenleving, óók voor maatschappelijke accommodaties. Wij willen dat bij dorpshuizen en multifunctionele voorzieningen doen door bewonersbeheer te bevorderen en door verruiming van commerciële functies te onderzoeken. Voor buitensportverenigingen betekent deze visie concreet dat zij (volledig) verantwoordelijk gemaakt worden voor het *dagelijkse* onderhoud van de sportvelden.

Er zijn nu al verenigingen die het onderhoud van accommodaties prima in eigen beheer uitvoeren. Dat bewijst dat verenigingen sterk genoeg zijn om deze verantwoordelijkheid te kunnen dragen. De financiële verantwoordelijkheid ligt echter nog steeds volledig bij de gemeente, omdat wij alle buitensportverenigingen een vergoeding betalen die even hoog is

als de kosten die de gemeente maakt voor verenigingen die het onderhoud niet in eigen beheer willen uitvoeren.

We willen de beweging naar meer verantwoordelijkheid nu voltooien door:

- Het dagelijks onderhoud niet meer door de gemeente te laten uitvoeren.
- De onderhoudsvergoeding stapsgewijs af te bouwen.

Verantwoordelijkheid nemen heeft dus niet alleen een aspect van 'doen', maar ook een financiële zijde.

We kunnen concluderen dat er zowel instemmende als ook kritische geluiden zijn over de visie, voor zover die is besproken. In beginsel is er weliswaar begrip voor de visie die we hebben gepresenteerd, maar de buitensportverenigingen vinden de uitwerking van de visie belangrijker. Het is daarom beter om wat uitgebreider stil te staan bij de vragen en suggesties die de verenigingen hebben gedaan. Om u een goed beeld te geven van de vragen die zijn gesteld, delen we in vraag- en antwoordvorm een aantal van die vragen met u.

Uitvoeringsplan

1. Het leggen van verantwoordelijkheden in de samenleving betekent dat een groter beroep op vrijwilligers gedaan moet worden. De gemeente heeft hier al wel beleid voor gemaakt en concrete projecten opgezet (werken aan vrijwilligerswerk), maar een aantal deelnemers geeft aan dat ze nog geen bevredigende resultaten zien voor hun eigen vereniging. Gaat de gemeente daar iets aan doen?

Allereerst is het goed om dit signaal te horen. Het is zo, dat het project nog maar kort loopt. Dat neemt niet weg, dat barrières moeten worden weggenomen en dat we streven naar meer vrijwilligers. Wethouder Koopmans geeft aan dit goed in de gaten te houden en wil de aandacht voor vrijwilligers verder versterken. Ook vanuit het sportbeleid hebben we vanaf 2014 een budget gereserveerd, dat onder andere voor versterking van dit beleid is bedoeld.

De vrees voor overbelasting van vrijwilligers is begrijpelijk. Het is overigens niet zo dat verenigingen verplicht worden om het onderhoud door vrijwilligers te laten uitvoeren. Dat kan ook door het uit te besteden.

2. Als verenigingen meer zelf moeten gaan betalen, hebben verenigingen verschillende mogelijkheden. De contributies verhogen, of meer sponsoring/inkomsten genereren. Bijvoorbeeld door horecamogelijkheden te benutten of feesten te organiseren. Hoe kijkt de gemeente hier tegenaan?

Wij hebben in ons accommodatiebeleid ("Visie op beheer en exploitatie van accommodaties") aangegeven dat (para)commerciële activiteiten in beginsel niet zijn toegestaan. Dit verbod komt voort uit de Drank- en Horecawet, waarin is bepaald dat instellingen buiten hun doelstellingen om geen horecadiensten mogen verlenen (o.a. vanwege oneerlijke concurrentie en omgevingsfactoren). Dit is ook in bestemmingsplannen vastgelegd. Er zijn uitzonderingen mogelijk, bijvoorbeeld als activiteiten in samenspraak met de bestaande horeca worden georganiseerd. Als er een concreet verzoek komt, ligt de beslissingsbevoegdheid bij het college van B&W.

3. Als er meer verantwoordelijkheden bij de verenigingen komen te liggen, is een mogelijk gevolg dat de contributies omhoog gaan. Sommige verenigingen vrezen dat daardoor de laagdrempeligheid van sportdeelname vermindert. Neemt de gemeente dit ook mee in haar overwegingen en wat is het standpunt hierover?

Natuurlijk is laagdrempeligheid van sportdeelname voor ons een belangrijk uitgangspunt.

Een eventuele verhoging van de contributie zou evenwichtig moeten zijn. Er moet een balans worden gevonden tussen laagdrempeligheid én het nemen van eigen (financiële) verantwoordelijkheid door de leden voor vrijetijdsbesteding (we hebben dit in de dilemma's van de voorzieningennota ook benoemd). Dat kán dus een contributieverhoging betekenen.

Wij kunnen mensen die de contributie niet kunnen betalen tegemoet komen, bijvoorbeeld via het minimabeleid. Ook in ons nieuwe sportbeleid hebben wij daar een extra budget voor gereserveerd vanaf 2014.

Natuurlijk moet ook de draagkracht van de verenigingen hierbij worden betrokken: als buitenproportionele contributieverhogingen nodig zijn, past dat niet in onze visie. Daarom vinden wij het ook zo belangrijk dat wij voor het opstellen van de uitvoeringsplannen met de verenigingen in gesprek gaan en blijven. Wel is het zo, dat het beleid voor contributies e.d. uiteindelijk bij de verenigingen zelf ligt. Wij kunnen en willen daar als gemeente niet in treden.

4. Wat wordt er in de voorzieningennota bedoeld met het 'overdragen van de verantwoordelijkheid voor onderhoud'? Welk onderhoud bedoelt de gemeente?

We begrijpen het punt. Om misverstanden te voorkomen omschrijven we in de nota voortaan duidelijker voor welke vorm van onderhoud de verantwoordelijkheden worden overgedragen naar verenigingen. We bedoelen dagelijks onderhoud (waarvoor verenigingen nu een onderhoudsvergoeding krijgen). We bedoelen niet groot onderhoud/renovatie (zoals de vervanging van de topplaat). Over de afbakening hebben we in het verleden al afspraken gemaakt met de verenigingen. Die afspraken staan op papier. We volgen die lijn in de voorzieningennota.

5. Wat gaat er gebeuren met de overheveling van de verantwoordelijkheden voor de vervanging van veldinventaris en kleedkamers?

Wij hebben in de conceptnota aangegeven dat we op termijn willen bekijken of de verantwoordelijkheid voor de veldinventaris en kleedkamers overgedragen kan worden aan verenigingen. Eerst gaan we echter over de onderhoudsvergoedingen in gesprek. Pas daarna kunnen we de volgende twee onderwerpen oppakken. Uiteraard gaat dit opnieuw in overleg met de verenigingen en geldt ook hier dat de uitgangspositie van verenigingen en de draagkracht moeten worden bekeken. Dit past in de opzet van 'het gesprek' waarin de uitkomsten van tevoren niet vastliggen.

6. Kostendekkendheid accommodaties

Tenslotte is het onderwerp 'kostendekkendheid' van buitensportaccommodaties ter sprake gekomen. In december 2011 heeft de raad gesproken over de kostendekkendheid van maatschappelijke accommodaties. Dit onderwerp is in die zin niet 'nieuw'. De uitkomst van deze discussie was dat een verhoging van de kostendekking denkbaar is (zonder dat er overigens besluitvorming heeft plaatsgevonden of concrete normen zijn vastgesteld).

De voorzieningennota is niet de juiste plaats om deze discussie voort te zetten. Wel kunnen bepaalde voornemens gevolgen hebben voor de kostendekkendheid van onze accommodaties. We stellen een aantal maatregelen voor, die kunnen bijdragen aan hetzelfde resultaat: een hogere kostendekkendheid. Denk daarbij aan de verruiming van commerciële exploitatie en het overhevelen van verantwoordelijkheden naar buitensportverenigingen. Wij zijn van mening dat het delen van verantwoordelijkheden met gebruikers en het herschikken van verantwoordelijkheden meer in lijn is met de 'kantelingsgedachte' dan het eenvoudigweg verhogen van tarieven (waarbij de gemeente alles zelf blijft doen, alleen tegen een hoger huurtarief). Uitwerking van dit onderwerp via het op te stellen uitvoeringsplan is daarom een logische stap.

4. Brief woningstichtingen

De drie woningstichtingen die actief zijn in de gemeente Overbetuwe (Vivare, Woonstichting Valburg en Woningstichting Heteren) hebben een schriftelijke reactie geschreven op de voorzieningennota, waarvan u ook een afschrift heeft gekregen. De woningstichtingen zijn wat ons betreft uitdrukkelijk in beeld om mee te werken aan het opstellen van een uitvoeringsplan. Wij hebben inmiddels een afspraak gepland om met de woningstichtingen in gesprek te gaan over hun reactie.

5. Conclusie

Beide avonden hebben duidelijk gemaakt dat er voldoende aanknopingspunten zijn om u om besluitvorming te vragen over de voorzieningennota. Wij zijn van mening dat er voldoende draagvlak is voor de visie, waarin we een kanteling willen doorvoeren binnen het 'accommodatiebeleid'. Hier en daar zullen we de conceptnota nog aanvullen met de opmerkingen die we in deze memo hebben geschreven.

1. We omschrijven duidelijker welke vormen van onderhoud we bedoelen als we spreken over de overheveling van verantwoordelijkheid van onderhoud naar buitensportverenigingen.
2. We gaan wat dieper in op het proces om te komen tot een uitvoeringsplan (we hebben hierover immers input ontvangen) op basis van 'het gesprek'.
3. We benadrukken duidelijker wat het terugleggen van verantwoordelijkheden in de praktijk kan betekenen (dat hoeft niet *per se* tot uitvoering in eigen beheer door vrijwilligers te leiden, maar kan ook meer samenwerking of slim uitbesteden betekenen).

Wij zijn ons ervan bewust, dat de uitvoering ons voor de grote uitdaging stelt hoe die kanteling concreet vorm te geven. Het is begrijpelijk dat er nog vragen zijn, bijvoorbeeld bij buitensportverenigingen. Daarom is het van het grootste belang om samen een uitvoeringsplan op te stellen. Wij zijn daarom erg blij dat veel betrokkenen hebben aangegeven daar graag aan mee te werken.

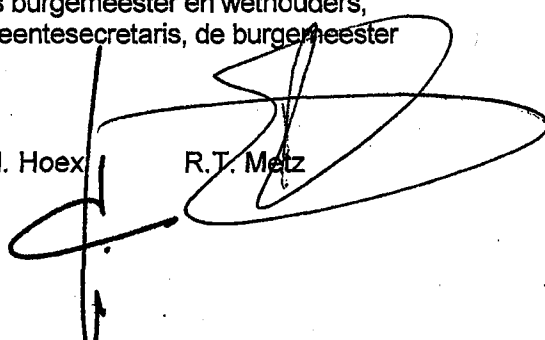
De eerstvolgende stap in het proces is nu de vaststelling van de voorzieningennota. Wij zullen u binnenkort de voorzieningennota ter besluitvorming voorleggen, waarna we met de uitvoeringsnota kunnen beginnen. Voor de volledigheid voegen we nog de verslagen van beide bijeenkomsten als bijlage bij de definitieve nota bij.

Hoogachtend,

namens burgemeester en wethouders,
de gemeentesecretaris, de burgemeester

Th.M.M. Hoex

R.T. Metz

B&W ADVIES

Kenmerk: 12bw000551

Nr.:

Datum ambtelijk voorstel: 20 november 2012		Onderwerp: Concept voorzieningennota	
Te besluiten: 1. In te stemmen met de visie in de voorzieningennota, samengevat als 'het organiseren van betrokkenheid in de samenleving'. 2. Het presidium verzoeken om de presentatie van de voorzieningennota voor de politieke avond van 18 december a.s. te agenderen. 3. De relevante stukken openbaar maken na het besluit van het presidium, zodat de raad en de betrokken partijen er kennis van kunnen nemen. 4. In januari 2013 twee bijeenkomsten organiseren voor dorpsraden, wijkplatforms en buitensportverenigingen en deze groepen hiervoor met de bijgevoegde brief uitnodigen. 5. De (lokale) media proactief informeren met het bijgevoegde persbericht na 4 december.			
Afdeling/ behandelend ambtenaar: TOW / M.D. van Doorn M. Stellingwerf		Status advies: Niet-openbaar. Openbaar maken na presidium van 4 december!	
Portefeuillehouder: G.C. Koopmans-Jacobs		gezien: Ja Datum b&w-vergadering: 27 november 2012	
Ingewonnen advies andere teams: TBR, TBV		In voorbereidende vergadering: 18 december (informatief, géén voorbereidende besluitvorming!)	
Ingewonnen advies/informatie extern: Dorpsraden/wijkplatforms		In raadsvergadering: N.v.t.	
Ingewonnen advies adviseurs: Communicatie		Regelgeving, delegatie of mandaat: N.v.t. Advies Planning&Control: N.v.t.	
	Akkoord	Bespreken	Opmerkingen
Burgemeester			
G.C. Koopmans-Jacobs	<i>OK</i>	<i>g</i>	
F.M.J. van Rooijen		<i>g</i>	
F.H.G.M. Witjes		<i>g</i>	
R.W. Mooij		<i>g</i>	
Gemeentesecretaris		<i>g</i>	<i>Lopend proces 1/2 HFC Valburg welke besloten worden egerend!</i>
Teammanager	<i>g</i>	<i>g</i>	<i>Openbaarheid!</i>

Besluit b&w

Akkoord met advies!
27/11 2012.

Bijlagen:

Concept voorzieningennota incl. achtergronddocument
 Begeleidend memo aan presidium/griffie
 Brief aan de buitensportverenigingen (concept)
 Brief aan de dorpsraden en wijkplatforms (concept)
 Persbericht

Toelichting

1. Aanleiding / Probleemstelling

Op 6 november jl. heeft u de memo 'Voortgang proces voorzieningennota' besproken en doorgeleid naar de gemeenteraad. U heeft er toen geen formeel besluit over genomen, de memo ging immers 'onder de arm mee'. In deze memo heeft u aangekondigd om een informatiebijeenkomst te willen organiseren voor de raad, waarin een presentatie zal worden gegeven over de voorzieningennota.

De eerstvolgende mogelijkheid om deze presentatie te organiseren is op de politieke avond van 18 december a.s. Hiervoor moet een verzoek worden ingediend bij het presidium, dat op 4 december een besluit neemt over de agendering.

In dit b&w advies gaan we in op de voorbereiding van deze presentatiebijeenkomst voor de raad. Dat betekent dat we ingaan op de volgende aspecten:

- a) de inhoud van de concept voorzieningennota (beslispunt 1);
- b) de invulling van de informatiebijeenkomst(en) (beslispunt 2, 3 en 4);
- c) de communicatie rondom de voorzieningennota (beslispunt 5).

2. Aansluiting bij collegeprogramma('s)

Samenleven

3. Doelstelling en beoogd effect

Met dit b&w advies willen we voorbereidingen treffen om de informatiebijeenkomst van 18 december a.s. te laten plaatsvinden.

4. Ingewonnen adviezen/informatie

- A. Vakteams: TBR, TBV
- B. Extern: Dorpsraden en wijkplatforms
- C. Adviseurs:
 - 1. Communicatie
- D. Team Kwaliteit P&C: N.v.t.

5. Ambtelijk advies aan het college

a) Inhoud van de concept voorzieningennota

Nieuw hoofddocument

We hebben op uw verzoek de samenvatting van de voorzieningennota verder uitgebouwd. Dit is het eigenlijke visiestuk geworden. We gaan daarin sterker uit van onze visie en minder van de scenario's. Bovendien hebben we onze visie op het sociale domein zoals gepresenteerd in 'Spoor 2' (die sterk samenhangt met het organiseren van de betrokkenheid in de samenleving) ingevoegd in dit document.

We kiezen in de nota voor het organiseren van de betrokkenheid van de samenleving. Wij hebben omschreven welke verandering dit vraagt van de gemeente en van de samenleving. Ook hebben we in kaart gebracht welke gevolgen dit kan hebben voor de verschillende soorten accommodaties en voor de kernen in onze gemeente. 'Kan hebben', omdat de uitkomst van een gekanteld proces niet helemaal te voorspellen is.

Bijlage

De relevante achtergrondinformatie die interessant is om alle trends en ontwikkelingen te kunnen duiden, hebben we in de bijlagen geplaatst.

Beslispunt 1: Wij vragen uw instemming met de inhoudelijke lijn die we hebben gepresenteerd in de concept voorzieningennota (N.B. dit is nog niet de definitieve besluitvorming over de voorzieningennota).

b) Informatiebijeenkomsten voor raad en betrokkenen

U heeft in de memo van 6 november jl. aangekondigd om een informatiebijeenkomst te willen organiseren voor de raad. De bijeenkomst bestaat uit een presentatie van de voorzieningennota en de mogelijkheid om als college en raad met elkaar in gesprek te gaan. Wij adviseren u om als voorbereiding hierop de concept voorzieningennota met de bijbehorende bijlagen aan de raad door te zenden, zodat de raadsleden zich kunnen voorbereiden op de bijeenkomst.

Beslispunt 2: Het presidium verzoeken om de presentatie van de voorzieningennota voor de politieke avond van 18 december a.s. te agenderen.

Beslispunt 3: Als u met de inhoudelijke lijn (organiseren betrokkenheid van de samenleving) kunt instemmen, vragen wij u om de stukken 'naar buiten te (laten) brengen', zodat de raad en de 'buitenwereld' er kennis van kunnen nemen. Omdat we moeten wachten op het besluit van het presidium, adviseren we dit na 4 december te doen.

Daarnaast willen wij na de bespreking met de raad het gesprek aangaan met dorpsraden, wijkplatforms en buitensportverenigingen. Met de dorpsraden en wijkplatforms zijn we in september al in gesprek gegaan. We hebben toen beloofd hen in de loop van het proces verder te informeren. Voor buitensportverenigingen zullen de grootste veranderingen optreden als de nieuwe visie zou worden vastgesteld.

De bijeenkomsten zullen primair informierend van aard zijn. Ook met het oog op deze bijeenkomsten is het wenselijk dat de stukken openbaar worden gemaakt.

Beslispunt 4: Begin 2013 twee bijeenkomsten organiseren voor dorpsraden, wijkplatforms en buitensportverenigingen en deze groepen hiervoor met de bijgevoegde brief uitnodigen.

c) Voorzieningennota in de pers

Als we de voorzieningennota gaan presenteren aan raad en betrokkenen, gaan we voor het eerst officieel naar buiten met onze visie. We hebben de afgelopen periode gemerkt dat de beelden over de voorzieningennota nogal verschillend zijn en soms ook niet stroken met de werkelijkheid. Zo is de verhouding met de DOP's en met lopende initiatieven (zoals MFC Valburg, dorpshart Herveld-Andelst) nog niet altijd duidelijk. Wij willen zo veel mogelijk trachten misverstanden hierover te voorkomen. Daarom hebben we een persbericht opgesteld over de voorzieningennota.

Beslispunt 5: De (lokale) media proactief informeren met het bijgevoegde persbericht. Ook dit na 4 december.

6. Middelen

a. Communicatie

Is er een communicatieplan over dit onderwerp? Ja.
Zo nee, waarom niet?
N.v.t.
Heeft er al communicatie plaatsgevonden? Ja.
Zo ja, welke communicatie heeft er al plaatsgevonden?
Bijeenkomst met dorpsraden en wijkplatforms in Wapen van Valburg op 10 september.
Welke in- en externe doelgroepen worden er over het besluit geïnformeerd?

Buitensportverenigingen, wijkplatforms en dorpsraden. De lokale/regionale pers.
Hoe wordt het voorstel gecommuniceerd?
Met de bijgevoegde brief c.q. met het persbericht.

b. Juridisch

Wie is het bevoegde bestuursorgaan? College.
Is er een beslistermijn van toepassing? Nee.
Zo ja, voor welke datum moet het besluit bekend worden gemaakt? N.v.t.
Is bekendmaking van het besluit verplicht? N.v.t.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) bekendgemaakt?
N.v.t.
Is mededeling van het besluit verplicht? N.v.t.
Zo ja, hoe wordt het besluit (te zijner tijd) meegedeeld?
N.v.t.

c. Financieel

Aan dit b&w advies zijn geen financiële gevolgen verbonden.

7. Uitvoering en evaluatie

Als u met dit b&w advies instemt, zal het op de volgende manier uitgevoerd worden.

1. Het b&w besluit wordt doorgezonden aan de griffie en daarmee naar het presidium.
2. Het presidium neemt op 4 december een besluit over agendering.
3. Bij een positief besluit van het presidium worden de bijgevoegde uitnodigingsbrieven verstuurd naar de betrokken partijen en worden de stukken openbaar gemaakt. Het persbericht wordt verspreid.
4. Op 18 december volgt een presentatie over de voorzieningennota.
5. In januari 2013 worden twee bijeenkomsten gepland voor buitensportverenigingen en buurtplatforms en dorpsraden.

Bij een negatief advies van het presidium kan de nota eveneens openbaar worden gemaakt. Er moet dan wel een ietwat aangepast persbericht worden opgesteld, waarin we niet meer verwijzen naar de politieke avond van 18 december.

Het proces zal bovendien in ieder geval enkele weken vertraging oplopen. Uiteraard heeft dit gevolgen voor de definitieve oplevering van de voorzieningennota.